

Anàlisi i estudi del sector de les Arts Escèniques a Catalunya

2n Bat d'Arts Escèniques UG

IES La Bisbal d'Empordà

14/01/13

*A la memòria d'Anna Lizaran, l'actriu més gran de totes.
El meu referent des de sempre i per sempre*

ÍNDEX

0. INTRODUCCIÓ

- **Motivacions personals**1
- **Objectius**2
- **Metodologia**2

1. EL TEATRE A LA SOCIETAT CIVIL CATALANA

- **Infraestructures**3
- **Espectacles i espectadors**5

2. CENTRES DE FORMACIÓ TEATRAL A CATALUNYA

- **Escoles professionals Superiors d'art dramàtic**8
 - INSTITUT DEL TEATRE - Escola Superior d'Art Dramàtic9
 - EÒLIA - Escola Superior d'Art Dramàtic12
- **Escoles professionals no Superiors d'art dramàtic**13
 - AULA DE TEATRE DE LLEIDA14
 - COL·LEGI DE TEATRE DE BARCELONA15
 - EL GALLINER - Centre de formació teatral16
 - EL TIMBAL - Centre de formació i creació escènica16
 - ESCOLA DE TEATRE DEL CENTRE DE LECTURA DE REUS17
 - ESTUDI NANCY TUÑÓN - Formació de l'actor18
 - ESTUDIS BERTY TOVÍAS - Escola internacional de teatre18
 - LA CASONA - Formació i investigació teatral de Barcelona19
 - MEMORY - Escola de dansa, teatre i musical20
 - MOVEO - Centre de formació i creació en teatre físic i mim corporal dramàtic21
 - YOUKALI - Escola de teatre musical21
- **Anàlisi i valoracions**22
- **Rellevància dels centres de formació i del seu model educatiu**25

3. LES ARTS ESCÈNIQUES COM A MOTOR DE LES INDÚSTRIES CULTURALS27

- **Dades d'interès sobre els espais i produccions escènics**27
- **Les companyies enteses com a indústries culturals**29
- **Factors claus en la comercialització. Nous canals de propagació**30
- **Viabilitat empresarial**36

4. PANORAMA ACTUAL DE LES ARTS ESCÈNIQUES A CATALUNYA37

- **Conjuntura econòmica actual**38
- **Pes econòmic del sector de les arts escèniques**39
- **Accés al finançament**39

▪ Subvencions i ajudes a les arts escèniques: teatre, dansa i circ	40
▪ Xarxa d'espais escènics	40
▪ Distribució al territori de les xarxes de creació i exhibició	41
▪ Professionalització del sector – Formació	42
▪ Estadística joves - Implicació en l'àmbit teatral	42
5. VÍDEO DOCUMENTAL	46
6. CONCLUSIONS	47
7. AGRAÏMENTS	49
8. BIBLIOGRAFIA	50
9. ANNEXOS	1
▪ (1) Estudi de mercat del TNC: “Estudi del públic actual i potencial dels teatres a Catalunya”	2
▪ (2) Article diari La Vanguardia: “El model teatral trontolla”	10
▪ (3) Article diari Ara: “Estem cabrejats, però no desmoralitzats”	12

0. INTRODUCCIÓ

▪ Motivacions personals

Des dels vuit anys, la meua vida ha estat marcada pel teatre. Ha passat ja molt de temps, tot depèn de la perspectiva amb què es miri: nou anys a l'Aula de Teatre de Palafrugell, dos a l'Aula de Cinema, un parell d'anys al Centre de Formació Teatral El Galliner, uns quants més de piano i cant a l'Escola de Música i aviat en farà dos que vaig iniciar amb il·lusió els meus estudis del Batxillerat d'Arts escèniques, Música i Dansa. Aquesta tardor passada he començat un nou curs de dansa a l'escola d'art dramàtic Eòlia, a Barcelona i, ben aviat, espero poder accedir i prosseguir la meua formació acadèmica a l'Institut del Teatre. I tot això per què? Vull o m'agradaria, arribar a ser actriu. Potser en aquests moments sona altiu, potser fins i tot frívol, per a mi no ho és. Estic en camí d'intentar-ho i espero no defallir, sóc tenaç, he après que el camí és i serà llarg però gaudeixo de cada moment que he tingut l'oportunitat de viure'l, de tastar-lo, de fruitar-lo. Cal esforçar-se, cal saber que no hi ha un final perquè sempre estem aprenent coses noves i així espero que sigui tota la meua vida.

No és difícil imaginar, doncs, el motiu pel qual vaig decidir emprendre el repte de fer un treball de recerca sobre les arts escèniques al meu estimat país; són la meua vida. Ara bé, no negaré que escollir el tema va ser difícil, no em conformava amb realitzar qualsevol recerca dins d'aquest àmbit. La meua intenció inicial era aprofundir en un tema que em pogués ser d'utilitat en un futur. Després de molt rumiar, vaig caure en què "perdia" molt de temps buscant informació a la pàgina web de l'Institut del Teatre per informar-me àmpliament del pla d'estudis que hi oferien. Va ser aleshores, quan em vaig adonar que una bona opció de recerca, profitosa pel meu futur, podria ser esbrinar quins són els principals centres de formació teatral que hi ha a Catalunya, i exposar quin és el seu programa docent. Així podria mostrar, a un jove que volgués estudiar art dramàtic, el ventall de possibilitats que hi ha al nostre país i, alhora, indagar en la situació actual del teatre i de les arts escèniques a Catalunya.

Aquest, doncs, va ser el meu plantejament inicial, el punt de partida per començar a fer la recerca. No obstant, era conscient que mica en mica el treball aniria agafant més cos, que es faria més extens i divers de continguts, i que, per tant, l'enfoc del treball podria canviar.

Finalment, el treball ha esdevingut, no tan sols una exposició de l'oferta formativa professional d'art dramàtic, sinó també, i en gran mesura, una anàlisi i estudi del sector de les arts escèniques a Catalunya.

▪ Objectius

Anàlisi i estudi del sector de les Arts Escèniques a Catalunya és un treball de recerca que està fonamentat en base als següents objectius:

- Sintetitzar els principals elements que demostrin la rellevància del teatre a Catalunya.
- Estudiar els centres de formació teatral més significatius del Principat, i exposar-ne la seva oferta formativa per poder-la analitzar i comparar posteriorment.
- Exemplificar què implica l'atribut d'*indústria cultural* en les arts escèniques, analitzant el funcionament i gestió d'aquestes a nivell empresarial i comercial.
- Intentar plasmar, d'una manera més o menys condensada, el panorama actual de les arts escèniques a Catalunya, atenent a la situació sociopolítica, econòmica i cultural en què es troba el país en aquests moments.

▪ Metodologia

Aquest projecte es divideix en dues parts:

- el treball escrit
- un vídeo documental

A l'hora de realitzar el treball escrit, he centrat una important part de la recerca en les principals estadístiques sobre el sector de les arts escèniques del país. Els estudis més acurats que he utilitzat són les memòries realitzades des del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, *l'Informe sectorial d'Arts Escèniques* realitzat per Barcelona Activa (Ajuntament de Barcelona) l'any 2012, i *l'Informe anual sobre l'estat de la Cultura i de les Arts a Catalunya. 2011*.

Paral·lelament, vaig realitzar diverses entrevistes a centres professionals de formació en art dramàtic per tal d'aprofundir més i millor en els continguts dels seus programes docents. No obstant això, gairebé tota la informació que exposo de les escoles és extreta de les seves pàgines web.

Per últim, les fonts d'informació de la premsa diària relacionades amb notícies d'arts escèniques també m'han estat de gran ajuda, per copsar millor el present més immediat.

Per completar el treball, vaig considerar molt interessant poder documentar, mitjançant un audiovisual, el pensament de diversos professionals del sector. Ningú millor que ells per explicar en quin estat es troba el panorama actual de les arts escèniques i com veuen el futur del sector.

La realització i el contingut d'aquest vídeo documental s'explicarà detalladament a l'apartat cinc del treball.

1. EL TEATRE A LA SOCIETAT CIVIL CATALANA

El teatre ha estat, des dels seus orígens, una activitat de lleure molt arrelada a la cultura popular de Catalunya. Sempre hi ha hagut la necessitat d'explicar històries i de ser escoltades a través d'aquest art. A més d'haver contribuït en la integració social i cultural del país, el teatre ha esdevingut un important motor en el desenvolupament econòmic de les indústries culturals catalanes.

- Infraestructures

L'aparició de la democràcia i el desig de desenvolupar i disposar d'un marc cultural propi pel país va ser el motiu que va impulsar tant a administracions públiques com empreses privades catalanes a invertir en la creació i/o rehabilitació de teatres, sales alternatives i espais escènics.

En la següent taula (*Teatres de Catalunya. 2006-2010. Per titularitat*) podem observar com, en l'actualitat, més del 70% dels teatres de Catalunya són de titularitat pública, essent aquests, doncs, l'eix vertebrador de l'escena teatral catalana, mentre que la resta de teatres es reparteix entre empreses privades (23%), i amb associacions i fundacions (6%).

	2006	2007	2008	2009	2010	%
Pública - Pública - Public	82	87	86	92	104	71,2
Empreses privades Empresas privadas Private companies	33	30	32	30	33	22,6
Associacions i fundacions Asociaciones y fundaciones Associations and foundations	15	17	18	19	9	6,2
TOTAL	130	134	136	141	146	100,0

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadístiques culturals de Catalunya. 2012"

No va ser però, fins als anys noranta, quan es van construir la gran majoria d'equipaments i instal·lacions escèniques.

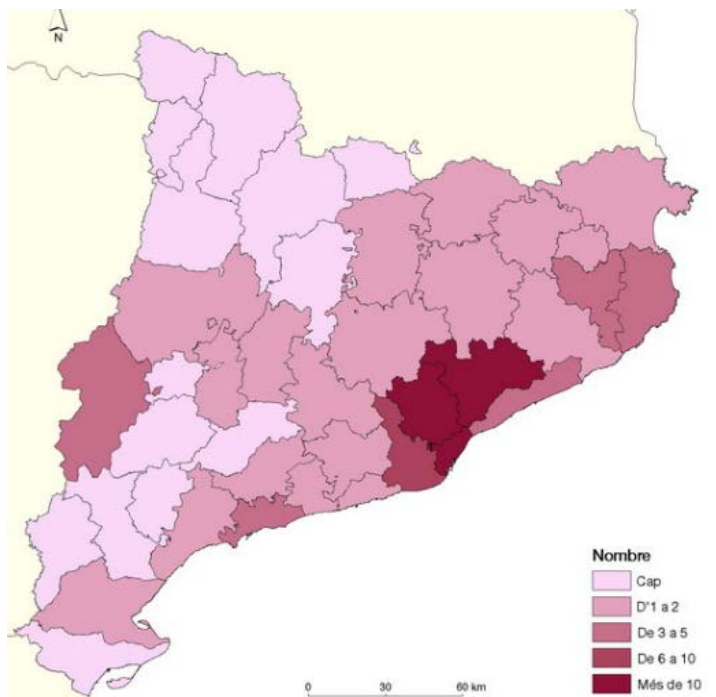
En la següent taula (*Teatres de Catalunya. 2007-2010. Per any de fundació*) es veu exemplificat com a la dècada dels noranta el nombre de teatres a Catalunya va augmentar considerablement.

	2007		2008		2009		2010	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Anterior a 1970	28	20,9	29	21,3	31	22,0	30	20,6
De 1970 a 1979	4	3,0	4	2,9	5	3,6	4	2,7
De 1980 a 1989	21	15,7	21	15,4	21	14,9	20	13,7
De 1990 a 1999	55	41,0	54	39,7	50	35,5	52	35,6
A partir del 2000	26	19,4	28	20,6	34	24,1	40	27,4
TOTAL	134	100,0	136	100,0	141	100,0	146	100,0

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadística d'arts escèniques. 2007-2010. Sales de teatre, dansa i circ"

En l'actualitat, es pot afirmar que el país està dotat d'una xarxa d'infraestructures culturals prou àmplia i de qualitat, i, alhora, relativament descentralitzada des d'un punt de vista territorial, on pràcticament totes les capitals provincials i comarcals, i ciutats importants del Principat disposen, almenys, d'un teatre o espai escènic.

Barcelona és, amb diferència, la província amb un major nombre de teatres; no obstant això, cal assenyalar que aquest nombre és directament proporcional al seu volum de població que representa aproximadament les tres quartes parts de la població del país.

Font: www.atlesnacional.cat. "Nombre de teatres per comarca". Institut Cartogràfic de Catalunya. 2008

En l'anterior mapa i a la següent taula, hi ha exposat, de dues maneres diferents, el nombre de teatres per comarques que hi havia a Catalunya; en el primer cas, específicament l'any 2008 i, en el segon, durant el període 2007-2010.

	2007		2008		2009		2010	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Alt Camp	2	1,5	2	1,5	2	1,4	2	1,4
Alt Empordà	1	0,7	1	0,7	2	1,4	2	1,4
Alt Penedès	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Alt Urgell	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Anoia	2	1,5	2	1,5	2	1,4	2	1,4
Baix Camp	3	2,2	3	2,2	3	2,1	3	2,1
Baix Ebre	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Baix Empordà	4	3,0	5	3,7	5	3,6	5	3,4
Baix Llobregat	16	11,9	15	11,0	13	9,2	13	8,9
Barcelonès	36	26,9	38	27,9	38	27,0	43	29,4
Berguedà	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Garraf	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Garrotxa	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Maresme	4	3,0	4	3,0	4	2,9	4	2,7
Montsià	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Noguera	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Osona	2	1,5	2	1,5	2	1,4	3	2,0

	2007		2008		2009		2010	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Pla d'Urgell	16	0,1	18	0,1	9	0,1	18	0,1
Ribera d'Ebre	36	0,3	28	0,2	11	0,1	9	0,1
Ripollès	29	0,2	31	0,2	31	0,2	32	0,2
Segarra	16	0,1	13	0,1	28	0,2	24	0,2
Selva	91	0,7	76	0,5	77	0,5	97	0,6
Solsonès	93	0,7	92	0,6	21	0,1	16	0,1
Tarragonès	243	1,8	299	2,1	276	1,8	220	1,4
Urgell	47	0,4	38	0,3	75	0,5	88	0,5
Vallès Oriental	539	4,0	544	3,8	786	5,1	627	3,9
TOTAL	13.402	100,0	14.382	100,0	15.300	100,0	15.948	100,0

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadística d'arts escèniques. 2007-2010. Sales de teatre, dansa i circ"

- Espectacles i espectadors

Podem establir una analogia entre el nombre d'espais escènics (infraestructures) i el nombre d'espectacles d'arts escèniques que es representen anualment. Amb la següent taula (*Espectacles d'arts escèniques i musicals en els teatres de Catalunya. 2007-2010. Per titularitat del teatre*) es pot apuntar que el nombre d'espectacles que es fan cada any augmenten en una proporció similar a l'increment de nous espais escènics.

	2007	2008	2009	2010
	Núm.	Núm.	Núm.	Núm.
Pública	2.545	2.670	2.750	3.475
Empreses privades	760	787	734	895
Associacions i fundacions	293	309	572	204

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadística d'arts escèniques. 2007-2010. Sales de teatre, dansa i circ"

L'increment gradual d'espais escènics i dels espectacles que s'hi representen, només poden ser possibles gràcies a l'existència d'un públic aficionat i fidel a les produccions del país. I és que aquest fet s'ha verificat amb les dades publicades per l'Institut d'Estadística de Catalunya a finals de gener del 2012, les quals revelen que el nombre d'espectadors de l'any 2011 va augmentar un 9% respecte l'any anterior, arribant a una xifra rècord d'espectadors, la qual té un valor rellevant tenint en compte la dura situació econòmica per la que està passant el país en els darrers anys. No obstant, cal assenyalar que encara es desconeixen les dades de la present temporada 2012-2013,

en la que sembla que hi haurà un lleuger descens d'ocupació degut, en gran mesura, a la forta pujada de l'iva que ha encarit el preu de les entrades.

“El balanç del sector del teatre a Barcelona el 2011 ha estat espectacular. El nombre d'espectadors ha augmentat un 9% fins arribar als 2'8 milions en tot el 2011.

Les xifres també deixen al descobert la següent dada: els espectadors prefereixen veure textos en català (43%), davant d'aquells que els prefereixen en castellà (38%).”

Rècord d'espectadors als teatres catalans: 2,8 milions

Font: www.8tv.cat. Informatius. Cultura, vídeos. “Rècord d'espectadors als teatres catalans”. 30/01/12

A més, tal i com s'exposa en aquesta taula (*Nombre d'espectadors i percentatge d'ocupació. Per temporada*), cal assenyalar una altra dada rellevant que corrobora l'existència d'un públic fidel i creixent pels espectacles teatrals i d'arts escèniques que es representen a Catalunya: en onze anys, el nombre d'espectadors als teatres catalans ha crescut gairebé en un milió de persones, que equival a un 13,7% més d'ocupació.

TEMPORADA	ESPECTADORS	OCUPACIÓ
2011-2012	2.890.624	53,77%
2010-2011	2.675.736	54,48%
2009-2010	2.629.088	54,84%
2008-2009	2.676.332	54,78%
2007-2008	2.654.862	59,19%
2006-2007	2.240.527	58,50%
2005-2006	2.098.687	56,25%
2004-2005	2.106.698	53,50%
2003-2004	2.119.533	54,89%
2002-2003	2.234.315	50,75%
2001-2002	1.990.811	40,08%

Font: elaboració personal amb dades extretes de www.adetca.cat

Pel que fa al segon fragment de l'article, aquest ens dona peu a comentar, a través de la següent taula (*Comparativa Temporades 10/11 - 11/12*), que a Catalunya, tant els autors catalans com els espectacles en llengua catalana són predominants, i no només això, sinó que en tan sols una temporada (2011-2012) hi ha hagut una gran tendència a l'alça en els dos aspectes: d'un 26% i d'un 19% respectivament.

DADES	10/11	11/12	Variació 10/11-11/12	% variació	% s/Total 11/12
AUTORS					
CATALANS	538	680	142	26%	63%
RESTA ESTAT	180	173	-7	-4%	16%
ESTRANGERS	230	228	-2	-1%	21%
TOTAL	948	1.081	133	14%	100%
IDIOMA DELS ESPECTACLES					
EN CATALÀ	425	506	81	19%	47%
EN CASTELLÀ	259	281	22	8%	26%
BILINGÜES	26	38	12	46%	4%
EN ALTRES LLENGÜES	60	66	6	10%	6%
SENSE TEXT	178	190	12	7%	18%
TOTAL	948	1.081	133	14%	100%

Font: www.adetca.cat. Estadístiques temporada 2011-2012. PDF "Teatres de Barcelona"

2. CENTRES DE FORMACIÓ TEATRAL A CATALUNYA

La creixent activitat del sector teatral de les últimes dècades ha generat, sobretot en els seus inicis, una forta **demanda formativa** i per aquest motiu l'oferta d'entitats i centres de formació teatral ha crescut considerablement.

L'existència d'una xarxa de formació teatral al país ha contribuït a l'augment del planter i, posteriorment, al nombre de **professionals** actius del sector (actors, directors, dramaturgs, escenògrafs...) els quals, dia a dia, mantenen i renoven amb les seves propostes creatives el teatre català. Per aquest motiu, he considerat indispensable dedicar aquest apartat del treball a parlar de la **xarxa d'escoles professionals d'art dramàtic** existents a Catalunya, per tal de reconèixer, analitzar i valorar la tasca que duen a terme.

Cal remarcar però, que a part de les escoles de formació professional mencionades anteriorment, existeixen també, a la majoria de municipis de Catalunya, **aules i tallers de teatre amateur**, la funció dels quals és importantíssima ja que contribueixen a divulgar l'art teatral a tot tipus de gent: nens, joves, adults... i alhora generen un nou públic potencial i refermen l'existent.

A continuació, basant-nos, doncs, en els centres que ofereixen una formació teatral de caire **professional**, entenent aquests com uns estudis només accessibles a partir dels divuit anys, exposarem una mostra de les escoles professionals més significatives de Catalunya, catalogant-les en **Escoles Superiors** (amb títol Superior) i **No Superiors**.

És necessari assenyalar, que la major part de la informació que s'exposarà a continuació, corresponent a cada centre de formació, s'ha extret tal i com és presentada a la pàgina web de cada una de les escoles per tal de no desvirtuar l'essència que aquestes poden voler transmetre i per no fer interpretacions errònies en el cas d'intentar traduir els continguts.

- **Escoles professionals Superiors** (amb titulació de Grau Superior*)

*El perfil del títol superior en art dramàtic correspon al d'un professional qualificat que ha assolit la maduresa i la formació tècnica i humanística necessàries per portar a terme de manera plena l'opció professional més adequada a les seves capacitats i interessos, mitjançant el desenvolupament de les competències comunes als estudis d'art dramàtic i a l'especialitat corresponent.

Aquest títol està adaptat a l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES) i equival, a tots els efectes, a un grau universitari.

Aquests ensenyaments, que tenen una durada de quatre cursos, equivalen a 240 crèdits ECTS.

Font: www.gencat.cat

INSTITUT DEL TEATRE - Escola Superior d'Art Dramàtic (Barcelona)

És una de les quatre escoles que constitueixen l'Institut del Teatre, i es presenta com un centre superior de formació, investigació i difusió de les arts escèniques.

L'Institut és l'única institució d'arts escèniques, de titularitat pública que hi ha a Catalunya i depèn de la Diputació de Barcelona.

L'ESAD és l'escola que s'ocupa del vessant formatiu d'art dramàtic i està estructurada en tres especialitats: Interpretació, Direcció i Dramatúrgia, i Escenografia.

1- ESPECIALITATS (Totes les especialitat estan reconegudes com a Grau Superior)

▪ **Interpretació.** Aquesta especialitat ofereix a l'alumnat els coneixements teòrics i tècnics necessaris perquè pugui esdevenir un especialista en el camp de l'art dramàtic, com a actor professional de teatre, cinema o televisió.

Aquesta especialitat ofereix quatre opcions diferents:

- **Teatre de text.** Estudis superiors adreçats a la formació d'actors de teatre de text, tant de repertori clàssic com contemporani. La formació inclou tècniques de veu, cant i dicció, tècniques del moviment i d'interpretació, teoria i història del teatre, així com tallers pràctics d'interpretació.

- **Teatre de gest.** Estudis superiors adreçats a la formació d'actors de teatre visual, especialment en el teatre de gest. La formació inclou tècniques de teatre de gest, del

teatre de titelles i objectes, tècniques del moviment, de la veu i de la màscara, teoria i història del teatre, així com tallers específics i multidisciplinaris. Orientat a alumnes interessats en el teatre de creació i els nous llenguatges escènics.

- **Teatre de titelles i objectes.** Estudis superiors adreçats a la formació d'actors de teatre visual, especialment en el teatre de titelles i objectes. La formació inclou tècniques del teatre de gest, del teatre de titelles i objectes, tècniques del moviment, de la veu i de la màscara, teoria i història del teatre, així com tallers específics i multidisciplinaris. Orientat a alumnes interessats en el teatre de creació i els nous llenguatges escènics.

- **Teatre musical.** Estudis superiors adreçats a la formació d'actors d'interpretació de teatre musical. La formació inclou tècniques de veu i dicció, amb especial èmfasi en el cant i la formació musical, tècniques del moviment i d'interpretació, teoria i història del teatre, i tallers pràctics d'interpretació i específics de teatre musical.

- **Direcció escènica i Dramatúrgia.** Aquesta especialitat proporciona a l'alumne els coneixements teòrics i tècnics necessaris per poder esdevenir un especialista en la direcció escènica, en l'escriptura dramàtica o en la dramatúrgia.

La formació inclou l'estudi de la literatura dramàtica, teoria teatral, llenguatge escènic, dramatúrgia, escriptura dramàtica, escenificació, etc. així com el coneixement de les diverses disciplines que componen el fet teatral (interpretació, espai escènic, figurinisme, etc.).

- **Escenografia.** Aquesta especialitat proporciona a l'alumne els coneixements teòrics, el coneixement d'eines i els mètodes necessaris per treballar el disseny i la realització d'espectacles (teatre, televisió i cinema); s'hi tracta tot el que fa referència a l'espai, el vestuari i la il·luminació. Els estudis comprenen també l'escenificació dels projectes.

2- CONTINGUTS

- **Interpretació**
Cant - Clown - Diccio catalana - Dramatúrgia - Entrenament actoral - Esgrima - Interpretació per a càmera - Moviment - Pantomima - Repertori musical - Tallers i pràctiques d'interpretació - Tècnica de la veu - Tècniques d'interpretació - Tallers i pràctiques d'interpretació - Tècnica de la veu - Teoria de l'art i la comunicació - Teoria i literatura dramàtica

▪ **Direcció i Dramatúrgia**

Antropologia i sociologia escènica - Coreografia - Direcció d'actors - Escriptura - Espai escènic - Espai sonor - Estètica - Figurinisme - Guió televisió - Interpretació - Literatura dramàtica - Música - Pràctica i tallers de direcció escènica - Tallers d'escriptura dramàtica - Tècnica de veu i cos - Tècniques d'entrenament actoral - Teoria dramàtica

▪ **Escenografia**

Dibuix artístic - Dibuix lineal i geometria descriptiva - Disseny assistit per ordinador - Dramatúrgia i escenificació - Escenificació - Espai escènic - Estètica - Figurinisme - Fotografia - Història de l'art - Il·luminació - Literatura dramàtica - Maquetisme - Maquillatge - Percepció i comunicació visual - Producció i gestió teatral - Tallers - Tècniques de la indumentària

3- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per iniciar els estudis superiors d'art dramàtic de l'Institut del Teatre cal superar unes **PROVES D'ACCÉS**. Per participar-hi caldrà haver superat el batxillerat o estudis equivalents, o haver superat la prova d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys.

*Els més grans de 19 anys d'edat (o complerts durant l'any d'inici del curs) que no estan en possessió del títol de batxiller ni han superat les proves d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys podran obtenir el requisit acadèmic si superen la prova organitzada a tals efectes, per la Direcció General d'atenció a la Família i Comunitat Educativa.

Com s'estructuren les proves d'accés?

Les proves d'accés consten de dues proves: la prova A i la prova B. La prova A està repartida en dos blocs: el bloc A1 i el bloc A2. La prova B consta d'un sol exercici. (Per tal d'obtenir la nota global de la prova A, caldrà superar cadascun dels dos blocs A1 i A2).

-La **prova A** té per objecte comprovar la possessió, en grau suficient, dels coneixements i habilitats adequats per accedir als ensenyaments d'art dramàtic.

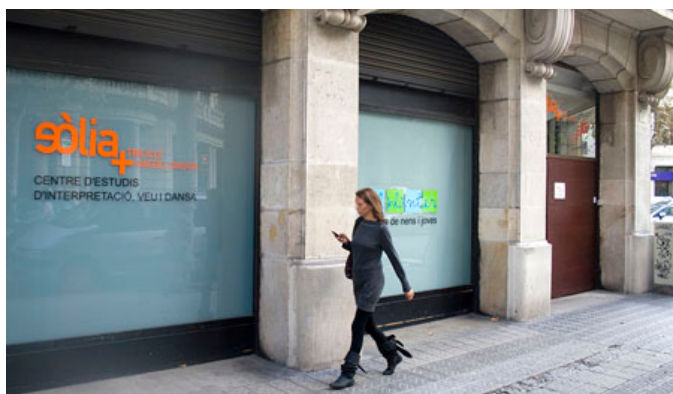
-La **prova B** té per objectes comprovar la possessió de les capacitats necessàries per cursar amb aprofitament els ensenyaments d'art dramàtic.

La **nota global** de la prova d'accés és el resultat de la mitjana aritmètica entre la prova A i la prova B. Per a la superació de la prova d'accés es requerirà una qualificació global o superior a cinc sobre deu.

Font: www.institutdelteatre.org

EÒLIA - Escola Superior d'Art Dramàtic (Barcelona)

És la segona escola superior d'art dramàtic a Catalunya. Aquest curs 2012-13 ha iniciat la seva primera edició com a escola Superior, ja que se li ha atorgat aquest reconeixement oficial el passat 2012.

L'escola és de titularitat privada i està associada amb les companyies teatrals Tricycle, Dagoll Dagom i Projecte Galilei.

El centre ofereix la formació de dues especialitats de l'art dramàtic: Interpretació i Direcció escènica i Dramatúrgia.

1- ESPECIALITATS (Totes les especialitat estan reconegudes com a Grau Superior)

- **Interpretació.** Aquesta especialitat té com a objectiu fonamental formar en profunditat els estudiants en l'àmbit de la interpretació teatral, donant una formació d'ampli espectre pràctic i teòric.
- **Direcció escènica i Dramatúrgia.** Aquesta especialitat té com a objectiu fonamental formar en profunditat els estudiants en l'àmbit de la direcció escènica teatral, la dramatúrgia i l'escriptura dramàtica.

2- CONTINGUTS

- **Interpretació**
Cant i tècnica vocal - Expressió oral i dicció - Dramatúrgia - Entrenament corporal - Estètica - Escenificació i direcció escènica - H^a i T^a de literatura dramàtica - Interpretació de cançons - Llenguatge musical - Pràctiques i sistemes d'interpretació - Pedagogia del teatre - Producció teatral - Teatre físic - T^a de l'espectacle i la comunicació
- **Direcció escènica i dramatúrgia**
Anàlisi dels sistemes d'interpretació - Anàlisi dramatúrgica - Direcció d'actors - Disseny de so - Espai escènica - Estètica - Guió de cinema i televisió - Història de les arts de l'espectacle - Història i teoria de la literatura dramàtica - Llenguatge musical - Pràctiques d'escenificació i direcció escènica - Pedagogia teatral - Producció teatral - Psicologia aplicada a la gestió de grups - Tallers d'escriptura dramàtica - T^a de l'espectacle i la comunicació

3- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir als estudis superiors d'Eòlia cal realitzar unes PROVES D'ACCÉS. Per participar-hi el candidat haurà d'haver superat el batxillerat o estudis equivalents o superiors, o haver superat la prova d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys.

*Els majors de 19 anys (o que compleixin els 19 anys durant l'any de l'inici del primer curs) que no tenen el títol de batxillerat i que no han superat les proves d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys, tenen la possibilitat d'obtenir el requisit acadèmic si superen la prova organitzada per la Direcció General de Formació Professional Inicial i Ensenyaments de Règim Especial.

Com s'estructuren les proves d'accés?

Les proves d'accés consten de dues proves: la prova A, dividida en el bloc A1 i el bloc A2, i la prova B. Cadascuna (A i B) computa el 50% de la qualificació final. (Per tal d'obtenir la nota global de la prova A, caldrà haver superat els dos blocs).

-La **prova A** té per objecte, comprovar la possessió, en grau suficient, dels coneixements i habilitats adequats per accedir als ensenyaments corresponents.

- La **prova B** té per objectiu de comprovar la possessió de les capacitats necessàries per cursar amb aprofitament els ensenyaments corresponents.

La **qualificació global** de les proves resultarà de la mitjana aritmètica de les qualificacions obtingudes en les proves A i B. Per a la superació de la prova d'accés es requerirà una qualificació global o superior a cinc sobre deu.

Font: www.eolia.es

-
- **Escoles professionals no Superiors** (no reconegudes amb el Títol Superior)

Els següents centres de formació formen part de l'**ACET**, Associació Catalana d'Escoles de Teatre, que aplega la gran majoria d'escoles professionals d'art dramàtic de Catalunya.

Tots els estudis estan acreditats amb el títol propi que atorga cada escola, reconegut per l'**Aadpc** (Associació d'actors i directors professionals de Catalunya).

AULA DE TEATRE DE LLEIDA (Lleida)

És l'escola d'art dramàtic de la província de Lleida, on s'imparteix un ensenyament teatral professional. Va adreçat a totes aquelles persones que vulguin obtenir les eines necessàries per a treballar en l'àmbit teatral de manera professional o per adquirir una bona base per continuar els seus estudis teatrals.

1- PLA D'ESTUDIS

L'aula es centra exclusivament en l'especialitat d'interpretació, no obstant, aquesta s'organitza en quatre departaments: Cos, Veu, Teoria i Interpretació. Els continguts del departament d'interpretació articulen els continguts de la resta de Departaments.

Continguts. Interpretació, commedia dell'arte, cos, veu, cant, dansa, història del teatre, dramaturgia, maquillatge, creacions...

La formació està configurada en tres cursos acadèmics. Durant aquests tres cursos els alumnes completen 1550 hores i són acreditats amb un títol propi que es reconegut per l'Aadpc (Associació d'actors i directors professionals de Catalunya).

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir als estudis professionals de l'Aula de Lleida cal realitzar unes PROVES D'ACCÉS. Per participar-hi únicament serà necessari tenir 18 anys o més.

Com s'estructuren les proves d'accés?

Prova d'interpretació:

- Posar en escena el text que s'adjunta
- Improvisacions col·lectives.
- Variacions sobre el text a petició del professorat

Prova de cos:

- Preparar una escena gestual de màxim 3 minuts (podeu portar música)
- Entrenament físic
- Exercicis Individuals.
- Aplicacions pràctiques improvisades.

Prova de veu:

- Preparar-se una cançó individual
- Lectura d'un text dramàtic. Dicció.
- Variacions interpretatives de la cançó a criteri del professorat.

-Prova de teoria:

- Llegir l'obra de William Shakespeare "MACBETH"
- Prova de cultura teatral

Per accedir als estudis caldrà haver superat totes les proves i equivaldre per nota, a una de les 12 places vacants que hi ha.

Font: www.auladeteatre.net

 COL·LEGI DE TEATRE DE BARCELONA (Barcelona)

És presenta com un centre d'ensenyament professional especialitzat en la formació d'actors; integrant amb rigor en la seva proposta pedagògica les tendències estètiques, tècniques i mètodes de treball més innovadors i rellevants de les arts escèniques.

1- PLA D'ESTUDIS

El pla de formació consta de quatre grans troncs: interpretació, veu, cos i teoria escènica, on s'apliquen diferents metodologies de treball (Lecoq, Uta Hagen, Decroux, Mamet, Grotowski, Stanislavski, etc.).

Continguts. Interpretació, text, veu, moviment, energia, cos, dansa, història del teatre, aikido...

El programa està estructurat en tres anys evolutius que configuren un cicle complet de formació actoral.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir al primer curs no es fan proves d'accés, però sí que hi ha una selecció per passar de primer a segon i de segon a tercer; l'avaluació es realitza durant tot el curs a partir de la participació a les classes, exposició dels treballs demanats, els tallers i les reunions de professors.

Font: www.coledeteatredebarcelona.com

EL GALLINER - Centre de formació teatral (Girona)

El Galliner és l'única escola de teatre de tota la província de Girona que ofereix una formació global continuada. Està gestionada per l'Associació Gironina de Teatre (AGT) i compta amb el suport institucional de la Diputació de Girona i l'Ajuntament de Girona.

1- PLA D'ESTUDIS

El Graduat en art dramàtic de l'escola es divideix en dos cicles: en el primer cicle, que engloba del primer al tercer curs, es realitzen les mateixes assignatures (Veu, Cos, Interpretació i Màscara). El segon cicle, que és l'últim curs, està configurat com un curs de professionalització. El projecte de final de carrera consisteix en la producció d'un espectacle.

Continguts. Veu, cos, interpretació i màscara.

El Graduat, doncs, és un cicle formatiu de 4 anys de duració, un cop realitzats els quals s'estarà dotat d'una formació teatral professional.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir a cursar el Graduat Dramàtic del Galliner no cal experiència prèvia, l'únic requeriment que es necessita és tenir la majoria d'edat.

Font: www.elgalliner.cat

EL TIMBAL - Centre de formació i creació escènica (Barcelona)

El Timbal, centre de formació i creació escènica és, amb més de 40 anys d'existència, l'escola pionera a tot l'estat en introduir una formació teatral i de dansa amb esperit i contingut contemporani.

1- PLA D'ESTUDIS

El programa de l'Escola d'Actor, es defineix com un pla singular de formació de l'actor contemporani, on els àmbits de la interpretació amb i sense text s'integren en un projecte educatiu coherent i pragmàtic, que facilita als intèrprets les bases per a la seva autonomia com a creadors.

La formació a l'Escola de l'Actor té 2 anys de durada, amb un total de 1.440 hores lectives durant 5 dies a la setmana a mitja jornada.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir a la formació de l'escola cal ser major de 17 anys, haver fet uns estudis bàsics d'interpretació i realitzar i aprovar les PROVES D'ACCÉS.

Com s'estructuren les proves d'accés?

La prova consisteix a fer un exercici d'improvisació, un treball amb el text i la presentació d'un breu monòleg de 2 o 3 minuts.

Font: www.escolateatre.com

ESCOLA DE TEATRE DEL CENTRE DE LECTURA DE REUS (Tarragona)

L'escola de Teatre ofereix la formació teatral al Centre de Lectura de la ciutat de Reus, i té la vocació de consolidar-se com una Escola d'iniciació i de formació el més oficial i professional possible per a poder accedir al món laboral o ser un pont d'accés a estudis superiors de teatre.

1- PLA D'ESTUDIS

El pla de formació que ofereix l'escola és un Grau elemental de Teatre amb estudis de interpretació, dansa (cos i moviment) i música (veu i cant).

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per poder cursar aquest grau elemental tan sols serà necessari ser major d'edat.

Font: www.centrelectura.org

ESTUDI NANCY TUÑÓN - Formació de l'actor (Barcelona)

L'escola de teatre Nancy Tuñón ofereix la possibilitat de formar-se com a actor professional (per teatre, cinema o televisió) o simplement apropar-se al món de la interpretació.

1- PLA D'ESTUDIS

El Pla de formació que ofereix Nancy Tuñón és bàsicament pràctic ja que defensen que el procés de formació s'ha de centrar en l'assaig i l'error. La seva metodologia de treball també es basa en la crítica compartida per contrastar opinions i experiències amb la dels altres companys, i en l'avaluació continuada com a mètode idoni de valoració.

Continguts. Tècniques d'interpretació, tècniques vocals, tècniques corporals i dicció catalana i castellana + optatives i cursos especialitzats.

El programa formatiu es desenvolupa en quatre anys d'octubre a juny. T'ofereix matèries bàsiques obligatòries, matèries complementàries optatives i cursos especialitzats.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir al pla de formació de l'escola s'ha de superar un CURS D'INICIACIÓ, que dura dues setmanes (30h) al juliol o setembre i on es practica el mètode de treball de l'escola. Per accedir al curs s'haurà de sol·licitar una entrevista al centre.

Font: www.nancy-tunon.com

ESTUDIS BERTY TOVÍAS- Escola internacional de teatre (Barcelona)

L'escola vol ser un lloc de trobada on compartir idees, punts de vista i experiències. A Estudis hi conviuen múltiples idiomes i això és una cosa que el fa característic. No obstant això, la llengua vehicular durant les classes és el castellà i és convenient tenir nocions d'aquesta llengua.

Cal destacar que durant l'Stage Internacional, visiten l'escola de forma assídua professors de L'École Internationale de Théâtre Jacques Lecoq de París.

1- PLA D'ESTUDIS

El Curs Regular ofereix una formació dedicada a aprendre teatre. El procés d'aprenentatge es basa en el moviment i en el joc de la improvisació i les seves normes.

Continguts. Preparació corporal i vocal, anàlisi del moviment, tècniques d'improvisació, tallers de creació, acrobàcia dramàtica, tècniques aplicades, veu, paraula i text.

El programa té una duració de dos anys. La formació és intensiva: quatre hores diàries, de dilluns a divendres.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir al curs de formació Regular s'ha de tenir 18 anys.

Font: www.teatrestudis.com

LA CASONA - Formació i investigació teatral de Barcelona (Barcelona)

La Casona és una escola de teatre amb 33 anys d'experiència pionera en la pràctica del MAF (Mètode de les accions físiques) a Catalunya i la resta d'Espanya.

1- PLA D'ESTUDIS

Gran part de la proposta formativa sorgeix de la investigació sobre el MAF i els seus fonaments teoricopràctics, amb l'objectiu d'optimitzar la transmissió pedagògica a l'alumne.

Continguts. Interpretació, entrenament corporal, tècnica vocal, dansa teatre i clown.

El programa de l'escola ofereix una formació actoral de dos o tres anys de durada depenent de l'opció formativa a la qual s'accedeixi: Integral, Bàsic o Essencial.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir als estudis professionals de l'escola s'ha de ser major d'edat i superar un CURS D'INICIACIÓ (18h) que es realitza en diverses convocatòries durant els mesos de juny, juliol, agost, setembre i octubre.

Font: www.lacasona.es

MEMORY - Escola de dansa, teatre i musical (Barcelona)

Memory es presenta com una escola de teatre i de teatre musical que va néixer d'una il·lusió; era el somni d'un grup de professionals de l'escena, gent que volia posar a l'abast de la joventut allò que a ells mateixos els havia mancat.

1- PLA D'ESTUDIS

El pla formatiu de l'escola ofereix dues vies de formació professional: teatre de text o teatre musical.

Continguts. Dansa, interpretació, veu i dicció i teòriques.

El programa de l'escola s'imparteix en tres anys fins a obtenir la titulació professional. Un cop acabat, hi ha la possibilitat també de realitzar un postgrau.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir als estudis de teatre de Text o Musical de l'escola s'ha de superar les PROVES D'ACCÉS que es realitzen a mitjans de setembre.

Aquestes proves consisteixen en la presentació d'un monòleg prèviament preparat per l'alumne, una prova de dansa preparada per l'escola el mateix dia de les proves i una entrevista personal.

En el cas de Musical, també cal portar preparada una cançó i, si es considera necessari, es demanarà un informe foniàtric.

Font: www.escolamemory.cat

 MOVEO - Centre de formació i creació en teatre físic i mim corporal dramàtic
(Barcelona)

Moveo és un centre internacional d'arts escèniques i del moviment dedicat a la formació, la creació i la investigació del teatre físic i el mim corporal dramàtic d'Etienne Decroux, que ha acollit a estudiants de més de quaranta països diferents.

L'escola té la intenció d'enriquir l'aprenentatge teatral i introduir línies de formació física que fins ara no s'imparteixen a cap centre de l'estat espanyol de manera intensiva i especialitzada.

1- PLA D'ESTUDIS

L'Escola ofereix una formació en Mim Corporal Dramàtic de dos anys dividida en un curs d'iniciació i un altre d'avançat (750 hores per any).

S'ofereix també un tercer curs d'especialització.

Continguts. Els cursos consten de quatre assignatures troncal, totes elles relacionades amb el Mim Corporal Dramàtic: tècnica, repertori, improvisació i composició.

A més d'aquests quatre apartats, també es realitza una assignatura de veu.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir al programa de Diplomatura s'han de realitzar unes PROVES D'ACCÉS el mes de juliol.

Aquestes proves consisteixen en una classe pràctica de dues hores amb tots els aspirants i una entrevista personal amb els directors del centre.

Font: www.moveo.cat

 YOUKALI - Escola de teatre musical (Barcelona)

L'escola Youkali ofereix el millor programa docent dissenyat específicament per una formació professional en teatre musical, una avaluació continuada, actuacions trimestrals davant públic, i un immillorable ambient de treball.

1- PLA D'ESTUDIS

El Programa Integrat és una proposta de formació en tres anys, inspirat en els programes de les millors escoles de teatre musical del Regne Unit, Canadà i Estats Units.

Continguts. En aquest programa es dona la mateixa importància a la música, la dansa i la interpretació, complementant aquestes tres disciplines amb assignatures teòriques i pràctiques.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir al pla formatiu de l'escola s'ha de tenir 18 anys i haver aprovat l'ESO.

Per accedir al Programa Integrat a més, és necessari sol·licitar una entrevista prèvia i realitzar un CURS D'ACCÉS el qual es pot fer durant els mesos de Juliol i Setembre.

Font: www.escola-youkali.com

▪ Anàlisi i valoracions

En primer lloc, exposem una taula comparativa on es detallen i s'esquematitzen concisament les principals característiques de cadascun dels centres esmentats anteriorment, per tal de comparar-ne les dades i fer-ne una anàlisi posterior.

	Localització	Titularitat	Hores* lectives	Duració	Tècniques	Proves d'accés	Homologació dels títols
Institut Teatre	Barcelona	Pública	37'5	4 anys	Múltiples	Sí	EEES ¹
Eòlia	Barcelona	Privada	25	4 anys	Múltiples	Sí	EEES
Aula Lleida	Lleida	Pública	17	3 anys	-	Sí	Aadpc ²
Col·legi Teatre	Barcelona	Privada	15'5-19'5	3 anys	Múltiples	No	Aadpc
Galliner	Girona	Pública	9	4 anys	-	Sí	Aadpc
Timbal	Barcelona	Privada	20	2 anys	Coda	Sí	Aadpc
Escola Teatre Reus	Reus	Pública	2'5-3'5	4 anys	-	No	Aadpc

Nancy Tuñón	Barcelona	Privada	8-9'5	4 anys	Múltiples	Sí	Aadpc
Berty Tovías	Barcelona	Privada	20	2 anys	Jaques Lecoq	Sí	Aadpc
Casona	Barcelona	Privada	4/20	2/3 anys	MAF	Sí	Aadpc
Memory	Barcelona	Privada	15-20	3 anys	-	Sí	Aadpc
Moveo	Barcelona	Privada	20	2 anys	Etienne Decroux	Sí	Aadpc
Youkali	Barcelona	Privada	-	3 anys	-	Sí	Aadpc

Font: elaboració personal a través de dades extretes de les webs de totes les escoles citades en aquest apartat

* Nombre d'hores lectives setmanals aproximat en alguns casos, i variable segons el curs que s'estigui cursant

¹ Espai Europeu d'Ensenyament Superior

² Associació d'actors i directors professionals de Catalunya

En segon lloc, procedeix a fer una anàlisi detallada de cada punt per establir amb claredat les diferències i/o similituds entre els centres de formació descrits:

- Estudis

En primer lloc, cal subratllar que totes les escoles esmentades ofereixen un pla d'estudis diferencial en el seu programa docent.

Algunes ofereixen un programa formatiu que segueix el model d'una tècnica específica, com és el cas, per exemple, d'El Timbal que basa el seu programa en la tècnica Coda, creada per dos professors de la mateixa escola. D'altres centres però, es caracteritzen per oferir un programa més ampli, que fa que els alumnes rebin una extensa i variada formació en tècniques i conceptes teatrals. En poden ser exemples l'Institut del teatre o Eòlia.

- Titulació i homologació

Pel que fa a la titulació, les escoles es poden dividir en dos grups:

El primer engloba els centres que ofereixen estudis de Grau Superior (Institut del Teatre i Eòlia) reconeguts per l'EEES (Espai Europeu d'Ensenyament Superior), equivalents a un grau universitari. Aquests centres són els més escollits pels alumnes que volen formar-se com a professionals del sector.

El segon tipus engloba la resta d'escoles, les quals ofereixen una formació professional no reglada com a estudis de Grau Superior per l'EEES. En alguns casos, especialment, centres amb un pla formatiu de menys duració, serveixen com a plataforma de preparació per accedir a centres Superiors.

- Proves d'accés

En tots els centres, excepte l'Escola de Teatre de Reus, cal passar prèviament una prova d'accés per tal de poder accedir a cursar els seus estudis. El cas del Col·legi de Teatre és una altra excepció, ja que no s'han de realitzar proves d'accés per entrar-hi, la prova de selecció es realitza a final del primer curs per poder passar a segon.

- Duració

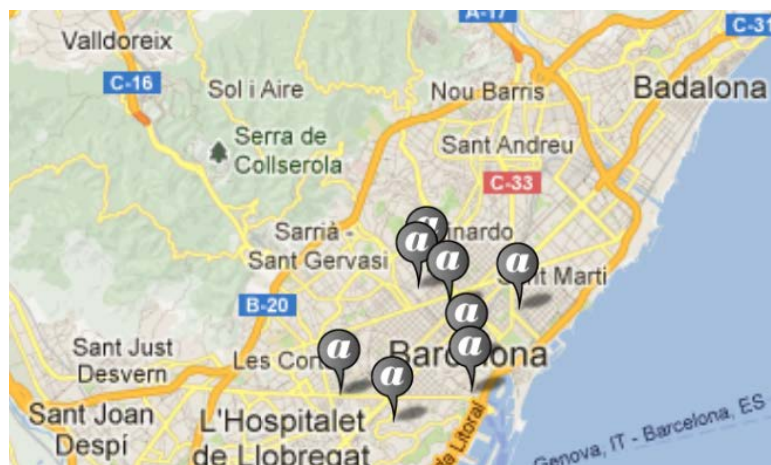
La duració de tots els estudis professionals esmentats és d'entre dos i quatre anys, depenent de com estigui estipulat el programa docent de cada centre.

- Localització i distribució

Tal i com es pot observar a la taula anterior i al següent mapa, cada província disposa, almenys, d'un centre professional d'art dramàtic, de manera que, atenent al volum de població del país, la distribució d'aquestes és equitativa.

A la província barcelonina les escoles es concentren, exclusivament, a la ciutat de Barcelona. En termes quantitius, disposa de les tres quartes parts de l'oferta formativa de Catalunya i, tot i haver-hi una gran diferència amb la resta de províncies, aquesta és una diferència que reflecteix la proporcionalitat que hi ha entre el nombre d'habitants que posseeix cada província i el nombre de centres que reuneix.

Font: www.escolesteatre.org.

Per últim, crec interessant ressaltar una sèrie de consideracions que es poden fer en base a les dades comentades, i així donar l'anàlisi per conclosa.

- La xarxa d'escoles professionals a Catalunya és àmplia i variada, tenint en compte, a més, que s'ha donat informació de les escoles més significatives de Catalunya però que existeix una xarxa, encara més extensa, d'escoles professionals arreu del país que no s'han citat al treball.

- La distribució dels centres de formació està molt concentrada a la ciutat de Barcelona i els estudis dramàtics amb Titulació Superior s'han de cursar forçosament allà.

- Excel·lent i variada oferta docent juntament amb una alta qualificació del professorat.

- Presència de bones instal·lacions i equipaments

- El nombre de professionals del sector involucrats en tots aquests centres com a formadors és molt ampli. Molts dels que, temporalment, no tenen accés al circuit comercial poden continuar lligats al sector mitjançant la docència. D'altres combinen les dues vies.

- La presència d'unes proves d'accés en la gran majoria dels centres, fa que els aspirants que la superen disposin ja d'aptituds i/o d'una formació prèvia, la qual cosa facilitarà el treball en grup entre els futurs alumnes.

- El programa pedagògic es basa en un seguiment molt personalitzat de l'evolució dels alumnes; en contrapartida, el grau de compromís i d'exigència que se'ls demana és molt alt. Aquest fet comporta que, al finalitzar el seu cicle d'estudis, el nivell de preparació que assolixen sigui molt elevat.

- **Rellevància dels centres de formació i del seu model educatiu**

Les escoles d'art dramàtic han estat, des de la seva creació, un element imprescindible per crear professionals amb un alt nivell en les principals branques docents teatrals: **actoral, directiva, dramaturgic i escenogràfica**. Aquestes branques representen els eixos que vertebraven el treball realitzat dins d'una obra. En general, es parteix d'un dramaturg que proposa un text, d'un director que posa en escena aquest guió i dirigeix a un grup d'actors els quals seran la veu i el cos dels personatges i, finalment, un escenògraf que dissenya com es disposen tots els elements que conformen l'espai escènic.

És interessant observar com la xifra de professionals autodidactes, no formats específicament en una de les branques mencionades anteriorment, és cada vegada més reduïda. En l'actualitat, la formació dramàtica és imprescindible per esdevenir un bon professional del gremi i obtenir ofertes de treball.

En aquests centres no sols s'ofereix una formació professional de qualitat als alumnes sinó que, a més, se'ls promou el treball en equip, tenint en compte la interdisciplinarietat que exigeix qualsevol art, com és el teatre. L'escola no sols els ensenya, més enllà de l'estructura docent hi ha una dimensió intangible d'on se n'extreu una formació humanística i vital.

Una altra lectura positiva del pas dels professionals per aquests centres formadors, ha estat la creació d'equips de treball multidisciplinars arrel de la seva formació conjunta en les escoles, fet que ha creat sinergies molt interessants que han culminat en la creació de companyies que amb el temps han obtingut el reconeixement del públic i de la crítica.

Cal esmentar també, que hi ha molts col·laboradors directes els quals probablement no sorgeixen d'aquests centres de formació però que, no obstant, són uns altres professionals imprescindibles perquè una obra es pugui dur a terme, i es que sense la seva participació, aquesta mai podria assolir l'excel·lència.

3. LES ARTS ESCÈNIQUES COM A MOTOR DE LES INDÚSTRIES CULTURALS

L'activitat que genera un major flux econòmic dins les indústries culturals catalanes són les arts escèniques. S'han d'entendre aquestes també com un element dinamitzador de la societat, un motor clau en l'engranatge econòmic que, a més, pot ser un valor afegit a d'altres sectors punters en l'economia del país. Aquesta situació ha conduït a que el sector hagi estat empès cap a una progressiva modernització i professionalització de tots els seus integrants.

Els principals generadors d'activitat econòmica dins les arts escèniques són:

- Espais escènics
- Producció escènica

Tot i que és complicat separar una activitat respecte de l'altre, hi ha una sèrie de dades, que presentarem seguidament, que poden ajudar a comprendre millor la interrelació d'ambdues respecte el mercat de les arts escèniques i la seva activitat pròpia dins les indústries culturals.

▪ Dades d'interès sobre els espais i produccions escènics

- Titularitat dels teatres

Dels 141 teatres que hi ha en l'actualitat a Catalunya, 92 són de titularitat pública, 30 de titularitat privada i 19 d'associacions i fundacions.

A nivell estatal, el 73% dels espais amb activitat professional estable són de gestió pública, essent la majoria de teatres de proximitat, de responsabilitat municipal.

- Nombre de representacions segons la titularitat del teatre

De les 13.655 representacions que es varen realitzar durant el 2009 a Catalunya, 4.088 es van realitzar en teatres públics, 8.799 en teatres privats i 768 en teatres d'associacions i fundacions.

- Procedència de les companyies segons el nombre total de representacions (13.655)

- Catalanes. 10.501
- Altres comunitats de l'Estat Espanyol. 1.658
- Altres països. 734
- Diferents procedències. 761

- Participació dels teatres en la producció dels espectacles

- Producció pròpia (el teatre produeix l'espectacle). 11%
- Producció aliena (externa). 81,5%
- Coproducció. 6,8%

- Recaptacions de les produccions als teatres

La recaptació de les representacions als teatres de Catalunya l'any 2009 va ser de 68,3 milions d'euros. D'aquests, el 32,8% provenia dels teatres públics, el 34,4% dels privats, i l'1,1% d'associacions i fundacions. En comparació, la recaptació de les representacions d'espectacles musicals va ser de 13,1 milions d'euros.

- Conceptes dels ingressos econòmics registrats als teatres

- Taquilla. 79 milions d'euros (durant el 2009 es van expedir 3.131.876 entrades; el 91,8% es corresponen a entrades venudes i el 8'2% a invitacions)
- Aportacions públiques. 87,4 milions d'euros
- Altres conceptes. 32 milions d'euros

- Despeses

La despesa total dels teatres a Catalunya l'any 2009 va arribar a 193,3 milions d'euros que es reparteixen segons els següents conceptes:

- Despeses de personal. 56,7 milions d'euros
- Desenvolupament de l'activitat. 93, 9 milions d'euros
- Altres despeses. 42,7 milions d'euros

Després d'introduir dades sobre l'activitat econòmica inherent als teatres, passem a exposar les dades més importants que reflecteixen l'activitat socioeconòmica de les companyies d'arts escèniques catalanes l'any 2008:

- Nombre de companyies d'arts escèniques

El nombre de companyies era de 214 distribuïdes en:

- Teatre. 124
- Dansa. 49
- Circ. 41

- Nombre de treballadors i treballadores d'aquestes companyies d'arts escèniques

El nombre de treballadors/ores era de 1.575 que es distribuïen en:

- Activitats artístiques. 825
- Personal tècnic. 336
- Persona d'administració i gestió. 318
- Personal de serveis. 96

- Total d'ingressos de les companyies d'arts escèniques

El total d'ingressos va ser de 86,8 milions d'euros que es distribueixen de la següent manera:

- Catxets i/o taquilla. 50,1 milions d'euros

- Aportacions públiques. 29,6 euros
- Altres conceptes. 7,1 milions d'euros

- Total de despeses de les companyies d'arts escèniques

El total de despeses va ser de 84,2 milions d'euros que es distribueixen de la següent manera:

- Personal (actors, tècnics, personal administratiu i de gestió, etc.). 32,2 milions d'euros
- Desenvolupament de la pròpia activitat (caracterització de personatges, escenografia, assajos, dietes, transports, etc.). 36,7 milions d'euros
- Altres conceptes. 15,3 milions d'euros

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadística d'arts escèniques. 2007-2010. Sales de teatre, dansa i circ"

▪ Les companyies enteses com a indústries culturals

Les arts escèniques tenen com a activitat principal la representació en viu d'un espectacle en un escenari.

Tal i com explicàvem abans, el sector cultural de les arts escèniques, presenta dues vies d'activitat econòmica: l'activitat derivada de l'exhibició de les propostes escèniques, i l'activitat vinculada a la creació o producció d'aquestes representacions, on el principal actor són les companyies.

D'aquestes últimes, n'exposarem una sèrie de dades que ens informaran sobre l'estructuració del seu model empresarial.

Per les companyies, la principal via de comercialització de les seves produccions és el teatres o espai escènic. Amb les dades anteriors, podem veure com aquestes infraestructures són majoritàriament de titularitat pública però que, malgrat això, el nombre de representacions anuals de les de titularitat privada és superior. Les companyies han d'establir una relació contractual amb cadascun dels espais on es representin els seus espectacles. En cada cas es poden establir diferents tipus d'acords dels quals n'exposarem tot seguit els més rellevants.

- Producció

La fórmula més comuna de producció d'un espectacle és la **producció pròpia** en la qual és la companyia qui es fa càrrec d'aquesta. No obstant això, s'estan començant a implantar **nous models de producció i finançament**.

Depenent de cada cas, la producció pot anar a càrrec de:

- **Companyies** (producció pròpia). A l'any 2010 representava una mica més del 70%.
- **Co-producció** (quan l'espectacle es produït entre les companyies i els espais escènics o productores externes). A l'any 2010 representava gairebé un terç dels espectacles.

*Espectacles presentats per les companyies d'arts escèniques de Catalunya. 2006-2010.
Per coproducció o no de l'espectacle*

	2006	2007	2008	2009	2010	%
Coproduït Coproducido Co-production	213	256	329	265	278	29,4
No coproduït No coproducido Not co-produced	511	662	629	329	666	70,6
TOTAL	724	918	958	594	944	100,0

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadístiques de Catalunya. 2012"

- Retribució

Els ingressos que reben les companyies d'arts escèniques els obtenen principalment mitjançant **catxet** (retribució estipulada per l'actuació d'un artista o grup) i/o **taquillatge**. Si la retribució es fa mitjançant catxet, que és l'opció més utilitzada, es redueix el risc de les companyies ja que són els teatres generalment els que cobreixen el dèficit entre els ingressos de taquilla i les despeses d'exhibició.

- Ajudes

Subvencions. Les subvencions de les administracions públiques es concedeixen als espais escènics per l'exhibició de les representacions i a les companyies i/o espais per a la producció dels espectacles.

Sense les subvencions públiques probablement no serien viables molts dels espectacles que es produeixen.

Altres ajudes. Altres ajudes poden venir de patrocinis, mecenatge i col·laboracions externes.

▪ Factors claus en la comercialització. Nous canals de propagació

Com en qualsevol sector empresarial, també en les arts escèniques, és indispensable dotar-se dels instruments adequats que contribueixen a la comercialització, venda i difusió del producte que es vol introduir al mercat.

- Comercialització i venda

Tots els espectacles d'arts escèniques es comercialitzen mitjançant la seva representació en viu en els diversos espais escènics.

Per tal de maximitzar el ressò i l'interès per una obra en cartellera, tant al públic potencial com als medis de comunicació, cal dissenyar una potent campanya de difusió.

- Difusió

Una bona campanya de difusió és el millor instrument per arribar al targete potencial de públic que es desitja. Tot i que en el teatre el boca a boca continua essent una de les principals vies de difusió, no es poden obviar els excel·lents resultats que ofereixen altres estratègies comunicatives que poden, sobretot, atreure nous públics.

A part de la pròpia campanya de publicitat que fa la companyia i de l'espai escènic on es realitza l'espectacle, els principals medis de difusió són els portals webs, tant especialitzats com de contingut generalista, els medis audiovisuals i escrits (ràdio, televisió, premsa), i les xarxes socials que, en l'actualitat, representen una fantàstica i nova via de propagació dels espectacles.

Una vegada s'ha acabat el cicle de representacions programat, si l'obra ha agradat i la campanya ha estat eficient, generant una forta expectació, es sol allargar la temporada de l'espectacle.

Generalment aquest èxit genera noves expectatives que desperten l'interès de programadors, crítics, festivals i/o mostres que poden conduir a que l'espectacle pugui circular tant a nivell nacional com internacional.

- Gires

Un cop acabada la temporada estable d'un espectacle en un espai escènic determinat, és molt important que aquest es pugui continuar representant, és a dir, que pugui anar de gira. Aquest és un element clau en la rendibilitat econòmica d'un espectacle i en definitiva de les companyies, ja que els genera un major volum d'ingressos.

En la gestió de les gires és cabdal la intervenció de les **empreses distribuïdores** (en alguns casos, són les pròpies companyies qui realitzen aquesta tasca) que seran les responsables de cercar nous espais per a representar l'espectacle i així, aconseguir allargar la seva presència en cartellera en d'altres espais escènics.

Cal esmentar però, que les companyies escèniques solen centrar les seves gires a la comunitat on estan establertes, de totes formes, també hi ha la possibilitat d'oferir la gira d'un espectacle en altres comunitats i a l'estranger. En aquests casos però, calen certes adaptacions de l'espectacle, com pot ser per exemple la traducció.

Exportació nacional. Pel que fa a les gires per la resta de territori espanyol, aquestes, igual que a Catalunya, es concentren a les grans capitals, essent Madrid la que absorbeix gairebé les tres quartes parts dels espectacles catalans.

*Representacions realitzades per les companyies d'arts escèniques de Catalunya. 2006-2010.
Per municipis de la resta d'Espanya*

	2006	2007	2008	2009	2010	%
Madrid	342	470	835	475	899	24,8
València	126	106	182	132	179	4,9
Sevilla	37	35	42	67	124	3,4
Palma de Mallorca	99	59	102	118	103	2,8
Saragossa	90	87	271	128	97	2,7
Vitoria-Gasteiz	23	38	61	43	73	2,0
Bilbao	36	84	42	41	72	2,0
Pamplona	23	38	41	46	56	1,5
Múrcia	25	19	42	56	51	1,4
San Sebastia	23	38	25	34	47	1,3
Málaga	28	36	21	49	47	1,3
Gijón	23	37	36	23	41	1,1
Salamanca	21	23	17	21	38	1,0
Valladolid	22	17	18	22	38	1,0
Alacant	17	27	31	32	32	0,9
Vigo	40	15	33	28	31	0,9
Granada	24	20	20	24	28	0,8
Altres municipis d'Espanya	1.602	2.648	2.575	1.798	1.673	46,1
TOTAL	2.601	3.797	4.394	3.137	3.629	100,0

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadístiques de Catalunya. 2012"

A continuació, a través de l'entrevista que vaig realitzar el passat mes de novembre de 2012 al periodista Carles Castellnou, corresponsal de TV3 a Madrid, podrem saber quin és el punt de vista d'aquest reconegut periodista i conèixer de manera més precisa quin és el panorama teatral actualment a Madrid i el transvasament d'espectacles que hi ha entre aquesta ciutat i Barcelona.

Entrevista (P: pregunta, R: resposta)

P: Consideres que hi ha afició teatral a Madrid?

R: *N'hi ha moltíssima. Penseu que només cal fer un cop d'ull a la cartellera per veure més d'una quarantena de teatres de primera fila (privats, municipals, de la Comunidad...) amb grans estrenes. A Madrid, hi ha molta gent que va al teatre i molta*

més que ve d'altres parts de l'estat expressament (sobretot en caps de setmana) per veure algunes representacions. És fàcil haver d'esperar setmanes o mesos per trobar localitat. Jo acabo de veure El Rey León, que vaig comprar el febrer.

P: Hi ha algun gènere clarament dominant o hi sol haver varietat d'espectacles?

R: Predomina clarament la comèdia, però des de fa uns anys també te cabuda i molt bona acollida el musical, un gènere difícil pel seu cost i posada en escena però que poc a poc ha posat Madrid a l'altura d'altres ciutats amb molta més tradició en musicals. I no ho dic com exageració. Alguns espectacles podien veure's a Londres o Nova York. A Madrid també es fa molt clàssic del Segle d'Or, gràcies al Centro Dramàtico Nacional, el Teatre Adolfo Marsillach, l'Español.... (la majoria públics). Gairebé permanentment hi ha una obra de l'Agatha Christie, aquesta temporada La Ratonera. També tiren molt de clàssics "castizos " i de bodevil com Muñoz Seca. Gràcies al Teatro Real es veuen grans òperes. I atenció, molta varietat per públic infantil, moltíssima. Hi ha teatres com La Grada, el San Pol (si, es diu així) que només fan obres per nens i nenes amb berenar inclòs i a 5-20 euros.

P: Quines creus que són les diferències més importants en quant a la programació teatral, entre Madrid i Barcelona? Què destacaries de cada una?

R: Difícil de contestar, però et diré una cosa que em va dir fa anys la Núria Espert quan jo li vaig fer la mateixa pregunta. Ha arribat un punt en el que dir que vas al teatre a Madrid o a Barcelona és garantia de veure i sentir grans espectacles. Potser a Madrid pots veure obres menys arriscades i amb segell de triomfadores i a Barcelona hi ha més lloc pel teatre alternatiu, tot i que els rols es poden intercanviar de vegades entre les dues ciutats.

P: Ha afectat la crisi tan fortament a les subvencions culturals de les arts escèniques com a Catalunya?

R: No sé si tan, però si que hi ha indicis que fan veure que les retallades han arribat. Per exemple, una obra ara pot durar en cartell més temps que en d'altres ocasions, no hi ha tanta rotació. Aquí hi ha el Cicle del Festival de Otoño que tenia moltíssimes obres arribades des de l'estranger. Recordo que fa uns anys en un mateix dia al mateix teatre hi podia haver fins a 3-4 passes d'obres diferents. Ara ja no passa. Moltes companyies han de recórrer més altres ciutats espanyoles. Tot i que el nivell i el nombre d'obres continua sent apreciable.

P: Consideres, actualment, més baixa l'assistència de públic als teatre de la comunitat de Madrid?

R: La crisi també afecta el nombre d'espectadors, quan la butxaca va buida t'estalvies plaers com el teatre, el cinema que són importants però potser no vitals. Però penseu en aquell públic que us dic arribat des de fora de Madrid. Vénen un cap de setmana

d'hotel, viatge i no es perden una obra de teatre per tenir uns dies complets. A Madrid tanquen molts cinemes i pocs teatres. A més, a través d'entitats bancàries i culturals es fan molts descomptes de fins al 50% sobretot entre setmana.

P: Hi ha més presència de teatres públics, semi-públics o privats a la capital?

R: Aquest repartiment està bastant equilibrat. Aquí ara triomfa una fórmula mixta. Per exemple, el showman José Luis Moreno tenia el Calderón, un teatre seu, que ha venut en part a una multinacional, la Hagen Dasz i ara el teatre es diu Calderón Hagen Dasz. El mateix passa amb el Teatre La Latina, propietat de Lina Morgan- Els teatres públics, sobretot municipals es dediquen més als Grans Clàssics, la dansa, o concerts. També te fórmula público-privada l'únic Circ estable que hi ha a Espanya, el Price, amb obres tot l'any.

P: Creus suficient la transferència de talent entre les dues ciutats?

R: Tinc la sensació que abans el pont aeri teatral estava més obert que ara. I sempre hi ha hagut més tendència de venir catalans a Madrid que a l'inrevés. Jo recordo als 90 i principis de 2000 que no teníem prou temps ni pasta per anar a totes les obres de catalans que coincidien a la capital.....Tricycle, La Cubana, Els Joglars, La Fura, Dagoll Dagom, Flotats i Pou....Ara potser per la crisi, potser per altres circumstàncies la cosa s'ha relaxat.

P: Molts actors espanyols prenen part en projectes catalans, hi ha treballant a Madrid un nombre significatiu d'actors catalans?

R: Com et deia, la cosa ha baixat. Però indubtablement la presència de catalans a Madrid en teatre, cinema, televisió...és important. Alguns han vingut per quedar-s'hi. Abans et parlava de l'Espert, però la llista seria llarguíssima. Potser ara aquests desembarcaments no són tan nombrosos, però continuen. I de fet, algunes companyies o actors són esperats amb devoció pel públic de la capital.

P: Com consideres que rep, el públic, les produccions catalanes a la comunitat?

R: El públic que va al teatre és un públic del qual em vull estalviar qualificacions cursis, però per entendre'ns no és el públic del futbol. No es guien per criteris bàsics i primitius. Només tenen en compte si la feina és bona, si els actors ho broden, si la pasta que han pagat val la pena. I per suposat, la immensa majoria d'obres que arriben de Catalunya compleixen amb aquesta recepta. Sempre recordaré Cómeme el coco Negro de la Cubana. En un moment de la trama, un espectador va començar a cridar contra l'origen català del grup de Sitges i espontàniament molts altres espectadors el van recriminar. Tot va quedar en un no res quan es va descobrir que l'esbrancador era un actor, per cert el Santi Millán. Una anècdota, però espero que et serveixi d'exemple per la pregunta.

Exportació internacional. La cada vegada major projecció de les companyies d'arts escèniques catalanes ha fet augmentar la seva presència en festivals, mostres i fires internacionals. Aquest fet, juntament amb l'interès que ha suscitat aquest en els programadors estrangers, ha possibilitat una creixent presència de les produccions catalanes arreu del món i, molt especialment, en el mercat Europeu.

Representacions a l'estranger de les companyies d'arts escèniques de Catalunya. 2006-2010. Per zona geogràfica

	2006	2007	2008	2009	2010	%
Unió Europea <i>Unión Europea - European Union</i>	673	845	562	912	945	63,1
Resta d'Europa <i>Resto de Europa - Rest of Europe</i>	147	151	153	105	91	6,1
Amèrica Llatina <i>América Latina - Latin America</i>	72	72	104	117	135	9,0
EEUU i Canadà <i>EEUU y Canadá - USA and Canada</i>	15	15	34	20	21	1,4
Resta del món <i>Resto del mundo - Rest of the world</i>	43	60	41	45	306	20,4
TOTAL	950	1.143	894	1.199	1.498	100,0

Representacions a l'estranger de les companyies d'arts escèniques de Catalunya. 2006-2010. Per països

	2006	2007	2008	2009	2010	%
França	317	427	255	401	428	28,6
Xina	3	17	-	3	257	17,2
Alemanya	32	96	51	103	130	8,7
Països Baixos	67	27	37	37	116	7,7
Itàlia	117	77	85	122	111	7,4
Regne Unit	35	93	27	76	75	5,0
Andorra	116	133	116	77	64	4,3
Argentina	-	40	10	14	60	4,0
Brasil	26	-	13	12	42	2,8
Àustria	10	11	25	12	21	1,4
Portugal	56	53	32	35	20	1,3
Bèlgica	15	32	30	46	17	1,1
Canadà	8	-	30	8	14	0,9
Suècia	28	-	-	28	11	0,7
Japó	-	-	-	-	10	0,7
Mèxic	7	1	35	63	10	0,7
Taiwan	4	1	5	4	10	0,7
Altres països <i>Otros países</i> <i>Others countries</i>	109	135	143	158	102	6,8
TOTAL	950	1.143	894	1.199	1.498	100,0

Font taules: www.gencat.cat. PDF "Estadístiques de Catalunya. 2012"

▪ Viabilitat empresarial

Per a que una companyia presenti una viabilitat econòmica ha de poder vendre les seves produccions escèniques a teatres, festivals i mostres. No obstant, cal constatar que en els seus balanços econòmics hi ha una important dependència de les **subvencions, ajudes públiques i privades, i patrocinis**, que a l'any 2009, representaven aproximadament de mitjana un 40% dels ingressos de les companyies.

De totes formes, aquestes ajudes públiques, indirectament, també serveixen per mantenir la programació dels espais escènics, al contribuir notablement a la creació d'una programació estable que contraresti una possible infrautilització d'aquests, en especial en els teatres de municipis de menys de 25.000 habitants on la seva viabilitat en el temps es podria veure afectada.

Ara bé, per tal d'assegurar la viabilitat econòmica de les companyies, és i serà cada cop més imprescindible, cercar **noves vies de comercialització i models de gestió i finançament**. Alguns exemples poden ser les creacions escèniques per a empreses, per mitjans audiovisuals, per espais públics o privats no necessàriament pensats com a espais escènics, les coproduccions, etc.

Tanmateix, cal ressaltar amb majúscules l'excel·lent resultat que han aconseguit algunes iniciatives lligades a les arts escèniques com són la fira del teatre de Tàrrrega de Lleida o el Festival de Temporada Alta de Girona. En un altre nivell, també ha estat enormement positiu les iniciatives que han portat a terme d'altres festivals més petits i sales alternatives. Totes les iniciatives mencionades han afavorit a la **diversificació i desestacionalització** de l'oferta.

Tot plegat i tenint en compte l'actual crisi econòmica, **estratègies corporatives** com la d'oferir descomptes i abonaments, pot influir positivament en una major ocupació dels espais. Aquestes polítiques poden també afavorir la presència d'un públic jove que potser no aniria al teatre i que, en general, disposa de menys recursos econòmics, i la d'un públic adult que pel mateix motiu ha reduït o anul·lat la seva assistència.

És feina i responsabilitat de tots els integrants del sector de les arts escèniques, cercar i potenciar la presència de **nous públics**, indiferentment, de quina sigui la seva franja d'edat i condició econòmica.

La cultura és un dret i com a societat moderna tenim el deure de **democratitzar-la, desenvolupar-la i compartir-la amb tothom**.

4. PERSPECTIVES ACTUALS

Aquest penúltim apartat del projecte, intentarà condensar el panorama actual en què es troben les arts escèniques. També exposarà, en determinats casos, possibles escenes de futur, formulades per professionals del sector.

Les arts escèniques, activitat transcendent en l'àmbit cultural de Catalunya, són enteses com totes les creacions escèniques (que es realitzen en un escenari) representades en viu.

La transformació del món de les arts escèniques ha estat incessant durant les últimes tres dècades. Els motius principals d'aquesta transformació han estat:

- La remodelació i construcció de nous espais escènics
- L'auge i consolidació de companyies de teatre tant professionals i semi professionals com amateurs
- La creació i consolidació de circuits d'exhibició estables en el territori

Per poder valorar l'estat actual i possibles escenaris de futur d'aquestes, a continuació, analitzarem tot un seguit de conceptes clau.

▪ Conjuntura econòmica actual

La conjuntura econòmica i social del país determina molt directament la situació present de les arts escèniques a Catalunya. L'actual crisi econòmica representa un fre a les noves inversions i als pressupostos de cultura. L'obligació per part del govern autonòmic de no incórrer en més dèficit pressupostari ha obligat a fer encara més retallades en tots els sectors, incloent-hi la cultura.

El pressupost destinat a la cultura representa, en aquests moments, un 0,8% del PIB de Catalunya. El Conseller de Cultura del govern de la Generalitat, així com també anteriors consellers, són conscients i han defensat que el pressupost per la cultura respecte el PIB de Catalunya s'hauria d'apropar en un futur al que hi destinen d'altres països europeus, que com a mínim és el doble. El pressupost del 2011 era de 302,4 milions d'euros, un 17'5% menys que el 2010; a l'any 2012, però, s'ha frenat la davallada i s'ha tancat el pressupost amb una xifra un 0,3% inferior.

*Despesa destinada a cultura del pressupost del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.
2006-2010*

	Total pressupost (inclou serveis generals) (en euros)	Variació
2006	293.188.995	-
2007	309.748.989	5,6%
2008	328.499.429	6,1%
2009	306.450.747	-6,7%
2010	285.082.793	-7,0%

Font: www.gencat.cat. "Memòria del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació 2010"

El govern central també ha reduït els pressupostos de cultura que, unit a l'augment de l'IVA el passat més de setembre del 2012, representa una greu amenaça per l'activitat i viabilitat comercial del sector.

En aquest sentit, cal aplaudir iniciatives com la del Teatre de

Bescanó que, amb l'estrena de l'obra *Les suïcides*, regalaven, per la compra d'un menat de carotes, una entrada per a l'espectacle, l'objectiu era de cobrar a l'espectador el preu de l'entrada amb tan sols el 4% d'IVA amb què es graven les hortalisses, envers del 21% corresponent a les entrades.

També cal esmentar que, per part de les administracions i empreses, s'ha registrat una demora general en els pagaments a artistes, companyies, proveïdors, etc.

Tots els factors ressenyats i la crítica situació econòmica de la societat civil, estan també influïnt directament en la disminució gradual del públic als espectacles. Aquesta situació paralitza el sector, i fa que les empreses dedicades a la producció (productores, pròpies companyies, etc.) intentin reduir les seves despeses, encara que sovint no poden arribar a compensar la caiguda dels ingressos.

Hi ha un llindar per sota del qual si seguissin les retallades i disminuís l'assistència de públic, es causaria un dany difícilment reversible a curt termini.

▪ **Pes econòmic del sector de les arts escèniques**

La recaptació per la representació d'arts escèniques als teatres de Catalunya el 2009 va ser de 68,3 milions d'euros; i per la representació d'espectacles musicals va ser de 13,1 milions d'euros.

Els ingressos registrats als teatres de Catalunya el 2009 va ser de 198,4 milions d'euros, dels que 79 provenen de taquilla, 87,4 d'aportacions públiques, i 32 d'altres conceptes. Aquesta xifra és superior a la que presentaven els anys 2008 i 2007, amb 171 i 158,9 milions d'euros respectivament.

Tal com afirma el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA) en un apartat del segon [Informe anual sobre l'estat de la Cultura i de les Arts a Catalunya 2011:](#)

-La cultura és un sector estratègic que contribueix de manera fonamental al desenvolupament econòmic d'una societat, contribueix també a augmentar el capital social i simbòlic d'una col·lectivitat.

-La cultura, que és un bé públic, ha de ser considerada un bé públic comú i un bé preferent. La cultura, a més de la funció econòmica, a compleix una funció essencialment social.

▪ **Accés al finançament**

Les activitats escèniques també afronten una problemàtica comuna que és la dificultat d'accedir a un finançament extern ja que els requisits de rendibilitat que els sol·liciten les entitats financeres són molt exigents i és difícil de vendre la viabilitat d'un producte cultural. Cal buscar solucions per poder accedir a un mercat de finançament adequat.

També convé estudiar d'altres fórmules de finançament privat com poden ser la recerca de patrocinis, donacions, mecenatge cultural, lloguer dels espais a tercers. En

aquest sentit és necessari que els governs legislin de forma que aquestes fórmules presentin incentius econòmics i fiscals per les empreses i/o persones físiques que s'acollirien a invertir en les indústries culturals. Aquest tipus de finançament també alliberaria la dependència de les indústries culturals amb el sistema públic i s'avançaria en la cooperació pública-privada amb la cultura.

- **Subvencions i ajudes a les arts escèniques: teatre, dansa i circ**

Són beques, subvencions i ajudes a la recerca, creació, formació, exhibició i difusió, que es sol·liciten i tramiten a través de l'Oficina de Suport a la Iniciativa Cultural (OSIC), la qual es troba dins l'estructura de la Secretaria General de Cultura de la Conselleria de Cultura.

Les línies de subvenció estan agrupades per tipologia del sol·licitant (persones físiques, empreses, ens locals i entitats públiques, entitats privades sense ànim de lucre, agrupacions sense personalitat jurídica, universitats) i la tramitació de les sol·licituds pot ser on-line.

Els dos principals àmbits d'activitat de les arts escèniques, l'exhibició i la producció, són els més directament afectats per la disminució de les ajudes i subvencions públiques que reben tant d'administracions locals com provincials, autonòmiques i d'àmbit estatal. Pel seu correcte funcionament el sector és molt sensible a aquestes disminucions; en el cas concret del sector exhibidor, les aportacions públiques i d'altres, representen aproximadament el 60% dels ingressos. Pel que fa a les subvencions a les companyies d'arts escèniques, aquestes representen aproximadament el 12% dels ingressos.

La dependència en les ajudes i subvencions, el fet que aquestes hagin disminuït i que en alguns casos s'hagi sofert un retard en els pagaments per part de les administracions, repercuteix negativament en la continuïtat de l'activitat dels dos sectors.

- **Xarxa d'espais escènics**

La inversió pública per construir i rehabilitar teatres ha estat intensa des de que Catalunya es va dotar d'autogovern. Per aquest motiu, la xarxa territorial d'espais escènics està bastant consolidada i ha ajudat a enfortir tot el sector; no obstant això, la crisi està paralitzant noves inversions.

La xarxa d'espais escènics ha facilitat l'accés a la cultura a una gran majoria de la població del país, alhora que, en certa mesura, l'ha descentralitzat, i ha permès establir nous circuits d'exhibició estables que caldria encara ampliar.

Això també ha ajudat a crear i consolidar tot un tram de petites i mitjanes companyies d'arts escèniques i d'empreses de producció i distribució, que no necessàriament estan ubicades als centres neuràlgics del país.

▪ Distribució al territori de les xarxes de creació i exhibició

Tot i la creació d'una xarxa escènica i de producció arreu del país, la ciutat de Barcelona com a capital política i cultural del país, concentra la major part de les companyies i la producció escènica de Catalunya. Per moltes companyies, doncs, és important disposar d'una **estratègica presència a Barcelona**. A títol d'exemple, l'any 2008, només aquesta ciutat va concentrar el 38% de representacions que es varen fer durant tot l'any arreu del país.

*Representacions realitzades per les companyies d'arts escèniques de Catalunya. 2006-2010.
Per municipis de Catalunya*

	2006	2007	2008	2009	2010	%
Barcelona	4.987	4.710	5.471	5.368	5.653	42,0
Terrassa	180	167	214	178	208	1,5
Sabadell	173	219	278	266	193	1,4
Girona	154	262	197	215	181	1,3
Granollers	190	146	169	202	156	1,2
Vila-seca	250	274	262	155	154	1,1
Mataró	87	133	139	131	150	1,1
Manresa	120	132	113	124	145	1,1
Tarragona	123	148	157	173	142	1,1
Cornellà de Llobregat	134	104	100	99	133	1,0
Igualada	104	145	120	123	132	1,0
Hospitalet de Llobregat	87	124	108	134	123	0,9
Lleida	192	221	279	143	123	0,9
Sant Cugat del Vallès	132	153	98	148	119	0,9
Cerdanyola del Vallès	85	129	161	160	111	0,8
Reus	65	101	88	185	109	0,8
Sant Esteve de Palautordera	84	43	90	84	107	0,8
Badalona	143	112	160	112	99	0,7
Mollet del Vallès	73	77	116	73	92	0,7
Altres municipis de Catalunya Otros municipios de Catalunya Other Catalan municipalities	4.389	6.252	6.078	5.789	5.340	39,6
TOTAL	11.752	13.652	14.398	13.862	13.470	100,0

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadístiques de Catalunya. 2012"

▪ **Professionalització del sector - Formació**

Aproximadament un terç de les companyies teatrals poden ser considerades professionals, especialment les que presenten una activitat estable. El sector de les arts escèniques ha evidenciat en els darrers anys un continu i major nivell de qualificació i professionalització dels seus integrants.

La necessària tasca de professionalització s'ha transvasat al sistema educatiu preuniversitari, tant pel que fa als batxillerats amb la creació del batxillerat musical i d'arts escèniques, com a la formació professional pels tècnics.

A nivell universitari, l'Institut del Teatre i Eòlia ofereixen en el seu cicle d'estudis, el títol de Grau Superior, i són nombrosos en cursos i màsters en gestió cultural que s'estan impartint al principat i a la resta de l'Estat Espanyol i Europeu. La gestió cultural és una eina imprescindible per a la bona gestió dels equipaments i la producció escènica.

La resta d'escoles professionals, cursos i tallers, no ha deixat d'augmentar i, en general, el seu nivell és excel·lent.

En països del nostre entorn existeixen convenis de treball molt més ben definits que ajuden a regular o observar unes bones pràctiques en el mercat professional lligat al sector de les arts escèniques. Cal que a Espanya i Catalunya es desenvolupi un document de treball que reguli millor el mercat de treball relacionat amb el sector de les arts escèniques. Tots aquests aspectes són vitals per potenciar i accelerar la professionalització del sector.

▪ **Estadística joves - Implicació en l'àmbit teatral**

Per finalitzar l'apartat, s'exposen uns gràfics realitzats a partir dels resultats de les enquestes que vaig distribuir entre 54 alumnes de segon de batxillerat de l'IES La Bisbal d'Empordà (20 alumnes batx. Científic-Tecnològic, 14 alumnes batx. Musical i d'Arts Escèniques, 20 alumnes batx. Social).

Amb la realització d'aquestes enquestes pretenia captar, si hi havia diferències i contrastos entre els diferents grups de batxillerat o segons el gènere dels alumnes.

Per altra banda, tenia especial interès en què les enquestes servissin per advertir clarament l'existència o no d'una afició al teatre entre els joves.

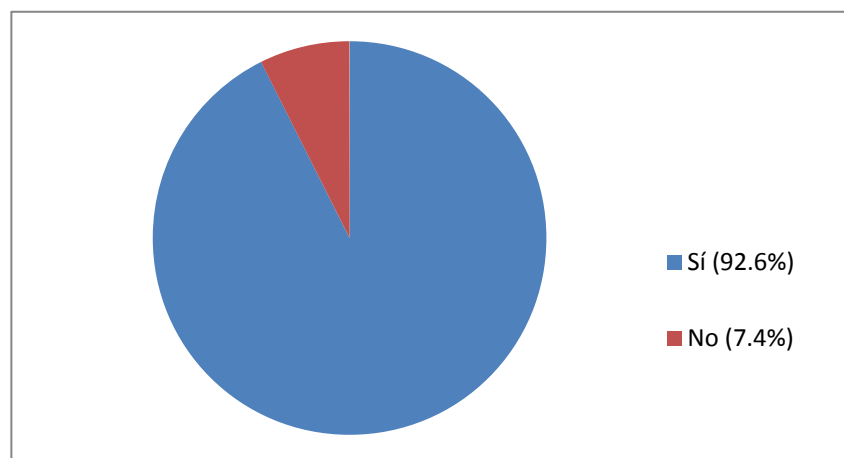
La lectura que n'he tret, a través dels resultats, és que la majoria dels joves formen part del públic potencial de Catalunya, però no del públic actual; tot i que més del 90% dels alumnes enquestats afirmen que els agrada el teatre, dos terços d'aquests

contesten, més endavant, que tan sols hi assisteixen una o dues vegades l'any, dada que es pot interpretar com una manca d'interès.

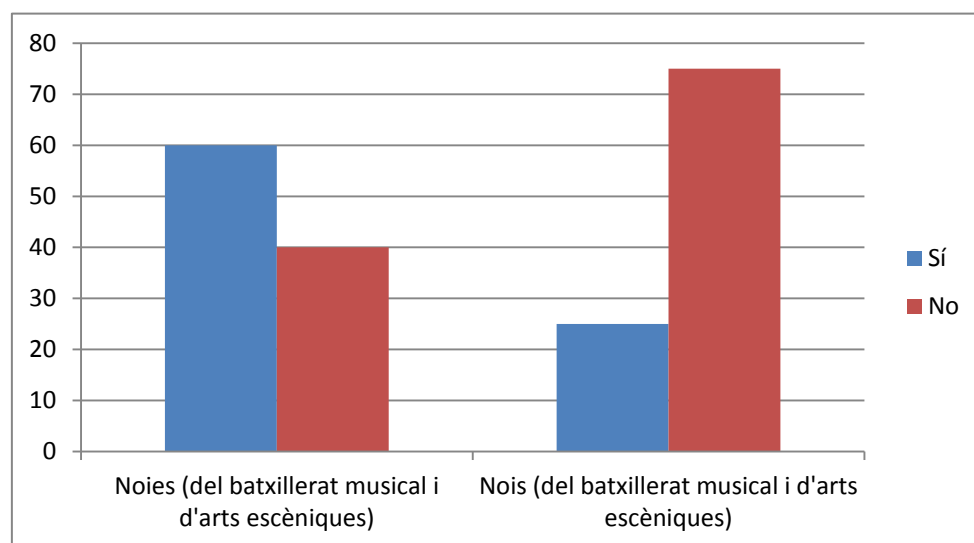
És important destacar però, que més de la meitat dels nois i noies coincideixen en què hi ha factors decisius, com l'elevat preu de les entrades o haver de fer llargs desplaçaments, que els influeixen directament a no anar al teatre.

La selecció dels gràfics amb les dades més interessants, algunes ja mencionades anteriorment, es mostren tot seguit:

T'agrada anar a teatre?

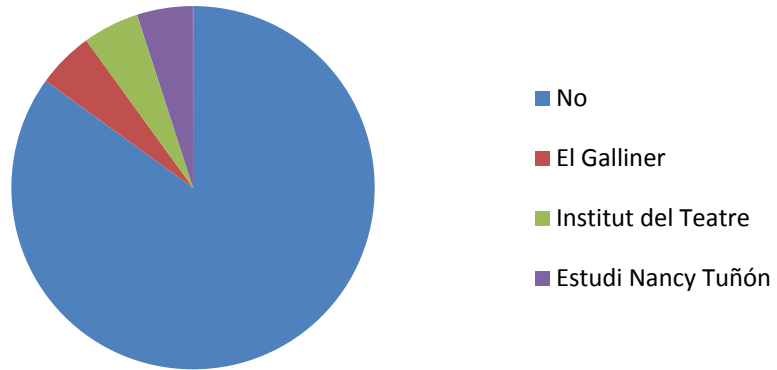

Vols dedicar-te a les arts escèniques? (Xifres verticals en %)

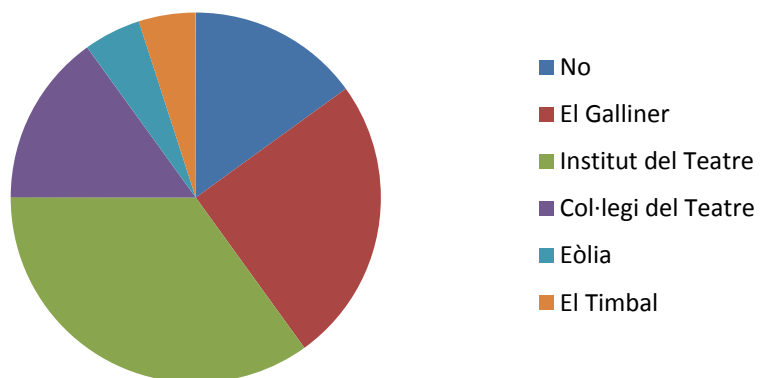

Coneixes algun centre de formació professional d'art dramàtic?

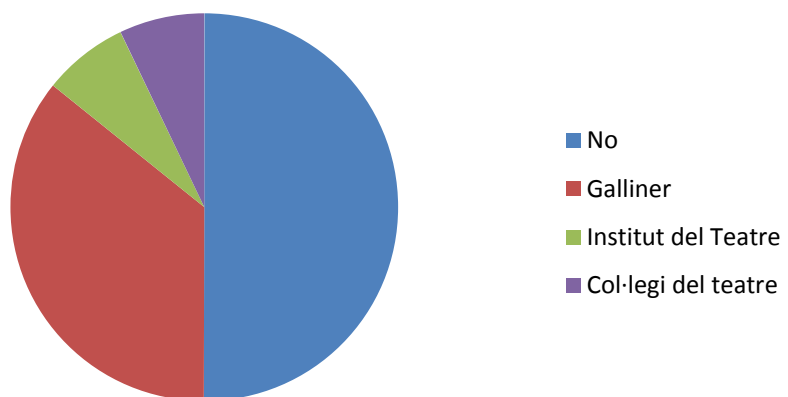
Batx. Científic-Tecnològic

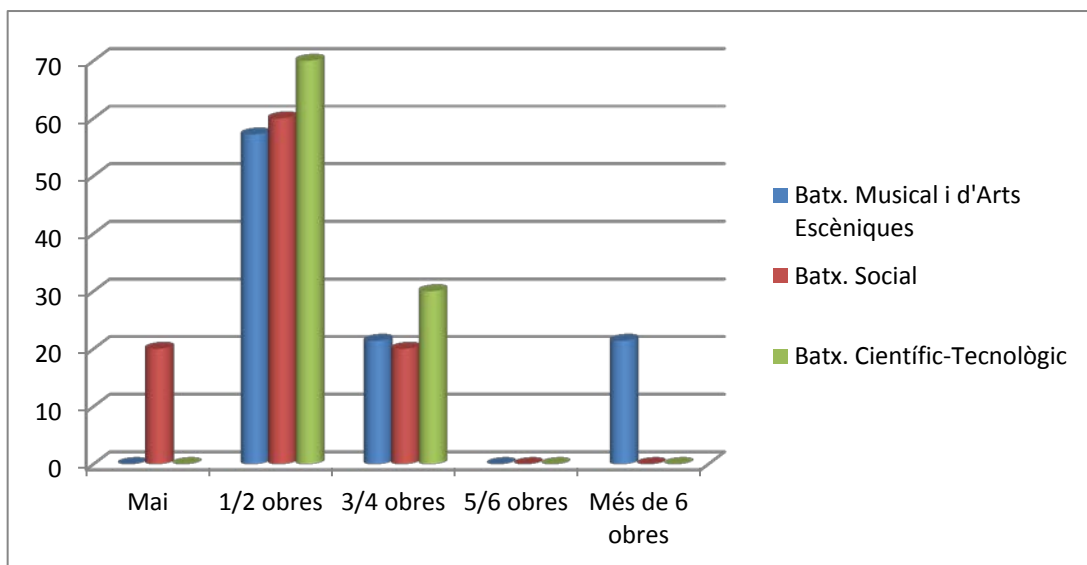
Batx. Musical i d'Arts Escèniques

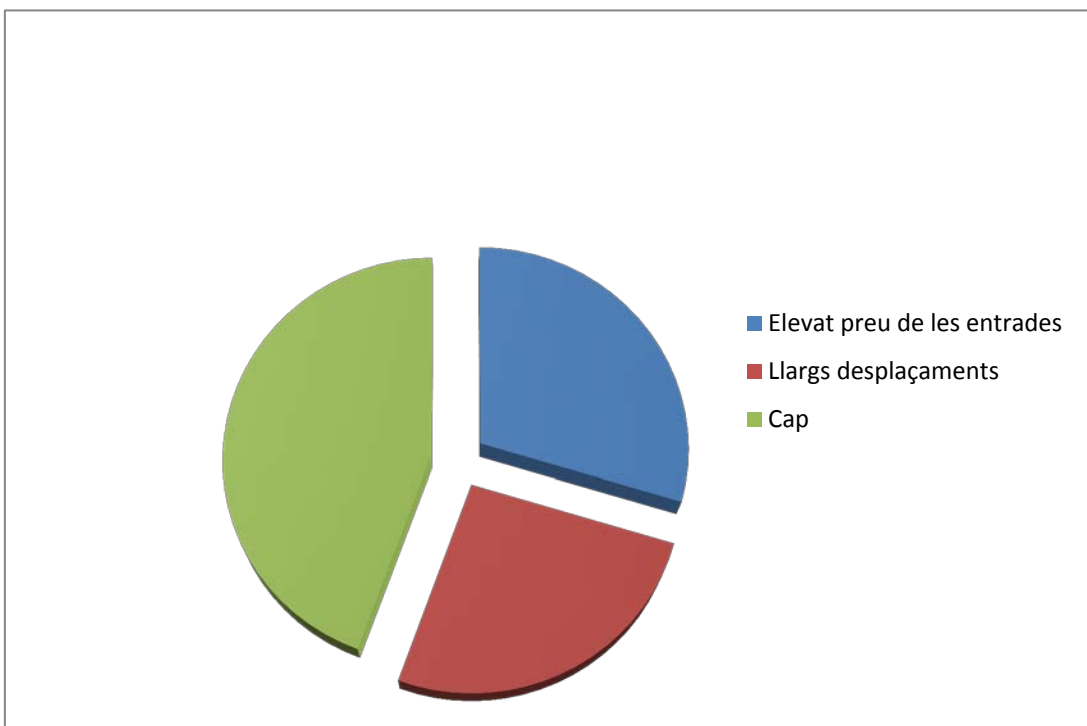
Batx. Social

Amb quina freqüència vas al teatre en un any? (Xifres verticals en %)

Hi ha algun factor que t'influeixi a no anar al teatre?

5. VÍDEO DOCUMENTAL

Aquest treball de recerca ve complementat amb un vídeo documental (situat a la contraportada del dossier), realitzat per mi mateixa, que conté diverses entrevistes fetes a una sèrie de professionals del sector de les arts escèniques al nostre país.

Aquest vídeo ha estat creat per poder conèixer de primera mà l'opinió de les persones que viuen directament el dia a dia de la professió, i també per donar veu a una font externa, que verifiqui o corregeixi la informació exposada en aquesta memòria.

Els entrevistats responen a una sèrie de preguntes, algunes genèriques iguals per a tots, i d'altres d'específiques segons la seva especialitat.

A continuació, apareixen tots els professionals que han fet possible la creació del vídeo documental:

Laura Iglesias Trafach - Crítica de teatre i bloguer del bloc de Temporada Alta, llicenciada en Filologia romànica i professora de batxillerat de Ciències pel Món Contemporani.

Nora Navas - Actriu professional de teatre, cinema i televisió (guanyadora d'una *Concha de plata* al Festival de Cinema de San Sebastián i d'un *Goya*, com a millor actriu per la pel·lícula *Pa Negre*).

Narcís Puig - Membre de la direcció artística del Teatre Lliure (2005-2011), de l'equip artístic del festival Temporada Alta, i de l'equip artístic de teatre de la Biennal de Venècia.

Marta Corral - Actriu professional, integrant de la companyia teatral *Soga Cia*, llicenciada en Interpretació per l'Institut del Teatre i professora del grup de joves del centre de formació teatral El Galliner.

Pere Sagristà - Sotsdirector de l'escola Superior d'Art Dramàtic Eòlia, llicenciat en Interpretació, i en Direcció i Dramatúrgia per l'Institut del Teatre.

6. CONCLUSIONS

Un cop acabat el projecte, són molts els interrogants que s'obren, dels quals fins i tot alguns no puc respondre, però en tot cas, intentaré extreure totes les idees possibles per concloure la meva anàlisi i estudi sobre el sector de les arts escèniques.

Tot seguit, doncs, desglosso les conclusions que considero important posar de relleu:

- S'ha d'entendre la cultura com un bé immaterial, és un patrimoni de tots que cal conservar, protegir i potenciar.
- Calen polítiques culturals actives i disposar de bons gestors culturals que administrin bé els recursos que rep el sector de les arts escèniques.
- Les arts escèniques i, en especial, el teatre, tenen una llarga història al nostre territori. En el present, la seva presència continua ben viva.
- Les arts escèniques representen un dels principals valors de les indústries culturals del nostre país.
- El paper determinant que han tingut les administracions públiques en la creació d'una xarxa d'espais escènics arreu del territori que, alhora, ha potenciat la creació de nous circuits de programació estables en el principat, la desestacionalització de les temporades i l'accés als espectacles d'un major nombre de persones.
- El paper clau de les administracions també ha conduït a una excessiva dependència dels espais escènics de caràcter públic amb els fons públics.
- És important recordar que més del 70 % dels espais escènics al nostre país són de titularitat pública, per la qual cosa l'administració exerceix alhora de programador i exhibidor. L'administració ha de poder destinar els recursos necessaris per oferir una programació estable de la màxima qualitat, però, que es garanteixi la viabilitat econòmica dels espais que gestiona.
- Cal tenir en compte que una gran majoria dels espais escènics públics són deficitaris, els ingressos que obtenen no són suficients per aconseguir la seva viabilitat econòmica. Per tant, és necessari aportar diners públics per assegurar la seva continuïtat.
- L'actual crisi econòmica fa que els pressupostos públics destinats a la cultura, s'hagin vist reduïts a unes xifres que obliguen a debatre com lluitar contra aquest fre de l'activitat escènica, que afecta tant a la creació, a la producció i a l'exhibició.
- L'auge d'infraestructures escèniques i la creació de circuits de programació estables ha fet que, en paral·lel, s'hagin consolidat companyies ja existents i n'hagin aparegut de noves arreu del país.
- Si el sector exhibidor veu disminuït el seu suport públic i privat, les companyies es veuen afectades ja que disminueixen les contractacions.

- Pel que respecta als ajuts públics, les companyies no depenen tant d'aquests com ho fan els espais escènics de titularitat pública, per la qual cosa la reducció dels ajuts els afecten, però en menor mesura.

- La formació i qualificació en tots els àmbits del sector de les arts escèniques ha augmentat al llarg de tots aquests anys. Tant la gestió dels espais escènics com la creació i producció escènica cal que siguin el més professional possible. En el cas concret de les companyies, es considera que encara predomina el caràcter semi professional i amateur.

- La rellevància i l'interès que el teatre sempre ha suscitat en la nostra societat, encara que no en tots els grups d'edat per igual, s'ha vist també reflectit en la important xarxa d'escoles i centres de formació teatral presents arreu del país, el que també denota que la docència d'arts escèniques és cada cop més professionalitzada. Cal destacar per la seva trajectòria, *L'institut del Teatre*, que enguany compleix el seu centenari.

No ha estat fàcil realitzar aquest treball. El que més m'ha costat ha estat transformar la informació de munts d'arxius plens de dades, i transferir-la a la memòria d'una manera sintetitzada i clara. A la xarxa hi he trobat fonts d'informació, especialment d'estadístiques, molt extenses i això m'ha portat a moltes hores de lectura per revisar-les, comparar-les i finalment seleccionar la més adequada per a cada cas.

Tota aquesta selecció juntament amb el procés d'escriure les fonts i la bibliografia, i també de revisar que hi hagués una ortografia correcte i coherència en l'escriptura, ha estat per mi el més feixuc del treball.

Ara que ja he acabat el projecte però, m'adono que tots els dubtes són una lliçó més apresada, que t'estimulen a treballar més i millor.

Crec que he aconseguit el resultat que volia, potser amb més temps i més experiència pròpia l'hagués pogut fer millor, però estic satisfeta perquè del que estic molt segura es que he treballat amb molta dedicació i constància i amb molta il·lusió per presentar un projecte ben fet.

Espero que el meu treball sigui útil i interessant, en tot cas, aquí hi ha el resultat del meu esforç, el meu granet de sorra, que espero que algú trepitgi.

Moltes gràcies i "molta merda"!

7. AGRAÏMENTS

Vull donar les gràcies a la meva tutora, a la meva família i a totes les persones que m'han ajudat o aconsellat alhora de realitzar el treball i que han aportat el seu temps i coneixement, ja que a no ser d'elles no hauria pogut vertebrar i desenvolupar adequadament aquest projecte de recerca.

8. BIBLIOGRAFIA

1. El teatre a la societat civil catalana

www.gencat.cat

- <http://www20.gencat.cat/docs/economia/Documents/Articles/Arxius/infraestructuresiinstituionsculturalsd'excel%C2%B7lenciaacatalunya.pdf>
- <http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/Arts%20esc%C3%A8niques%20s%2006-09.pdf>
- http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/Companyies_Teatre_2010.pdf
- http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/Estadistiques%20Culturals_WEB.pdf

www.atlesnacional.cat

- http://www.atlesnacional.cat/icc/atles-nacional/resource/static/mini/19_7.jpg

www.8tv.cat/programes/8-al-dia

- <http://www.8tv.cat/8aldia/videos/record-despectadors-als-teatres-catalans-28-milions/>

www.adetca.cat

- http://www.adetca.cat/media/docssites/311F9/01_059_00022364/Resum1112_NR.pdf
- http://www.adetca.cat/media/docssites/31195/01_059_00016598/d1011.pdf
- http://www.adetca.cat/media/docssites/31131/01_059_00010905/d0910.pdf
- http://www.adetca.cat/media/docssites/3112B/01_059_00008727/d0506.pdf
- http://www.adetca.cat/media/docssites/3112B/01_059_00008727/d0506.pdf
- http://www.adetca.cat/media/docssites/3112B/01_059_00008729/d0304.pdf

2. Centres de formació teatral a Catalunya

www.gencat.cat

- <http://www20.gencat.cat/portal/site/queestudiar/menuitem.e32cbab633a72f5cd56a1c76b0c0e1a0/?vgnnextoid=aa3a1017c58fb210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=aa3a1017c58fb210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

www.institutdelteatre.org

- http://www.institutdelteatre.org/diputacio/opencms/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Area.jsp?PathMenuSelec=/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Escoles/Esc_Sup_Art_Dram/
- http://www.institutdelteatre.org/diputacio/opencms/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Area.jsp?PathMenuSelec=/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Escoles/Esc_Sup_Art_Dram/Plans_estudis/
- http://www.institutdelteatre.org/diputacio/opencms/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Area.jsp?PathMenuSelec=/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Escoles/Esc_Sup_Art_Dram/Programes_signatures/
- http://www.institutdelteatre.org/diputacio/opencms/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Area.jsp?PathMenuSelec=/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Escoles/Esc_Sup_Art_Dram/Horaris/

- http://www.institutdelteatre.org/diputacio/opencms/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaEstudiar/Area.jsp?PathMenuSelec=/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaEstudiar/Estudis_superiors/Grau_Art_Dramatic/

www.eolia.es

- <http://www.eolia.es/catala/escola%20superior/indexint.html>
- <http://www.eolia.es/catala/escola%20superior/indexdram.html>
- http://www.eolia.es/pdf/1213_horaris%20primer%20interpretaci%C3%B3%20A.pdf

www.escolesteatre.org

- <http://www.escolesteatre.org/>
- <http://www.escolesteatre.org/contactar>

www.auladeteatre.net

- http://auladeteatre.net/index.php?option=com_content&view=article&id=151&Itemid=412
- http://auladeteatre.net/index.php?option=com_content&view=article&id=152&Itemid=413

www.coledeteatredebarcelona.com

- <http://www.coledeteatredebarcelona.com/>
- <http://www.coledeteatredebarcelona.com/cursos.jsp?id=3>

www.elgalliner.cat

- <http://www.elgalliner.cat/index.php?ficha=25>

www.escolateatre.com

- <http://www.escolateatre.com/el-timbal/historia.html>
- <http://www.escolateatre.com/tecnica-coda/tecnica-coda.html>
- <http://www.escolateatre.com/curs/2/formacio-professional/escola-d-actor.html>

www.centrelectura.cat

- <http://www.centrelectura.cat/index.php?mostra=formacio/escolateatre>

www.nancy-tunon.com

- http://www.nancy-tunon.com/ca/escola_teatre
- http://www.nancy-tunon.com/ca/escola_teatre/el_metode
- <http://www.nancy-tunon.com/ca/formacio/pla>
- http://www.nancy-tunon.com/ca/formacio/pla/grups_i_horaris
- http://www.nancy-tunon.com/ca/formacio/cursos_de_teatre/iniciacio

www.teatrestudis.com

- <http://www.teatrestudis.com/cat/programa>
- <http://www.teatrestudis.com/cat/1r-nivel>
- <http://www.teatrestudis.com/cat/2o-nivel>
- <http://www.teatrestudis.com/cat/la-escuela>
- <http://www.teatrestudis.com/cat/equipo-pedag%C3%B3gico>

www.lacasona.es

- http://www.lacasona.es/web_nueva/index.html
- http://www.lacasona.es/web_nueva/quienes-somos.html

- http://www.lacasona.es/web_nueva/assets/programa_la_casona_castellano.pdf
- http://www.lacasona.es/web_nueva/cursos.html

www.escolamemory.cat

- <http://www.escolamemory.cat/ct/index.php>
- <http://www.escolamemory.cat/ct/escola.php>
- <http://www.escolamemory.cat/ct/cursos.php>

www.moveo.cat

- <http://www.moveo.cat/cat/index.html>
- <http://www.moveo.cat/cat/diplomatura.html>
- <http://www.moveo.cat/cat/mimo.html>

www.escola-youkali.com

- http://www.escola-youkali.com/escola_presentacio.htm
- http://www.escola-youkali.com/estudis_programa.htm

3. Vies de comercialització

www.barcelonactiva.cat

- http://w27.bcn.cat/porta22/images/cat/Barcelona_treball_Porta22_Informe_sector_arts_esqueniques_032012_CAT_tcm9-4071.pdf

www.gencat.cat

- http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/Companyies_Teatre_2010.pdf
- http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/Estadistiques%20Culturals_WEB.pdf

www.encyclopedia.cat

Entrevista *Carles Castellnou* - Periodista, corresponsal de TV3 a Madrid

4. Perspectives actual i futures

www.conca.cat

- <http://www.conca.cat/ca/publicacions/publicacio/InformeannualsobrelstatdelaCulturaidelesArtsaCatalunya2011>

www.barcelonactiva.cat

- http://w27.bcn.cat/porta22/images/cat/Barcelona_treball_Porta22_Informe_sector_arts_esqueniques_032012_CAT_tcm9-4071.pdf

www.gencat.cat

- http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2012/01/27/12/28/0acbf1c5-6d3e-4650-b76d-b24405e0add4.pdf

- <http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/Memoria%20DCMC%202010.pdf>
- <http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/menuitem.83968aa24f46372a32572d32b0c0e1a0/?vgnnextoid=2bfcfc85460f4310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=2bfcfc85460f4310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD>

5. Vídeo documental

Entrevista *Laura Iglesias Trafach* - Crítica de teatre i llicenciada en Filologia Romànica

Entrevista *Marta Corral* - Actriu professional i professora de teatre de l'escola El Galliner

Entrevista *Narcís Puig* - Programador de teatre

Entrevista *Nora Navas* - Actriu professional de teatre, cine i televisió

Entrevista *Pere Sagristà* - Sotsdirector de l'escola Superior d'Art Dramàtic Eòlia

9. Annexos

www.tnc.cat

- http://www.tnc.cat/uploads/externes/informacio_institucional/estudi_mercat.pdf

La Vanguardia - Dimecres, 19 de desembre del 2012. Pàgina 36

Diari Ara - Dimarts, 8 de gener del 2013. Pàgina 31

9. ANNEXOS

- **(1) Estudi de mercat del TNC: “Estudi del públic actual i potencial dels teatres a Catalunya”**
- **(2) Article diari La Vanguardia: “El model teatral trontolla”**
- **(3) Article diari Ara: “Estem cabrejats, però no desmoralitzats”**

Annex (1)

**Teatre Nacional
de Catalunya.
Temporada 2004/2005**

***Estudi del públic actual i
potencial del teatre a
Catalunya***

Resum

▪ Objectius

Anàlisi i estudi del sector de les Arts Escèniques a Catalunya és un treball de recerca que està fonamentat en base als següents objectius:

- Sintetitzar els principals elements que demostrin la rellevància del teatre a Catalunya.
- Estudiar els centres de formació teatral més significatius del Principat, i exposar-ne la seva oferta formativa per poder-la analitzar i comparar posteriorment.
- Exemplificar què implica l'atribut d'*indústria cultural* en les arts escèniques, analitzant el funcionament i gestió d'aquestes a nivell empresarial i comercial.
- Intentar plasmar, d'una manera més o menys condensada, el panorama actual de les arts escèniques a Catalunya, atenent a la situació sociopolítica, econòmica i cultural en què es troba el país en aquests moments.

▪ Metodologia

Aquest projecte es divideix en dues parts:

- el treball escrit
- un vídeo documental

A l'hora de realitzar el treball escrit, he centrat una important part de la recerca en les principals estadístiques sobre el sector de les arts escèniques del país. Els estudis més acurats que he utilitzat són les memòries realitzades des del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, *l'Informe sectorial d'Arts Escèniques* realitzat per Barcelona Activa (Ajuntament de Barcelona) l'any 2012, i *l'Informe anual sobre l'estat de la Cultura i de les Arts a Catalunya. 2011*.

Paral·lelament, vaig realitzar diverses entrevistes a centres professionals de formació en art dramàtic per tal d'aprofundir més i millor en els continguts dels seus programes docents. No obstant això, gairebé tota la informació que exposo de les escoles és extreta de les seves pàgines web.

Per últim, les fonts d'informació de la premsa diària relacionades amb notícies d'arts escèniques també m'han estat de gran ajuda, per copsar millor el present més immediat.

Per completar el treball, vaig considerar molt interessant poder documentar, mitjançant un audiovisual, el pensament de diversos professionals del sector. Ningú millor que ells per explicar en quin estat es troba el panorama actual de les arts escèniques i com veuen el futur del sector.

La realització i el contingut d'aquest vídeo documental s'explicarà detalladament a l'apartat cinc del treball.

1. EL TEATRE A LA SOCIETAT CIVIL CATALANA

El teatre ha estat, des dels seus orígens, una activitat de lleure molt arrelada a la cultura popular de Catalunya. Sempre hi ha hagut la necessitat d'explicar històries i de ser escoltades a través d'aquest art. A més d'haver contribuït en la integració social i cultural del país, el teatre ha esdevingut un important motor en el desenvolupament econòmic de les indústries culturals catalanes.

- Infraestructures

L'aparició de la democràcia i el desig de desenvolupar i disposar d'un marc cultural propi pel país va ser el motiu que va impulsar tant a administracions públiques com empreses privades catalanes a invertir en la creació i/o rehabilitació de teatres, sales alternatives i espais escènics.

En la següent taula (*Teatres de Catalunya. 2006-2010. Per titularitat*) podem observar com, en l'actualitat, més del 70% dels teatres de Catalunya són de titularitat pública, essent aquests, doncs, l'eix vertebrador de l'escena teatral catalana, mentre que la resta de teatres es reparteix entre empreses privades (23%), i amb associacions i fundacions (6%).

	2006	2007	2008	2009	2010	%
Pública - Pública - Public	82	87	86	92	104	71,2
Empreses privades Empresas privadas Private companies	33	30	32	30	33	22,6
Associacions i fundacions Asociaciones y fundaciones Associations and foundations	15	17	18	19	9	6,2
TOTAL	130	134	136	141	146	100,0

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadístiques culturals de Catalunya. 2012"

No va ser però, fins als anys noranta, quan es van construir la gran majoria d'equipaments i instal·lacions escèniques.

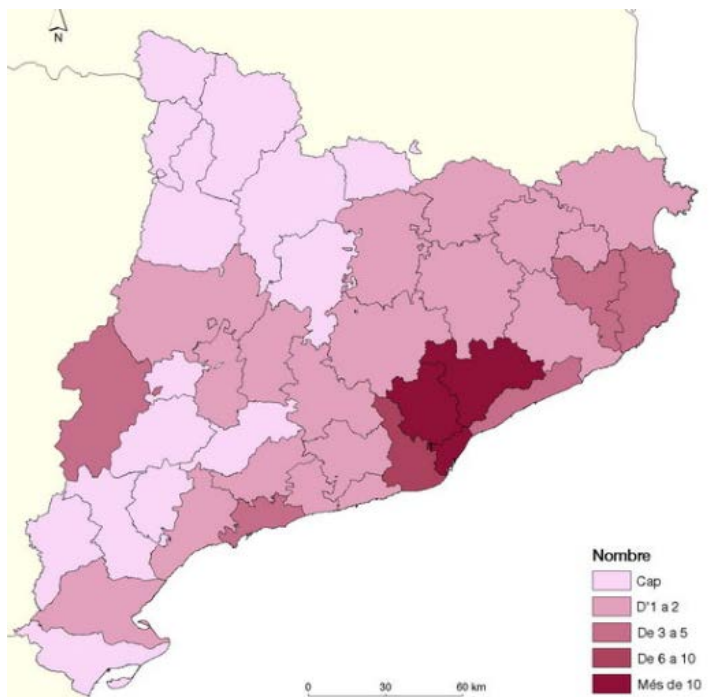
En la següent taula (*Teatres de Catalunya. 2007-2010. Per any de fundació*) es veu exemplificat com a la dècada dels noranta el nombre de teatres a Catalunya va augmentar considerablement.

	2007		2008		2009		2010	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Anterior a 1970	28	20,9	29	21,3	31	22,0	30	20,6
De 1970 a 1979	4	3,0	4	2,9	5	3,6	4	2,7
De 1980 a 1989	21	15,7	21	15,4	21	14,9	20	13,7
De 1990 a 1999	55	41,0	54	39,7	50	35,5	52	35,6
A partir del 2000	26	19,4	28	20,6	34	24,1	40	27,4
TOTAL	134	100,0	136	100,0	141	100,0	146	100,0

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadística d'arts escèniques. 2007-2010. Sales de teatre, dansa i circ"

En l'actualitat, es pot afirmar que el país està dotat d'una xarxa d'infraestructures culturals prou àmplia i de qualitat, i, alhora, relativament descentralitzada des d'un punt de vista territorial, on pràcticament totes les capitals provincials i comarcals, i ciutats importants del Principat disposen, almenys, d'un teatre o espai escènic.

Barcelona és, amb diferència, la província amb un major nombre de teatres; no obstant això, cal assenyalar que aquest nombre és directament proporcional al seu volum de població que representa aproximadament les tres quartes parts de la població del país.

Font: www.atlesnacional.cat. "Nombre de teatres per comarca". Institut Cartogràfic de Catalunya. 2008

En l'anterior mapa i a la següent taula, hi ha exposat, de dues maneres diferents, el nombre de teatres per comarques que hi havia a Catalunya; en el primer cas, específicament l'any 2008 i, en el segon, durant el període 2007-2010.

	2007		2008		2009		2010	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Alt Camp	2	1,5	2	1,5	2	1,4	2	1,4
Alt Empordà	1	0,7	1	0,7	2	1,4	2	1,4
Alt Penedès	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Alt Urgell	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Anoia	2	1,5	2	1,5	2	1,4	2	1,4
Baix Camp	3	2,2	3	2,2	3	2,1	3	2,1
Baix Ebre	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Baix Empordà	4	3,0	5	3,7	5	3,6	5	3,4
Baix Llobregat	16	11,9	15	11,0	13	9,2	13	8,9
Barcelonès	36	26,9	38	27,9	38	27,0	43	29,4
Berguedà	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Garraf	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Garrotxa	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Maresme	4	3,0	4	3,0	4	2,9	4	2,7
Montsià	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Noguera	1	0,7	1	0,7	1	0,7	1	0,7
Osona	2	1,5	2	1,5	2	1,4	3	2,0

	2007		2008		2009		2010	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Pla d'Urgell	16	0,1	18	0,1	9	0,1	18	0,1
Ribera d'Ebre	36	0,3	28	0,2	11	0,1	9	0,1
Ripollès	29	0,2	31	0,2	31	0,2	32	0,2
Segarra	16	0,1	13	0,1	28	0,2	24	0,2
Selva	91	0,7	76	0,5	77	0,5	97	0,6
Solsonès	93	0,7	92	0,6	21	0,1	16	0,1
Tarragonès	243	1,8	299	2,1	276	1,8	220	1,4
Urgell	47	0,4	38	0,3	75	0,5	88	0,5
Vallès Oriental	539	4,0	544	3,8	786	5,1	627	3,9
TOTAL	13.402	100,0	14.382	100,0	15.300	100,0	15.948	100,0

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadística d'arts escèniques. 2007-2010. Sales de teatre, dansa i circ"

- Espectacles i espectadors

Podem establir una analogia entre el nombre d'espais escènics (infraestructures) i el nombre d'espectacles d'arts escèniques que es representen anualment. Amb la següent taula (*Espectacles d'arts escèniques i musicals en els teatres de Catalunya. 2007-2010. Per titularitat del teatre*) es pot apuntar que el nombre d'espectacles que es fan cada any augmenten en una proporció similar a l'increment de nous espais escènics.

	2007	2008	2009	2010
	Núm.	Núm.	Núm.	Núm.
Pública	2.545	2.670	2.750	3.475
Empreses privades	760	787	734	895
Associacions i fundacions	293	309	572	204

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadística d'arts escèniques. 2007-2010. Sales de teatre, dansa i circ"

L'increment gradual d'espais escènics i dels espectacles que s'hi representen, només poden ser possibles gràcies a l'existència d'un públic aficionat i fidel a les produccions del país. I és que aquest fet s'ha verificat amb les dades publicades per l'Institut d'Estadística de Catalunya a finals de gener del 2012, les quals revelen que el nombre d'espectadors de l'any 2011 va augmentar un 9% respecte l'any anterior, arribant a una xifra rècord d'espectadors, la qual té un valor rellevant tenint en compte la dura situació econòmica per la que està passant el país en els darrers anys. No obstant, cal assenyalar que encara es desconeixen les dades de la present temporada 2012-2013,

en la que sembla que hi haurà un lleuger descens d'ocupació degut, en gran mesura, a la forta pujada de l'iva que ha encarit el preu de les entrades.

“El balanç del sector del teatre a Barcelona el 2011 ha estat espectacular. El nombre d'espectadors ha augmentat un 9% fins arribar als 2'8 milions en tot el 2011.

Les xifres també deixen al descobert la següent dada: els espectadors prefereixen veure textos en català (43%), davant d'aquells que els prefereixen en castellà (38%).”

Rècord d'espectadors als teatres catalans: 2,8 milions

Font: www.8tv.cat. Informatius. Cultura, vídeos. “Rècord d'espectadors als teatres catalans”. 30/01/12

A més, tal i com s'exposa en aquesta taula (Nombre d'espectadors i percentatge d'ocupació. Per temporada), cal assenyalar una altra dada rellevant que corrobora l'existència d'un públic fidel i creixent pels espectacles teatrals i d'arts escèniques que es representen a Catalunya: en onze anys, el nombre d'espectadors als teatres catalans ha crescut gairebé en un milió de persones, que equival a un 13,7% més d'ocupació.

TEMPORADA	ESPECTADORS	OCUPACIÓ
2011-2012	2.890.624	53,77%
2010-2011	2.675.736	54,48%
2009-2010	2.629.088	54,84%
2008-2009	2.676.332	54,78%
2007-2008	2.654.862	59,19%
2006-2007	2.240.527	58,50%
2005-2006	2.098.687	56,25%
2004-2005	2.106.698	53,50%
2003-2004	2.119.533	54,89%
2002-2003	2.234.315	50,75%
2001-2002	1.990.811	40,08%

Font: elaboració personal amb dades extretes de www.adetca.cat

Pel que fa al segon fragment de l'article, aquest ens dona peu a comentar, a través de la següent taula (*Comparativa Temporades 10/11 - 11/12*), que a Catalunya, tant els autors catalans com els espectacles en llengua catalana són predominants, i no només això, sinó que en tan sols una temporada (2011-2012) hi ha hagut una gran tendència a l'alça en els dos aspectes: d'un 26% i d'un 19% respectivament.

DADES	10/11	11/12	Variació 10/11-11/12	% variació	% s/Total 11/12
AUTORS					
CATALANS	538	680	142	26%	63%
RESTA ESTAT	180	173	-7	-4%	16%
ESTRANGERS	230	228	-2	-1%	21%
TOTAL	948	1.081	133	14%	100%
IDIOMA DELS ESPECTACLES					
EN CATALÀ	425	506	81	19%	47%
EN CASTELLÀ	259	281	22	8%	26%
BILINGÜES	26	38	12	46%	4%
EN ALTRES LLENGÜES	60	66	6	10%	6%
SENSE TEXT	178	190	12	7%	18%
TOTAL	948	1.081	133	14%	100%

Font: www.adetca.cat. Estadístiques temporada 2011-2012. PDF "Teatres de Barcelona"

2. CENTRES DE FORMACIÓ TEATRAL A CATALUNYA

La creixent activitat del sector teatral de les últimes dècades ha generat, sobretot en els seus inicis, una forta **demanda formativa** i per aquest motiu l'oferta d'entitats i centres de formació teatral ha crescut considerablement.

L'existència d'una xarxa de formació teatral al país ha contribuït a l'augment del planter i, posteriorment, al nombre de **professionals** actius del sector (actors, directors, dramaturgs, escenògrafs...) els quals, dia a dia, mantenen i renoven amb les seves propostes creatives el teatre català. Per aquest motiu, he considerat indispensable dedicar aquest apartat del treball a parlar de la **xarxa d'escoles professionals d'art dramàtic** existents a Catalunya, per tal de reconèixer, analitzar i valorar la tasca que duen a terme.

Cal remarcar però, que a part de les escoles de formació professional mencionades anteriorment, existeixen també, a la majoria de municipis de Catalunya, **aules i tallers de teatre amateur**, la funció dels quals és importantíssima ja que contribueixen a divulgar l'art teatral a tot tipus de gent: nens, joves, adults... i alhora generen un nou públic potencial i refermen l'existent.

A continuació, basant-nos, doncs, en els centres que ofereixen una formació teatral de caire **professional**, entenent aquests com uns estudis només accessibles a partir dels divuit anys, exposarem una mostra de les escoles professionals més significatives de Catalunya, catalogant-les en **Escoles Superiors** (amb títol Superior) i **No Superiors**.

És necessari assenyalar, que la major part de la informació que s'exposarà a continuació, corresponent a cada centre de formació, s'ha extret tal i com és presentada a la pàgina web de cada una de les escoles per tal de no desvirtuar l'essència que aquestes poden voler transmetre i per no fer interpretacions errònies en el cas d'intentar traduir els continguts.

- **Escoles professionals Superiors** (amb titulació de Grau Superior*)

*El perfil del títol superior en art dramàtic correspon al d'un professional qualificat que ha assolit la maduresa i la formació tècnica i humanística necessàries per portar a terme de manera plena l'opció professional més adequada a les seves capacitats i interessos, mitjançant el desenvolupament de les competències comunes als estudis d'art dramàtic i a l'especialitat corresponent.

Aquest títol està adaptat a l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES) i equival, a tots els efectes, a un grau universitari.

Aquests ensenyaments, que tenen una durada de quatre cursos, equivalen a 240 crèdits ECTS.

Font: www.gencat.cat

INSTITUT DEL TEATRE - Escola Superior d'Art Dramàtic (Barcelona)

És una de les quatre escoles que constitueixen l'Institut del Teatre, i es presenta com un centre superior de formació, investigació i difusió de les arts escèniques.

L'Institut és l'única institució d'arts escèniques, de titularitat pública que hi ha a Catalunya i depèn de la Diputació de Barcelona.

L'ESAD és l'escola que s'ocupa del vessant formatiu d'art dramàtic i està estructurada en tres especialitats: Interpretació, Direcció i Dramatúrgia, i Escenografia.

1- ESPECIALITATS (Totes les especialitat estan reconegudes com a Grau Superior)

▪ **Interpretació.** Aquesta especialitat ofereix a l'alumnat els coneixements teòrics i tècnics necessaris perquè pugui esdevenir un especialista en el camp de l'art dramàtic, com a actor professional de teatre, cinema o televisió.

Aquesta especialitat ofereix quatre opcions diferents:

- **Teatre de text.** Estudis superiors adreçats a la formació d'actors de teatre de text, tant de repertori clàssic com contemporani. La formació inclou tècniques de veu, cant i dicció, tècniques del moviment i d'interpretació, teoria i història del teatre, així com tallers pràctics d'interpretació.

- **Teatre de gest.** Estudis superiors adreçats a la formació d'actors de teatre visual, especialment en el teatre de gest. La formació inclou tècniques de teatre de gest, del

teatre de titelles i objectes, tècniques del moviment, de la veu i de la màscara, teoria i història del teatre, així com tallers específics i multidisciplinaris. Orientat a alumnes interessats en el teatre de creació i els nous llenguatges escènics.

- **Teatre de titelles i objectes.** Estudis superiors adreçats a la formació d'actors de teatre visual, especialment en el teatre de titelles i objectes. La formació inclou tècniques del teatre de gest, del teatre de titelles i objectes, tècniques del moviment, de la veu i de la màscara, teoria i història del teatre, així com tallers específics i multidisciplinaris. Orientat a alumnes interessats en el teatre de creació i els nous llenguatges escènics.

- **Teatre musical.** Estudis superiors adreçats a la formació d'actors d'interpretació de teatre musical. La formació inclou tècniques de veu i dicció, amb especial èmfasi en el cant i la formació musical, tècniques del moviment i d'interpretació, teoria i història del teatre, i tallers pràctics d'interpretació i específics de teatre musical.

- **Direcció escènica i Dramatúrgia.** Aquesta especialitat proporciona a l'alumne els coneixements teòrics i tècnics necessaris per poder esdevenir un especialista en la direcció escènica, en l'escriptura dramàtica o en la dramatúrgia.

La formació inclou l'estudi de la literatura dramàtica, teoria teatral, llenguatge escènic, dramatúrgia, escriptura dramàtica, escenificació, etc. així com el coneixement de les diverses disciplines que componen el fet teatral (interpretació, espai escènic, figurinisme, etc.).

- **Escenografia.** Aquesta especialitat proporciona a l'alumne els coneixements teòrics, el coneixement d'eines i els mètodes necessaris per treballar el disseny i la realització d'espectacles (teatre, televisió i cinema); s'hi tracta tot el que fa referència a l'espai, el vestuari i la il·luminació. Els estudis comprenen també l'escenificació dels projectes.

2- CONTINGUTS

- **Interpretació**
Cant - Clown - Diccio catalana - Dramatúrgia - Entrenament actoral - Esgrima - Interpretació per a càmera - Moviment - Pantomima - Repertori musical - Tallers i pràctiques d'interpretació - Tècnica de la veu - Tècniques d'interpretació - Tallers i pràctiques d'interpretació - Tècnica de la veu - Teoria de l'art i la comunicació - Teoria i literatura dramàtica

▪ **Direcció i Dramatúrgia**

Antropologia i sociologia escènica - Coreografia - Direcció d'actors - Escriptura - Espai escènic - Espai sonor - Estètica - Figurinisme - Guió televisió - Interpretació - Literatura dramàtica - Música - Pràctica i tallers de direcció escènica - Tallers d'escriptura dramàtica - Tècnica de veu i cos - Tècniques d'entrenament actoral -Teoria dramàtica

▪ **Escenografia**

Dibuix artístic - Dibuix lineal i geometria descriptiva - Disseny assistit per ordinador - Dramatúrgia i escenificació - Escenificació - Espai escènic - Estètica - Figurinisme - Fotografia - Història de l'art - Il·luminació - Literatura dramàtica - Maquetisme - Maquillatge - Percepció i comunicació visual - Producció i gestió teatral - Tallers - Tècniques de la indumentària

3- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per iniciar els estudis superiors d'art dramàtic de l'Institut del Teatre cal superar unes **PROVES D'ACCÉS**. Per participar-hi caldrà haver superat el batxillerat o estudis equivalents, o haver superat la prova d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys.

*Els més grans de 19 anys d'edat (o complerts durant l'any d'inici del curs) que no estan en possessió del títol de batxiller ni han superat les proves d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys podran obtenir el requisit acadèmic si superen la prova organitzada a tals efectes, per la Direcció General d'atenció a la Família i Comunitat Educativa.

Com s'estructuren les proves d'accés?

Les proves d'accés consten de dues proves: la prova A i la prova B. La prova A està repartida en dos blocs: el bloc A1 i el bloc A2. La prova B consta d'un sol exercici. (Per tal d'obtenir la nota global de la prova A, caldrà superar cadascun dels dos blocs A1 i A2).

-La **prova A** té per objecte comprovar la possessió, en grau suficient, dels coneixements i habilitats adequats per accedir als ensenyaments d'art dramàtic.

-La **prova B** té per objectes comprovar la possessió de les capacitats necessàries per cursar amb aprofitament els ensenyaments d'art dramàtic.

La **nota global** de la prova d'accés és el resultat de la mitjana aritmètica entre la prova A i la prova B. Per a la superació de la prova d'accés es requerirà una qualificació global o superior a cinc sobre deu.

Font: www.institutdelteatre.org

EÒLIA - Escola Superior d'Art Dramàtic (Barcelona)

És la segona escola superior d'art dramàtic a Catalunya. Aquest curs 2012-13 ha iniciat la seva primera edició com a escola Superior, ja que se li ha atorgat aquest reconeixement oficial el passat 2012.

L'escola és de titularitat privada i està associada amb les companyies teatrals Tricycle, Dagoll Dagom i Projecte Galilei.

El centre ofereix la formació de dues especialitats de l'art dramàtic: Interpretació i Direcció escènica i Dramatúrgia.

1- ESPECIALITATS (Totes les especialitat estan reconegudes com a Grau Superior)

- **Interpretació.** Aquesta especialitat té com a objectiu fonamental formar en profunditat els estudiants en l'àmbit de la interpretació teatral, donant una formació d'ampli espectre pràctic i teòric.
- **Direcció escènica i Dramatúrgia.** Aquesta especialitat té com a objectiu fonamental formar en profunditat els estudiants en l'àmbit de la direcció escènica teatral, la dramatúrgia i l'escriptura dramàtica.

2- CONTINGUTS

- **Interpretació**
Cant i tècnica vocal - Expressió oral i dicció - Dramatúrgia - Entrenament corporal - Estètica - Escenificació i direcció escènica - H^a i T^a de literatura dramàtica - Interpretació de cançons - Llenguatge musical - Pràctiques i sistemes d'interpretació - Pedagogia del teatre - Producció teatral - Teatre físic - T^a de l'espectacle i la comunicació
- **Direcció escènica i dramatúrgia**
Anàlisi dels sistemes d'interpretació - Anàlisi dramatúrgica - Direcció d'actors - Disseny de so - Espai escènic - Estètica - Guió de cinema i televisió - Història de les arts de l'espectacle - Història i teoria de la literatura dramàtica - Llenguatge musical - Pràctiques d'escenificació i direcció escènica - Pedagogia teatral - Producció teatral - Psicologia aplicada a la gestió de grups - Tallers d'escriptura dramàtica - T^a de l'espectacle i la comunicació

3- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir als estudis superiors d'Eòlia cal realitzar unes PROVES D'ACCÉS. Per participar-hi el candidat haurà d'haver superat el batxillerat o estudis equivalents o superiors, o haver superat la prova d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys.

*Els majors de 19 anys (o que compleixin els 19 anys durant l'any de l'inici del primer curs) que no tenen el títol de batxillerat i que no han superat les proves d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys, tenen la possibilitat d'obtenir el requisit acadèmic si superen la prova organitzada per la Direcció General de Formació Professional Inicial i Ensenyaments de Règim Especial.

Com s'estructuren les proves d'accés?

Les proves d'accés consten de dues proves: la prova A, dividida en el bloc A1 i el bloc A2, i la prova B. Cadascuna (A i B) computa el 50% de la qualificació final. (Per tal d'obtenir la nota global de la prova A, caldrà haver superat els dos blocs).

-La **prova A** té per objecte, comprovar la possessió, en grau suficient, dels coneixements i habilitats adequats per accedir als ensenyaments corresponents.

- La **prova B** té per objectiu de comprovar la possessió de les capacitats necessàries per cursar amb aprofitament els ensenyaments corresponents.

La **qualificació global** de les proves resultarà de la mitjana aritmètica de les qualificacions obtingudes en les proves A i B. Per a la superació de la prova d'accés es requerirà una qualificació global o superior a cinc sobre deu.

Font: www.eolia.es

-
- **Escoles professionals no Superiors** (no reconegudes amb el Títol Superior)

Els següents centres de formació formen part de l'**ACET**, Associació Catalana d'Escoles de Teatre, que aplega la gran majoria d'escoles professionals d'art dramàtic de Catalunya.

Tots els estudis estan acreditats amb el títol propi que atorga cada escola, reconegut per l'**Aadpc** (Associació d'actors i directors professionals de Catalunya).

AULA DE TEATRE DE LLEIDA (Lleida)

És l'escola d'art dramàtic de la província de Lleida, on s'imparteix un ensenyament teatral professional. Va adreçat a totes aquelles persones que vulguin obtenir les eines necessàries per a treballar en l'àmbit teatral de manera professional o per adquirir una bona base per continuar els seus estudis teatrals.

1- PLA D'ESTUDIS

L'aula es centra exclusivament en l'especialitat d'interpretació, no obstant, aquesta s'organitza en quatre departaments: Cos, Veu, Teoria i Interpretació. Els continguts del departament d'interpretació articulen els continguts de la resta de Departaments.

Continguts. Interpretació, commedia dell'arte, cos, veu, cant, dansa, història del teatre, dramaturgia, maquillatge, creacions...

La formació està configurada en tres cursos acadèmics. Durant aquests tres cursos els alumnes completen 1550 hores i són acreditats amb un títol propi que es reconegut per l'Aadpc (Associació d'actors i directors professionals de Catalunya).

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir als estudis professionals de l'Aula de Lleida cal realitzar unes PROVES D'ACCÉS. Per participar-hi únicament serà necessari tenir 18 anys o més.

Com s'estructuren les proves d'accés?

Prova d'interpretació:

- Posar en escena el text que s'adjunta
- Improvisacions col·lectives.
- Variacions sobre el text a petició del professorat

Prova de cos:

- Preparar una escena gestual de màxim 3 minuts (podeu portar música)
- Entrenament físic
- Exercicis Individuals.
- Aplicacions pràctiques improvisades.

Prova de veu:

- Preparar-se una cançó individual
- Lectura d'un text dramàtic. Dicció.
- Variacions interpretatives de la cançó a criteri del professorat.

-Prova de teoria:

- Llegir l'obra de William Shakespeare "MACBETH"
- Prova de cultura teatral

Per accedir als estudis caldrà haver superat totes les proves i equivaldre per nota, a una de les 12 places vacants que hi ha.

Font: www.auladeteatre.net

 COL·LEGI DE TEATRE DE BARCELONA (Barcelona)

És presenta com un centre d'ensenyament professional especialitzat en la formació d'actors; integrant amb rigor en la seva proposta pedagògica les tendències estètiques, tècniques i mètodes de treball més innovadors i rellevants de les arts escèniques.

1- PLA D'ESTUDIS

El pla de formació consta de quatre grans troncs: interpretació, veu, cos i teoria escènica, on s'apliquen diferents metodologies de treball (Lecoq, Uta Hagen, Decroux, Mamet, Grotowski, Stanislavski, etc.).

Continguts. Interpretació, text, veu, moviment, energia, cos, dansa, història del teatre, aikido...

El programa està estructurat en tres anys evolutius que configuren un cicle complet de formació actoral.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir al primer curs no es fan proves d'accés, però sí que hi ha una selecció per passar de primer a segon i de segon a tercer; l'avaluació es realitza durant tot el curs a partir de la participació a les classes, exposició dels treballs demanats, els tallers i les reunions de professors.

Font: www.coledeteatredebarcelona.com

EL GALLINER - Centre de formació teatral (Girona)

El Galliner és l'única escola de teatre de tota la província de Girona que ofereix una formació global continuada. Està gestionada per l'Associació Gironina de Teatre (AGT) i compta amb el suport institucional de la Diputació de Girona i l'Ajuntament de Girona.

1- PLA D'ESTUDIS

El Graduat en art dramàtic de l'escola es divideix en dos cicles: en el primer cicle, que engloba del primer al tercer curs, es realitzen les mateixes assignatures (Veu, Cos, Interpretació i Màscara). El segon cicle, que és l'últim curs, està configurat com un curs de professionalització. El projecte de final de carrera consisteix en la producció d'un espectacle.

Continguts. Veu, cos, interpretació i màscara.

El Graduat, doncs, és un cicle formatiu de 4 anys de duració, un cop realitzats els quals s'estarà dotat d'una formació teatral professional.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir a cursar el Graduat Dramàtic del Galliner no cal experiència prèvia, l'únic requeriment que es necessita és tenir la majoria d'edat.

Font: www.elgalliner.cat

EL TIMBAL - Centre de formació i creació escènica (Barcelona)

El Timbal, centre de formació i creació escènica és, amb més de 40 anys d'existència, l'escola pionera a tot l'estat en introduir una formació teatral i de dansa amb esperit i contingut contemporani.

1- PLA D'ESTUDIS

El programa de l'Escola d'Actor, es defineix com un pla singular de formació de l'actor contemporani, on els àmbits de la interpretació amb i sense text s'integren en un projecte educatiu coherent i pragmàtic, que facilita als intèrprets les bases per a la seva autonomia com a creadors.

La formació a l'Escola de l'Actor té 2 anys de durada, amb un total de 1.440 hores lectives durant 5 dies a la setmana a mitja jornada.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir a la formació de l'escola cal ser major de 17 anys, haver fet uns estudis bàsics d'interpretació i realitzar i aprovar les PROVES D'ACCÉS.

Com s'estructuren les proves d'accés?

La prova consisteix a fer un exercici d'improvisació, un treball amb el text i la presentació d'un breu monòleg de 2 o 3 minuts.

Font: www.escolateatre.com

ESCOLA DE TEATRE DEL CENTRE DE LECTURA DE REUS (Tarragona)

L'escola de Teatre ofereix la formació teatral al Centre de Lectura de la ciutat de Reus, i té la vocació de consolidar-se com una Escola d'iniciació i de formació el més oficial i professional possible per a poder accedir al món laboral o ser un pont d'accés a estudis superiors de teatre.

1- PLA D'ESTUDIS

El pla de formació que ofereix l'escola és un Grau elemental de Teatre amb estudis de interpretació, dansa (cos i moviment) i música (veu i cant).

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per poder cursar aquest grau elemental tan sols serà necessari ser major d'edat.

Font: www.centrelectura.org

ESTUDI NANCY TUÑÓN - Formació de l'actor (Barcelona)

L'escola de teatre Nancy Tuñón ofereix la possibilitat de formar-se com a actor professional (per teatre, cinema o televisió) o simplement apropar-se al món de la interpretació.

1- PLA D'ESTUDIS

El Pla de formació que ofereix Nancy Tuñón és bàsicament pràctic ja que defensen que el procés de formació s'ha de centrar en l'assaig i l'error. La seva metodologia de treball també es basa en la crítica compartida per contrastar opinions i experiències amb la dels altres companys, i en l'avaluació continuada com a mètode idoni de valoració.

Continguts. Tècniques d'interpretació, tècniques vocals, tècniques corporals i dicció catalana i castellana + optatives i cursos especialitzats.

El programa formatiu es desenvolupa en quatre anys d'octubre a juny. T'ofereix matèries bàsiques obligatòries, matèries complementàries optatives i cursos especialitzats.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir al pla de formació de l'escola s'ha de superar un CURS D'INICIACIÓ, que dura dues setmanes (30h) al juliol o setembre i on es practica el mètode de treball de l'escola. Per accedir al curs s'haurà de sol·licitar una entrevista al centre.

Font: www.nancy-tunon.com

ESTUDIS BERTY TOVÍAS- Escola internacional de teatre (Barcelona)

L'escola vol ser un lloc de trobada on compartir idees, punts de vista i experiències. A Estudis hi conviuen múltiples idiomes i això és una cosa que el fa característic. No obstant això, la llengua vehicular durant les classes és el castellà i és convenient tenir nocions d'aquesta llengua.

Cal destacar que durant l'Stage Internacional, visiten l'escola de forma assídua professors de L'École Internationale de Théâtre Jacques Lecoq de París.

1- PLA D'ESTUDIS

El Curs Regular ofereix una formació dedicada a aprendre teatre. El procés d'aprenentatge es basa en el moviment i en el joc de la improvisació i les seves normes.

Continguts. Preparació corporal i vocal, anàlisi del moviment, tècniques d'improvisació, tallers de creació, acrobàcia dramàtica, tècniques aplicades, veu, paraula i text.

El programa té una duració de dos anys. La formació és intensiva: quatre hores diàries, de dilluns a divendres.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir al curs de formació Regular s'ha de tenir 18 anys.

Font: www.teatrestudis.com

LA CASONA - Formació i investigació teatral de Barcelona (Barcelona)

La Casona és una escola de teatre amb 33 anys d'experiència pionera en la pràctica del MAF (Mètode de les accions físiques) a Catalunya i la resta d'Espanya.

1- PLA D'ESTUDIS

Gran part de la proposta formativa sorgeix de la investigació sobre el MAF i els seus fonaments teoricopràctics, amb l'objectiu d'optimitzar la transmissió pedagògica a l'alumne.

Continguts. Interpretació, entrenament corporal, tècnica vocal, dansa teatre i clown.

El programa de l'escola ofereix una formació actoral de dos o tres anys de durada depenent de l'opció formativa a la qual s'accedeixi: Integral, Bàsic o Essencial.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir als estudis professionals de l'escola s'ha de ser major d'edat i superar un CURS D'INICIACIÓ (18h) que es realitza en diverses convocatòries durant els mesos de juny, juliol, agost, setembre i octubre.

Font: www.lacasona.es

MEMORY - Escola de dansa, teatre i musical (Barcelona)

Memory es presenta com una escola de teatre i de teatre musical que va néixer d'una il·lusió; era el somni d'un grup de professionals de l'escena, gent que volia posar a l'abast de la joventut allò que a ells mateixos els havia mancat.

1- PLA D'ESTUDIS

El pla formatiu de l'escola ofereix dues vies de formació professional: teatre de text o teatre musical.

Continguts. Dansa, interpretació, veu i dicció i teòriques.

El programa de l'escola s'imparteix en tres anys fins a obtenir la titulació professional. Un cop acabat, hi ha la possibilitat també de realitzar un postgrau.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir als estudis de teatre de Text o Musical de l'escola s'ha de superar les PROVES D'ACCÉS que es realitzen a mitjans de setembre.

Aquestes proves consisteixen en la presentació d'un monòleg prèviament preparat per l'alumne, una prova de dansa preparada per l'escola el mateix dia de les proves i una entrevista personal.

En el cas de Musical, també cal portar preparada una cançó i, si es considera necessari, es demanarà un informe foniàtric.

Font: www.escolamemory.cat

 MOVEO - Centre de formació i creació en teatre físic i mim corporal dramàtic
(Barcelona)

Moveo és un centre internacional d'arts escèniques i del moviment dedicat a la formació, la creació i la investigació del teatre físic i el mim corporal dramàtic d'Etienne Decroux, que ha acollit a estudiants de més de quaranta països diferents.

L'escola té la intenció d'enriquir l'aprenentatge teatral i introduir línies de formació física que fins ara no s'imparteixen a cap centre de l'estat espanyol de manera intensiva i especialitzada.

1- PLA D'ESTUDIS

L'Escola ofereix una formació en Mim Corporal Dramàtic de dos anys dividida en un curs d'iniciació i un altre d'avançat (750 hores per any).

S'ofereix també un tercer curs d'especialització.

Continguts. Els cursos consten de quatre assignatures troncal, totes elles relacionades amb el Mim Corporal Dramàtic: tècnica, repertori, improvisació i composició.

A més d'aquests quatre apartats, també es realitza una assignatura de veu.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir al programa de Diplomatura s'han de realitzar unes PROVES D'ACCÉS el mes de juliol.

Aquestes proves consisteixen en una classe pràctica de dues hores amb tots els aspirants i una entrevista personal amb els directors del centre.

Font: www.moveo.cat

 YOUKALI - Escola de teatre musical (Barcelona)

L'escola Youkali ofereix el millor programa docent dissenyat específicament per una formació professional en teatre musical, una avaluació continuada, actuacions trimestrals davant públic, i un immillorable ambient de treball.

1- PLA D'ESTUDIS

El Programa Integrat és una proposta de formació en tres anys, inspirat en els programes de les millors escoles de teatre musical del Regne Unit, Canadà i Estats Units.

Continguts. En aquest programa es dóna la mateixa importància a la música, la dansa i la interpretació, complementant aquestes tres disciplines amb assignatures teòriques i pràctiques.

2- REQUERIMENTS D'ACCÉS

Per accedir al pla formatiu de l'escola s'ha de tenir 18 anys i haver aprovat l'ESO.

Per accedir al Programa Integrat a més, és necessari sol·licitar una entrevista prèvia i realitzar un CURS D'ACCÉS el qual es pot fer durant els mesos de Juliol i Setembre.

Font: www.escola-youkali.com

▪ Anàlisi i valoracions

En primer lloc, exposem una taula comparativa on es detallen i s'esquematitzen concisament les principals característiques de cadascun dels centres esmentats anteriorment, per tal de comparar-ne les dades i fer-ne una anàlisi posterior.

	Localització	Titularitat	Hores* lectives	Duració	Tècniques	Proves d'accés	Homologació dels títols
Institut Teatre	Barcelona	Pública	37'5	4 anys	Múltiples	Sí	EEES ¹
Eòlia	Barcelona	Privada	25	4 anys	Múltiples	Sí	EEES
Aula Lleida	Lleida	Pública	17	3 anys	-	Sí	Aadpc ²
Col·legi Teatre	Barcelona	Privada	15'5-19'5	3 anys	Múltiples	No	Aadpc
Galliner	Girona	Pública	9	4 anys	-	Sí	Aadpc
Timbal	Barcelona	Privada	20	2 anys	Coda	Sí	Aadpc
Escola Teatre Reus	Reus	Pública	2'5-3'5	4 anys	-	No	Aadpc

Nancy Tuñón	Barcelona	Privada	8-9'5	4 anys	Múltiples	Sí	Aadpc
Berty Tovías	Barcelona	Privada	20	2 anys	Jaques Lecoq	Sí	Aadpc
Casona	Barcelona	Privada	4/20	2/3 anys	MAF	Sí	Aadpc
Memory	Barcelona	Privada	15-20	3 anys	-	Sí	Aadpc
Moveo	Barcelona	Privada	20	2 anys	Etienne Decroux	Sí	Aadpc
Youkali	Barcelona	Privada	-	3 anys	-	Sí	Aadpc

Font: elaboració personal a través de dades extretes de les webs de totes les escoles citades en aquest apartat

* Nombre d'hores lectives setmanals aproximat en alguns casos, i variable segons el curs que s'estigui cursant

¹ Espai Europeu d'Ensenyament Superior

² Associació d'actors i directors professionals de Catalunya

En segon lloc, procedeix a fer una anàlisi detallada de cada punt per establir amb claredat les diferències i/o similituds entre els centres de formació descrits:

- Estudis

En primer lloc, cal subratllar que totes les escoles esmentades ofereixen un pla d'estudis diferencial en el seu programa docent.

Algunes ofereixen un programa formatiu que segueix el model d'una tècnica específica, com és el cas, per exemple, d'El Timbal que basa el seu programa en la tècnica Coda, creada per dos professors de la mateixa escola. D'altres centres però, es caracteritzen per oferir un programa més ampli, que fa que els alumnes rebin una extensa i variada formació en tècniques i conceptes teatrals. En poden ser exemples l'Institut del teatre o Eòlia.

- Titulació i homologació

Pel que fa a la titulació, les escoles es poden dividir en dos grups:

El primer engloba els centres que ofereixen estudis de Grau Superior (Institut del Teatre i Eòlia) reconeguts per l'EEES (Espai Europeu d'Ensenyament Superior), equivalents a un grau universitari. Aquests centres són els més escollits pels alumnes que volen formar-se com a professionals del sector.

El segon tipus engloba la resta d'escoles, les quals ofereixen una formació professional no reglada com a estudis de Grau Superior per l'EEES. En alguns casos, especialment, centres amb un pla formatiu de menys duració, serveixen com a plataforma de preparació per accedir a centres Superiors.

- Proves d'accés

En tots els centres, excepte l'Escola de Teatre de Reus, cal passar prèviament una prova d'accés per tal de poder accedir a cursar els seus estudis. El cas del Col·legi de Teatre és una altra excepció, ja que no s'han de realitzar proves d'accés per entrar-hi, la prova de selecció es realitza a final del primer curs per poder passar a segon.

- Duració

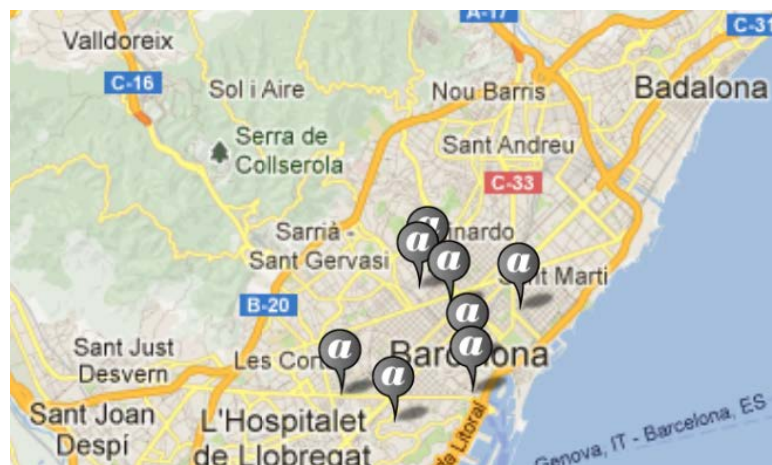
La duració de tots els estudis professionals esmentats és d'entre dos i quatre anys, depenent de com estigui estipulat el programa docent de cada centre.

- Localització i distribució

Tal i com es pot observar a la taula anterior i al següent mapa, cada província disposa, almenys, d'un centre professional d'art dramàtic, de manera que, atenent al volum de població del país, la distribució d'aquestes és equitativa.

A la província barcelonina les escoles es concentren, exclusivament, a la ciutat de Barcelona. En termes quantitius, disposa de les tres quartes parts de l'oferta formativa de Catalunya i, tot i haver-hi una gran diferència amb la resta de províncies, aquesta és una diferència que reflecteix la proporcionalitat que hi ha entre el nombre d'habitants que posseeix cada província i el nombre de centres que reuneix.

Font: www.escolesteatre.org.

Per últim, crec interessant ressaltar una sèrie de consideracions que es poden fer en base a les dades comentades, i així donar l'anàlisi per conclosa.

- La xarxa d'escoles professionals a Catalunya és àmplia i variada, tenint en compte, a més, que s'ha donat informació de les escoles més significatives de Catalunya però que existeix una xarxa, encara més extensa, d'escoles professionals arreu del país que no s'han citat al treball.

- La distribució dels centres de formació està molt concentrada a la ciutat de Barcelona i els estudis dramàtics amb Titulació Superior s'han de cursar forçosament allà.

- Excel·lent i variada oferta docent juntament amb una alta qualificació del professorat.

- Presència de bones instal·lacions i equipaments

- El nombre de professionals del sector involucrats en tots aquests centres com a formadors és molt ampli. Molts dels que, temporalment, no tenen accés al circuit comercial poden continuar lligats al sector mitjançant la docència. D'altres combinen les dues vies.

- La presència d'unes proves d'accés en la gran majoria dels centres, fa que els aspirants que la superen disposin ja d'aptituds i/o d'una formació prèvia, la qual cosa facilitarà el treball en grup entre els futurs alumnes.

- El programa pedagògic es basa en un seguiment molt personalitzat de l'evolució dels alumnes; en contrapartida, el grau de compromís i d'exigència que se'ls demana és molt alt. Aquest fet comporta que, al finalitzar el seu cicle d'estudis, el nivell de preparació que assoleixen sigui molt elevat.

- **Rellevància dels centres de formació i del seu model educatiu**

Les escoles d'art dramàtic han estat, des de la seva creació, un element imprescindible per crear professionals amb un alt nivell en les principals branques docents teatrals: **actoral, directiva, dramaturgic i escenogràfica**. Aquestes branques representen els eixos que vertebraven el treball realitzat dins d'una obra. En general, es parteix d'un dramaturg que proposa un text, d'un director que posa en escena aquest guió i dirigeix a un grup d'actors els quals seran la veu i el cos dels personatges i, finalment, un escenògraf que dissenya com es disposen tots els elements que conformen l'espai escènic.

És interessant observar com la xifra de professionals autodidactes, no formats específicament en una de les branques mencionades anteriorment, és cada vegada més reduïda. En l'actualitat, la formació dramàtica és imprescindible per esdevenir un bon professional del gremi i obtenir ofertes de treball.

En aquests centres no sols s'ofereix una formació professional de qualitat als alumnes sinó que, a més, se'ls promou el treball en equip, tenint en compte la interdisciplinarietat que exigeix qualsevol art, com és el teatre. L'escola no sols els ensenya, més enllà de l'estructura docent hi ha una dimensió intangible d'on se n'extreu una formació humanística i vital.

Una altra lectura positiva del pas dels professionals per aquests centres formadors, ha estat la creació d'equips de treball multidisciplinars arrel de la seva formació conjunta en les escoles, fet que ha creat sinergies molt interessants que han culminat en la creació de companyies que amb el temps han obtingut el reconeixement del públic i de la crítica.

Cal esmentar també, que hi ha molts col·laboradors directes els quals probablement no sorgeixen d'aquests centres de formació però que, no obstant, són uns altres professionals imprescindibles perquè una obra es pugui dur a terme, i es que sense la seva participació, aquesta mai podria assolir l'excel·lència.

3. LES ARTS ESCÈNIQUES COM A MOTOR DE LES INDÚSTRIES CULTURALS

L'activitat que genera un major flux econòmic dins les indústries culturals catalanes són les arts escèniques. S'han d'entendre aquestes també com un element dinamitzador de la societat, un motor clau en l'engranatge econòmic que, a més, pot ser un valor afegit a d'altres sectors punters en l'economia del país. Aquesta situació ha conduït a que el sector hagi estat empès cap a una progressiva modernització i professionalització de tots els seus integrants.

Els principals generadors d'activitat econòmica dins les arts escèniques són:

- Espais escènics
- Producció escènica

Tot i que és complicat separar una activitat respecte de l'altre, hi ha una sèrie de dades, que presentarem seguidament, que poden ajudar a comprendre millor la interrelació d'ambdues respecte el mercat de les arts escèniques i la seva activitat pròpia dins les indústries culturals.

▪ Dades d'interès sobre els espais i produccions escènics

- Titularitat dels teatres

Dels 141 teatres que hi ha en l'actualitat a Catalunya, 92 són de titularitat pública, 30 de titularitat privada i 19 d'associacions i fundacions.

A nivell estatal, el 73% dels espais amb activitat professional estable són de gestió pública, essent la majoria de teatres de proximitat, de responsabilitat municipal.

- Nombre de representacions segons la titularitat del teatre

De les 13.655 representacions que es varen realitzar durant el 2009 a Catalunya, 4.088 es van realitzar en teatres públics, 8.799 en teatres privats i 768 en teatres d'associacions i fundacions.

- Procedència de les companyies segons el nombre total de representacions (13.655)

- Catalanes. 10.501
- Altres comunitats de l'Estat Espanyol. 1.658
- Altres països. 734
- Diferents procedències. 761

- Participació dels teatres en la producció dels espectacles

- Producció pròpia (el teatre produeix l'espectacle). 11%
- Producció aliena (externa). 81,5%
- Coproducció. 6,8%

- Recaptacions de les produccions als teatres

La recaptació de les representacions als teatres de Catalunya l'any 2009 va ser de 68,3 milions d'euros. D'aquests, el 32,8% provenia dels teatres públics, el 34,4% dels privats, i l'1,1% d'associacions i fundacions. En comparació, la recaptació de les representacions d'espectacles musicals va ser de 13,1 milions d'euros.

- Conceptes dels ingressos econòmics registrats als teatres

- Taquilla. 79 milions d'euros (durant el 2009 es van expedir 3.131.876 entrades; el 91,8% es corresponen a entrades venudes i el 8'2% a invitacions)
- Aportacions públiques. 87,4 milions d'euros
- Altres conceptes. 32 milions d'euros

- Despeses

La despesa total dels teatres a Catalunya l'any 2009 va arribar a 193,3 milions d'euros que es reparteixen segons els següents conceptes:

- Despeses de personal. 56,7 milions d'euros
- Desenvolupament de l'activitat. 93, 9 milions d'euros
- Altres despeses. 42,7 milions d'euros

Després d'introduir dades sobre l'activitat econòmica inherent als teatres, passem a exposar les dades més importants que reflecteixen l'activitat socioeconòmica de les companyies d'arts escèniques catalanes l'any 2008:

- Nombre de companyies d'arts escèniques

El nombre de companyies era de 214 distribuïdes en:

- Teatre. 124
- Dansa. 49
- Circ. 41

- Nombre de treballadors i treballadores d'aquestes companyies d'arts escèniques

El nombre de treballadors/ores era de 1.575 que es distribuïen en:

- Activitats artístiques. 825
- Personal tècnic. 336
- Persona d'administració i gestió. 318
- Personal de serveis. 96

- Total d'ingressos de les companyies d'arts escèniques

El total d'ingressos va ser de 86,8 milions d'euros que es distribueixen de la següent manera:

- Catxets i/o taquilla. 50,1 milions d'euros

- Aportacions públiques. 29,6 euros
- Altres conceptes. 7,1 milions d'euros

- Total de despeses de les companyies d'arts escèniques

El total de despeses va ser de 84,2 milions d'euros que es distribueixen de la següent manera:

- Personal (actors, tècnics, personal administratiu i de gestió, etc.). 32,2 milions d'euros
- Desenvolupament de la pròpia activitat (caracterització de personatges, escenografia, assajos, dietes, transports, etc.). 36,7 milions d'euros
- Altres conceptes. 15,3 milions d'euros

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadística d'arts escèniques. 2007-2010. Sales de teatre, dansa i circ"

▪ Les companyies enteses com a indústries culturals

Les arts escèniques tenen com a activitat principal la representació en viu d'un espectacle en un escenari.

Tal i com explicàvem abans, el sector cultural de les arts escèniques, presenta dues vies d'activitat econòmica: l'activitat derivada de l'exhibició de les propostes escèniques, i l'activitat vinculada a la creació o producció d'aquestes representacions, on el principal actor són les companyies.

D'aquestes últimes, n'exposarem una sèrie de dades que ens informaran sobre l'estructuració del seu model empresarial.

Per les companyies, la principal via de comercialització de les seves produccions és el teatres o espai escènic. Amb les dades anteriors, podem veure com aquestes infraestructures són majoritàriament de titularitat pública però que, malgrat això, el nombre de representacions anuals de les de titularitat privada és superior. Les companyies han d'establir una relació contractual amb cadascun dels espais on es representin els seus espectacles. En cada cas es poden establir diferents tipus d'acords dels quals n'exposarem tot seguit els més rellevants.

- Producció

La fórmula més comuna de producció d'un espectacle és la **producció pròpia** en la qual és la companyia qui es fa càrrec d'aquesta. No obstant això, s'estan començant a implantar **nous models de producció i finançament**.

Depenent de cada cas, la producció pot anar a càrrec de:

- **Companyies** (producció pròpia). A l'any 2010 representava una mica més del 70%.
- **Co-producció** (quan l'espectacle es produït entre les companyies i els espais escènics o productores externes). A l'any 2010 representava gairebé un terç dels espectacles.

*Espectacles presentats per les companyies d'arts escèniques de Catalunya. 2006-2010.
Per coproducció o no de l'espectacle*

	2006	2007	2008	2009	2010	%
Coproduït Coproducido Co-production	213	256	329	265	278	29,4
No coproduït No coproducido Not co-produced	511	662	629	329	666	70,6
TOTAL	724	918	958	594	944	100,0

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadístiques de Catalunya. 2012"

- Retribució

Els ingressos que reben les companyies d'arts escèniques els obtenen principalment mitjançant **catxet** (retribució estipulada per l'actuació d'un artista o grup) i/o **taquillatge**. Si la retribució es fa mitjançant catxet, que és l'opció més utilitzada, es redueix el risc de les companyies ja que són els teatres generalment els que cobreixen el dèficit entre els ingressos de taquilla i les despeses d'exhibició.

- Ajudes

Subvencions. Les subvencions de les administracions públiques es concedeixen als espais escènics per l'exhibició de les representacions i a les companyies i/o espais per a la producció dels espectacles.

Sense les subvencions públiques probablement no serien viables molts dels espectacles que es produeixen.

Altres ajudes. Altres ajudes poden venir de patrocinis, mecenatge i col·laboracions externes.

▪ Factors claus en la comercialització. Nous canals de propagació

Com en qualsevol sector empresarial, també en les arts escèniques, és indispensable dotar-se dels instruments adequats que contribueixen a la comercialització, venda i difusió del producte que es vol introduir al mercat.

- Comercialització i venda

Tots els espectacles d'arts escèniques es comercialitzen mitjançant la seva representació en viu en els diversos espais escènics.

Per tal de maximitzar el ressò i l'interès per una obra en cartellera, tant al públic potencial com als medis de comunicació, cal dissenyar una potent campanya de difusió.

- Difusió

Una bona campanya de difusió és el millor instrument per arribar al targete potencial de públic que es desitja. Tot i que en el teatre el boca a boca continua essent una de les principals vies de difusió, no es poden obviar els excel·lents resultats que ofereixen altres estratègies comunicatives que poden, sobretot, atreure nous públics.

A part de la pròpia campanya de publicitat que fa la companyia i de l'espai escènic on es realitza l'espectacle, els principals medis de difusió són els portals webs, tant especialitzats com de contingut generalista, els medis audiovisuals i escrits (ràdio, televisió, premsa), i les xarxes socials que, en l'actualitat, representen una fantàstica i nova via de propagació dels espectacles.

Una vegada s'ha acabat el cicle de representacions programat, si l'obra ha agradat i la campanya ha estat eficient, generant una forta expectació, es sol allargar la temporada de l'espectacle.

Generalment aquest èxit genera noves expectatives que desperten l'interès de programadors, crítics, festivals i/o mostres que poden conduir a que l'espectacle pugui circular tant a nivell nacional com internacional.

- Gires

Un cop acabada la temporada estable d'un espectacle en un espai escènic determinat, és molt important que aquest es pugui continuar representant, és a dir, que pugui anar de gira. Aquest és un element clau en la rendibilitat econòmica d'un espectacle i en definitiva de les companyies, ja que els genera un major volum d'ingressos.

En la gestió de les gires és cabdal la intervenció de les **empreses distribuïdores** (en alguns casos, són les pròpies companyies qui realitzen aquesta tasca) que seran les responsables de cercar nous espais per a representar l'espectacle i així, aconseguir allargar la seva presència en cartellera en d'altres espais escènics.

Cal esmentar però, que les companyies escèniques solen centrar les seves gires a la comunitat on estan establertes, de totes formes, també hi ha la possibilitat d'oferir la gira d'un espectacle en altres comunitats i a l'estranger. En aquests casos però, calen certes adaptacions de l'espectacle, com pot ser per exemple la traducció.

Exportació nacional. Pel que fa a les gires per la resta de territori espanyol, aquestes, igual que a Catalunya, es concentren a les grans capitals, essent Madrid la que absorbeix gairebé les tres quartes parts dels espectacles catalans.

*Representacions realitzades per les companyies d'arts escèniques de Catalunya. 2006-2010.
Per municipis de la resta d'Espanya*

	2006	2007	2008	2009	2010	%
Madrid	342	470	835	475	899	24,8
València	126	106	182	132	179	4,9
Sevilla	37	35	42	67	124	3,4
Palma de Mallorca	99	59	102	118	103	2,8
Saragossa	90	87	271	128	97	2,7
Vitoria-Gasteiz	23	38	61	43	73	2,0
Bilbao	36	84	42	41	72	2,0
Pamplona	23	38	41	46	56	1,5
Múrcia	25	19	42	56	51	1,4
San Sebastia	23	38	25	34	47	1,3
Málaga	28	36	21	49	47	1,3
Gijón	23	37	36	23	41	1,1
Salamanca	21	23	17	21	38	1,0
Valladolid	22	17	18	22	38	1,0
Alacant	17	27	31	32	32	0,9
Vigo	40	15	33	28	31	0,9
Granada	24	20	20	24	28	0,8
Altres municipis d'Espanya	1.602	2.648	2.575	1.798	1.673	46,1
TOTAL	2.601	3.797	4.394	3.137	3.629	100,0

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadístiques de Catalunya. 2012"

A continuació, a través de l'entrevista que vaig realitzar el passat mes de novembre de 2012 al periodista Carles Castellnou, corresponsal de TV3 a Madrid, podrem saber quin és el punt de vista d'aquest reconegut periodista i conèixer de manera més precisa quin és el panorama teatral actualment a Madrid i el transvasament d'espectacles que hi ha entre aquesta ciutat i Barcelona.

Entrevista (P: pregunta, R: resposta)

P: Consideres que hi ha afició teatral a Madrid?

R: *N'hi ha moltíssima. Penseu que només cal fer un cop d'ull a la cartellera per veure més d'una quarantena de teatres de primera fila (privats, municipals, de la Comunidad...) amb grans estrenes. A Madrid, hi ha molta gent que va al teatre i molta*

més que ve d'altres parts de l'estat expressament (sobretot en caps de setmana) per veure algunes representacions. És fàcil haver d'esperar setmanes o mesos per trobar localitat. Jo acabo de veure El Rey León, que vaig comprar el febrer.

P: Hi ha algun gènere clarament dominant o hi sol haver varietat d'espectacles?

R: Predomina clarament la comèdia, però des de fa uns anys també te cabuda i molt bona acollida el musical, un gènere difícil pel seu cost i posada en escena però que poc a poc ha posat Madrid a l'altura d'altres ciutats amb molta més tradició en musicals. I no ho dic com exageració. Alguns espectacles podien veure's a Londres o Nova York. A Madrid també es fa molt clàssic del Segle d'Or, gràcies al Centro Dramàtico Nacional, el Teatre Adolfo Marsillach, l'Español.... (la majoria públics). Gairebé permanentment hi ha una obra de l'Agatha Christie, aquesta temporada La Ratonera. També tiren molt de clàssics "castizos " i de bodevil com Muñoz Seca. Gràcies al Teatro Real es veuen grans òperes. I atenció, molta varietat per públic infantil, moltíssima. Hi ha teatres com La Grada, el San Pol (si, es diu així) que només fan obres per nens i nenes amb berenar inclòs i a 5-20 euros.

P: Quines creus que són les diferències més importants en quant a la programació teatral, entre Madrid i Barcelona? Què destacaries de cada una?

R: Difícil de contestar, però et diré una cosa que em va dir fa anys la Núria Espert quan jo li vaig fer la mateixa pregunta. Ha arribat un punt en el que dir que vas al teatre a Madrid o a Barcelona és garantia de veure i sentir grans espectacles. Potser a Madrid pots veure obres menys arriscades i amb segell de triomfadores i a Barcelona hi ha més lloc pel teatre alternatiu, tot i que els rols es poden intercanviar de vegades entre les dues ciutats.

P: Ha afectat la crisi tan fortament a les subvencions culturals de les arts escèniques com a Catalunya?

R: No sé si tan, però si que hi ha indicis que fan veure que les retallades han arribat. Per exemple, una obra ara pot durar en cartell més temps que en d'altres ocasions, no hi ha tanta rotació. Aquí hi ha el Cicle del Festival de Otoño que tenia moltíssimes obres arribades des de l'estranger. Recordo que fa uns anys en un mateix dia al mateix teatre hi podia haver fins a 3-4 passes d'obres diferents. Ara ja no passa. Moltes companyies han de recórrer més altres ciutats espanyoles. Tot i que el nivell i el nombre d'obres continua sent apreciable.

P: Consideres, actualment, més baixa l'assistència de públic als teatre de la comunitat de Madrid?

R: La crisi també afecta el nombre d'espectadors, quan la butxaca va buida t'estalvies plaers com el teatre, el cinema que són importants però potser no vitals. Però penseu en aquell públic que us dic arribat des de fora de Madrid. Vénen un cap de setmana

d'hotel, viatge i no es perden una obra de teatre per tenir uns dies complets. A Madrid tanquen molts cinemes i pocs teatres. A més, a través d'entitats bancàries i culturals es fan molts descomptes de fins al 50% sobretot entre setmana.

P: Hi ha més presència de teatres públics, semi-públics o privats a la capital?

R: Aquest repartiment està bastant equilibrat. Aquí ara triomfa una fórmula mixta. Per exemple, el showman José Luis Moreno tenia el Calderón, un teatre seu, que ha venut en part a una multinacional, la Hagen Dasz i ara el teatre es diu Calderón Hagen Dasz. El mateix passa amb el Teatre La Latina, propietat de Lina Morgan- Els teatres públics, sobretot municipals es dediquen més als Grans Clàssics, la dansa, o concerts. També te fórmula público-privada l'únic Circ estable que hi ha a Espanya, el Price, amb obres tot l'any.

P: Creus suficient la transferència de talent entre les dues ciutats?

R: Tinc la sensació que abans el pont aeri teatral estava més obert que ara. I sempre hi ha hagut més tendència de venir catalans a Madrid que a l'inrevés. Jo recordo als 90 i principis de 2000 que no teníem prou temps ni pasta per anar a totes les obres de catalans que coincidien a la capital.....Tricycle, La Cubana, Els Joglars, La Fura, Dagoll Dagom, Flotats i Pou....Ara potser per la crisi, potser per altres circumstàncies la cosa s'ha relaxat.

P: Molts actors espanyols prenen part en projectes catalans, hi ha treballant a Madrid un nombre significatiu d'actors catalans?

R: Com et deia, la cosa ha baixat. Però indubtablement la presència de catalans a Madrid en teatre, cinema, televisió...és important. Alguns han vingut per quedar-s'hi. Abans et parlava de l'Espert, però la llista seria llarguíssima. Potser ara aquests desembarcaments no són tan nombrosos, però continuen. I de fet, algunes companyies o actors són esperats amb devoció pel públic de la capital.

P: Com consideres que rep, el públic, les produccions catalanes a la comunitat?

R: El públic que va al teatre és un públic del qual em vull estalviar qualificacions cursis, però per entendre'ns no és el públic del futbol. No es guien per criteris bàsics i primitius. Només tenen en compte si la feina és bona, si els actors ho broden, si la pasta que han pagat val la pena. I per suposat, la immensa majoria d'obres que arriben de Catalunya compleixen amb aquesta recepta. Sempre recordaré Cómeme el coco Negro de la Cubana. En un moment de la trama, un espectador va començar a cridar contra l'origen català del grup de Sitges i espontàniament molts altres espectadors el van recriminar. Tot va quedar en un no res quan es va descobrir que l'esbrancador era un actor, per cert el Santi Millán. Una anècdota, però espero que et serveixi d'exemple per la pregunta.

Exportació internacional. La cada vegada major projecció de les companyies d'arts escèniques catalanes ha fet augmentar la seva presència en festivals, mostres i fires internacionals. Aquest fet, juntament amb l'interès que ha suscitat aquest en els programadors estrangers, ha possibilitat una creixent presència de les produccions catalanes arreu del món i, molt especialment, en el mercat Europeu.

Representacions a l'estranger de les companyies d'arts escèniques de Catalunya. 2006-2010. Per zona geogràfica

	2006	2007	2008	2009	2010	%
Unió Europea <i>Unión Europea - European Union</i>	673	845	562	912	945	63,1
Resta d'Europa <i>Resto de Europa - Rest of Europe</i>	147	151	153	105	91	6,1
Amèrica Llatina <i>América Latina - Latin America</i>	72	72	104	117	135	9,0
EEUU i Canadà <i>EEUU y Canadá - USA and Canada</i>	15	15	34	20	21	1,4
Resta del món <i>Resto del mundo - Rest of the world</i>	43	60	41	45	306	20,4
TOTAL	950	1.143	894	1.199	1.498	100,0

Representacions a l'estranger de les companyies d'arts escèniques de Catalunya. 2006-2010. Per països

	2006	2007	2008	2009	2010	%
França	317	427	255	401	428	28,6
Xina	3	17	-	3	257	17,2
Alemanya	32	96	51	103	130	8,7
Països Baixos	67	27	37	37	116	7,7
Itàlia	117	77	85	122	111	7,4
Regne Unit	35	93	27	76	75	5,0
Andorra	116	133	116	77	64	4,3
Argentina	-	40	10	14	60	4,0
Brasil	26	-	13	12	42	2,8
Àustria	10	11	25	12	21	1,4
Portugal	56	53	32	35	20	1,3
Bèlgica	15	32	30	46	17	1,1
Canadà	8	-	30	8	14	0,9
Suècia	28	-	-	28	11	0,7
Japó	-	-	-	-	10	0,7
Mèxic	7	1	35	63	10	0,7
Taiwan	4	1	5	4	10	0,7
Altres països <i>Otros países</i> <i>Others countries</i>	109	135	143	158	102	6,8
TOTAL	950	1.143	894	1.199	1.498	100,0

Font taules: www.gencat.cat. PDF "Estadístiques de Catalunya. 2012"

▪ Viabilitat empresarial

Per a que una companyia presenti una viabilitat econòmica ha de poder vendre les seves produccions escèniques a teatres, festivals i mostres. No obstant, cal constatar que en els seus balanços econòmics hi ha una important dependència de les **subvencions, ajudes públiques i privades, i patrocinis**, que a l'any 2009, representaven aproximadament de mitjana un 40% dels ingressos de les companyies.

De totes formes, aquestes ajudes públiques, indirectament, també serveixen per mantenir la programació dels espais escènics, al contribuir notablement a la creació d'una programació estable que contraresti una possible infrautilització d'aquests, en especial en els teatres de municipis de menys de 25.000 habitants on la seva viabilitat en el temps es podria veure afectada.

Ara bé, per tal d'assegurar la viabilitat econòmica de les companyies, és i serà cada cop més imprescindible, cercar **noves vies de comercialització i models de gestió i finançament**. Alguns exemples poden ser les creacions escèniques per a empreses, per mitjans audiovisuals, per espais públics o privats no necessàriament pensats com a espais escènics, les coproduccions, etc.

Tanmateix, cal ressaltar amb majúscules l'excel·lent resultat que han aconseguit algunes iniciatives lligades a les arts escèniques com són la fira del teatre de Tàrraga de Lleida o el Festival de Temporada Alta de Girona. En un altre nivell, també ha estat enormement positiu les iniciatives que han portat a terme d'altres festivals més petits i sales alternatives. Totes les iniciatives mencionades han afavorit a la **diversificació i desestacionalització** de l'oferta.

Tot plegat i tenint en compte l'actual crisi econòmica, **estratègies corporatives** com la d'oferir descomptes i abonaments, pot influir positivament en una major ocupació dels espais. Aquestes polítiques poden també afavorir la presència d'un públic jove que potser no aniria al teatre i que, en general, disposa de menys recursos econòmics, i la d'un públic adult que pel mateix motiu ha reduït o anul·lat la seva assistència.

És feina i responsabilitat de tots els integrants del sector de les arts escèniques, cercar i potenciar la presència de **nous públics**, indiferentment, de quina sigui la seva franja d'edat i condició econòmica.

La cultura és un dret i com a societat moderna tenim el deure de **democratitzar-la, desenvolupar-la i compartir-la** amb tothom.

4. PERSPECTIVES ACTUALS

Aquest penúltim apartat del projecte, intentarà condensar el panorama actual en què es troben les arts escèniques. També exposarà, en determinats casos, possibles escenes de futur, formulades per professionals del sector.

Les arts escèniques, activitat transcendent en l'àmbit cultural de Catalunya, són enteses com totes les creacions escèniques (que es realitzen en un escenari) representades en viu.

La transformació del món de les arts escèniques ha estat incessant durant les últimes tres dècades. Els motius principals d'aquesta transformació han estat:

- La remodelació i construcció de nous espais escènics
- L'auge i consolidació de companyies de teatre tant professionals i semi professionals com amateurs
- La creació i consolidació de circuits d'exhibició estables en el territori

Per poder valorar l'estat actual i possibles escenaris de futur d'aquestes, a continuació, analitzarem tot un seguit de conceptes clau.

▪ Conjuntura econòmica actual

La conjuntura econòmica i social del país determina molt directament la situació present de les arts escèniques a Catalunya. L'actual crisi econòmica representa un fre a les noves inversions i als pressupostos de cultura. L'obligació per part del govern autonòmic de no incórrer en més dèficit pressupostari ha obligat a fer encara més retallades en tots els sectors, incloent-hi la cultura.

El pressupost destinat a la cultura representa, en aquests moments, un 0,8% del PIB de Catalunya. El Conseller de Cultura del govern de la Generalitat, així com també anteriors consellers, són conscients i han defensat que el pressupost per la cultura respecte el PIB de Catalunya s'hauria d'apropar en un futur al que hi destinen d'altres països europeus, que com a mínim és el doble. El pressupost del 2011 era de 302,4 milions d'euros, un 17'5% menys que el 2010; a l'any 2012, però, s'ha frenat la davallada i s'ha tancat el pressupost amb una xifra un 0,3% inferior.

*Despesa destinada a cultura del pressupost del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.
2006-2010*

	Total pressupost (inclou serveis generals) (en euros)	Variació
2006	293.188.995	-
2007	309.748.989	5,6%
2008	328.499.429	6,1%
2009	306.450.747	-6,7%
2010	285.082.793	-7,0%

Font: www.gencat.cat. "Memòria del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació 2010"

El govern central també ha reduït els pressupostos de cultura que, unit a l'augment de l'IVA el passat més de setembre del 2012, representa una greu amenaça per l'activitat i viabilitat comercial del sector.

En aquest sentit, cal aplaudir iniciatives com la del Teatre de

Bescanó que, amb l'estrena de l'obra *Les suïcides*, regalaven, per la compra d'un menat de carotes, una entrada per a l'espectacle, l'objectiu era de cobrar a l'espectador el preu de l'entrada amb tan sols el 4% d'IVA amb què es graven les hortalisses, envers del 21% corresponent a les entrades.

També cal esmentar que, per part de les administracions i empreses, s'ha registrat una demora general en els pagaments a artistes, companyies, proveïdors, etc.

Tots els factors ressenyats i la crítica situació econòmica de la societat civil, estan també influïnt directament en la disminució gradual del públic als espectacles. Aquesta situació paralitza el sector, i fa que les empreses dedicades a la producció (productores, pròpies companyies, etc.) intentin reduir les seves despeses, encara que sovint no poden arribar a compensar la caiguda dels ingressos.

Hi ha un llindar per sota del qual si seguissin les retallades i disminuís l'assistència de públic, es causaria un dany difícilment reversible a curt termini.

▪ **Pes econòmic del sector de les arts escèniques**

La recaptació per la representació d'arts escèniques als teatres de Catalunya el 2009 va ser de 68,3 milions d'euros; i per la representació d'espectacles musicals va ser de 13,1 milions d'euros.

Els ingressos registrats als teatres de Catalunya el 2009 va ser de 198,4 milions d'euros, dels que 79 provenen de taquilla, 87,4 d'aportacions públiques, i 32 d'altres conceptes. Aquesta xifra és superior a la que presentaven els anys 2008 i 2007, amb 171 i 158,9 milions d'euros respectivament.

Tal com afirma el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA) en un apartat del segon [Informe anual sobre l'estat de la Cultura i de les Arts a Catalunya 2011:](#)

-La cultura és un sector estratègic que contribueix de manera fonamental al desenvolupament econòmic d'una societat, contribueix també a augmentar el capital social i simbòlic d'una col·lectivitat.

-La cultura, que és un bé públic, ha de ser considerada un bé públic comú i un bé preferent. La cultura, a més de la funció econòmica, a compleix una funció essencialment social.

▪ **Accés al finançament**

Les activitats escèniques també afronten una problemàtica comuna que és la dificultat d'accedir a un finançament extern ja que els requisits de rendibilitat que els sol·liciten les entitats financeres són molt exigents i és difícil de vendre la viabilitat d'un producte cultural. Cal buscar solucions per poder accedir a un mercat de finançament adequat.

També convé estudiar d'altres fórmules de finançament privat com poden ser la recerca de patrocinis, donacions, mecenatge cultural, lloguer dels espais a tercers. En

aquest sentit és necessari que els governs legislin de forma que aquestes fórmules presentin incentius econòmics i fiscals per les empreses i/o persones físiques que s'acollirien a invertir en les indústries culturals. Aquest tipus de finançament també alliberaria la dependència de les indústries culturals amb el sistema públic i s'avançaria en la cooperació pública-privada amb la cultura.

- **Subvencions i ajudes a les arts escèniques: teatre, dansa i circ**

Són beques, subvencions i ajudes a la recerca, creació, formació, exhibició i difusió, que es sol·liciten i tramiten a través de l'Oficina de Suport a la Iniciativa Cultural (OSIC), la qual es troba dins l'estructura de la Secretaria General de Cultura de la Conselleria de Cultura.

Les línies de subvenció estan agrupades per tipologia del sol·licitant (persones físiques, empreses, ens locals i entitats públiques, entitats privades sense ànim de lucre, agrupacions sense personalitat jurídica, universitats) i la tramitació de les sol·licituds pot ser on-line.

Els dos principals àmbits d'activitat de les arts escèniques, l'exhibició i la producció, són els més directament afectats per la disminució de les ajudes i subvencions públiques que reben tant d'administracions locals com provincials, autonòmiques i d'àmbit estatal. Pel seu correcte funcionament el sector és molt sensible a aquestes disminucions; en el cas concret del sector exhibidor, les aportacions públiques i d'altres, representen aproximadament el 60% dels ingressos. Pel que fa a les subvencions a les companyies d'arts escèniques, aquestes representen aproximadament el 12% dels ingressos.

La dependència en les ajudes i subvencions, el fet que aquestes hagin disminuït i que en alguns casos s'hagi sofert un retard en els pagaments per part de les administracions, repercuteix negativament en la continuïtat de l'activitat dels dos sectors.

- **Xarxa d'espais escènics**

La inversió pública per construir i rehabilitar teatres ha estat intensa des de que Catalunya es va dotar d'autogovern. Per aquest motiu, la xarxa territorial d'espais escènics està bastant consolidada i ha ajudat a enfortir tot el sector; no obstant això, la crisi està paralitzant noves inversions.

La xarxa d'espais escènics ha facilitat l'accés a la cultura a una gran majoria de la població del país, alhora que, en certa mesura, l'ha descentralitzat, i ha permès establir nous circuits d'exhibició estables que caldria encara ampliar.

Això també ha ajudat a crear i consolidar tot un tram de petites i mitjanes companyies d'arts escèniques i d'empreses de producció i distribució, que no necessàriament estan ubicades als centres neuràlgics del país.

▪ Distribució al territori de les xarxes de creació i exhibició

Tot i la creació d'una xarxa escènica i de producció arreu del país, la ciutat de Barcelona com a capital política i cultural del país, concentra la major part de les companyies i la producció escènica de Catalunya. Per moltes companyies, doncs, és important disposar d'una **estratègica presència a Barcelona**. A títol d'exemple, l'any 2008, només aquesta ciutat va concentrar el 38% de representacions que es varen fer durant tot l'any arreu del país.

*Representacions realitzades per les companyies d'arts escèniques de Catalunya. 2006-2010.
Per municipis de Catalunya*

	2006	2007	2008	2009	2010	%
Barcelona	4.987	4.710	5.471	5.368	5.653	42,0
Terrassa	180	167	214	178	208	1,5
Sabadell	173	219	278	266	193	1,4
Girona	154	262	197	215	181	1,3
Granollers	190	146	169	202	156	1,2
Vila-seca	250	274	262	155	154	1,1
Mataró	87	133	139	131	150	1,1
Manresa	120	132	113	124	145	1,1
Tarragona	123	148	157	173	142	1,1
Cornellà de Llobregat	134	104	100	99	133	1,0
Igualada	104	145	120	123	132	1,0
Hospitalet de Llobregat	87	124	108	134	123	0,9
Lleida	192	221	279	143	123	0,9
Sant Cugat del Vallès	132	153	98	148	119	0,9
Cerdanyola del Vallès	85	129	161	160	111	0,8
Reus	65	101	88	185	109	0,8
Sant Esteve de Palautordera	84	43	90	84	107	0,8
Badalona	143	112	160	112	99	0,7
Mollet del Vallès	73	77	116	73	92	0,7
Altres municipis de Catalunya Otros municipios de Catalunya Other Catalan municipalities	4.389	6.252	6.078	5.789	5.340	39,6
TOTAL	11.752	13.652	14.398	13.862	13.470	100,0

Font: www.gencat.cat. PDF "Estadístiques de Catalunya. 2012"

▪ **Professionalització del sector - Formació**

Aproximadament un terç de les companyies teatrals poden ser considerades professionals, especialment les que presenten una activitat estable. El sector de les arts escèniques ha evidenciat en els darrers anys un continu i major nivell de qualificació i professionalització dels seus integrants.

La necessària tasca de professionalització s'ha transvasat al sistema educatiu preuniversitari, tant pel que fa als batxillerats amb la creació del batxillerat musical i d'arts escèniques, com a la formació professional pels tècnics.

A nivell universitari, l'Institut del Teatre i Eòlia ofereixen en el seu cicle d'estudis, el títol de Grau Superior, i són nombrosos en cursos i màsters en gestió cultural que s'estan impartint al principat i a la resta de l'Estat Espanyol i Europeu. La gestió cultural és una eina imprescindible per a la bona gestió dels equipaments i la producció escènica.

La resta d'escoles professionals, cursos i tallers, no ha deixat d'augmentar i, en general, el seu nivell és excel·lent.

En països del nostre entorn existeixen convenis de treball molt més ben definits que ajuden a regular o observar unes bones pràctiques en el mercat professional lligat al sector de les arts escèniques. Cal que a Espanya i Catalunya es desenvolupi un document de treball que reguli millor el mercat de treball relacionat amb el sector de les arts escèniques. Tots aquests aspectes són vitals per potenciar i accelerar la professionalització del sector.

▪ **Estadística joves - Implicació en l'àmbit teatral**

Per finalitzar l'apartat, s'exposen uns gràfics realitzats a partir dels resultats de les enquestes que vaig distribuir entre 54 alumnes de segon de batxillerat de l'IES La Bisbal d'Empordà (20 alumnes batx. Científic-Tecnològic, 14 alumnes batx. Musical i d'Arts Escèniques, 20 alumnes batx. Social).

Amb la realització d'aquestes enquestes pretenia captar, si hi havia diferències i contrastos entre els diferents grups de batxillerat o segons el gènere dels alumnes.

Per altra banda, tenia especial interès en què les enquestes servissin per advertir clarament l'existència o no d'una afició al teatre entre els joves.

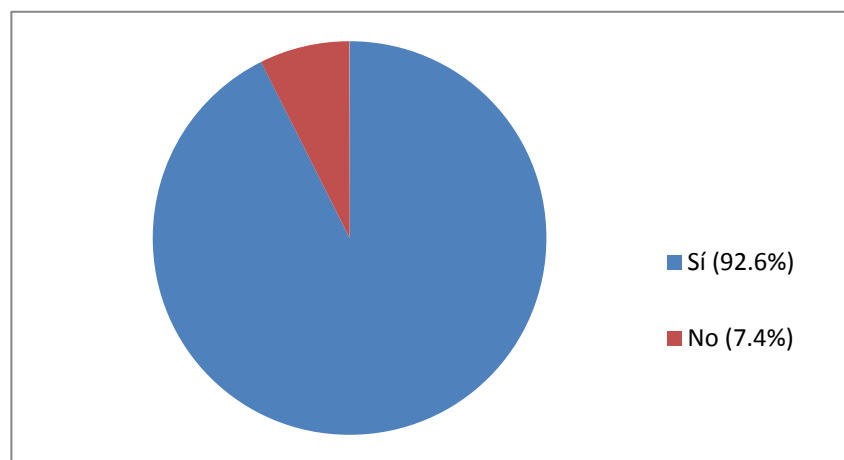
La lectura que n'he tret, a través dels resultats, és que la majoria dels joves formen part del públic potencial de Catalunya, però no del públic actual; tot i que més del 90% dels alumnes enquestats afirmen que els agrada el teatre, dos terços d'aquests

contesten, més endavant, que tan sols hi assisteixen una o dues vegades l'any, dada que es pot interpretar com una manca d'interès.

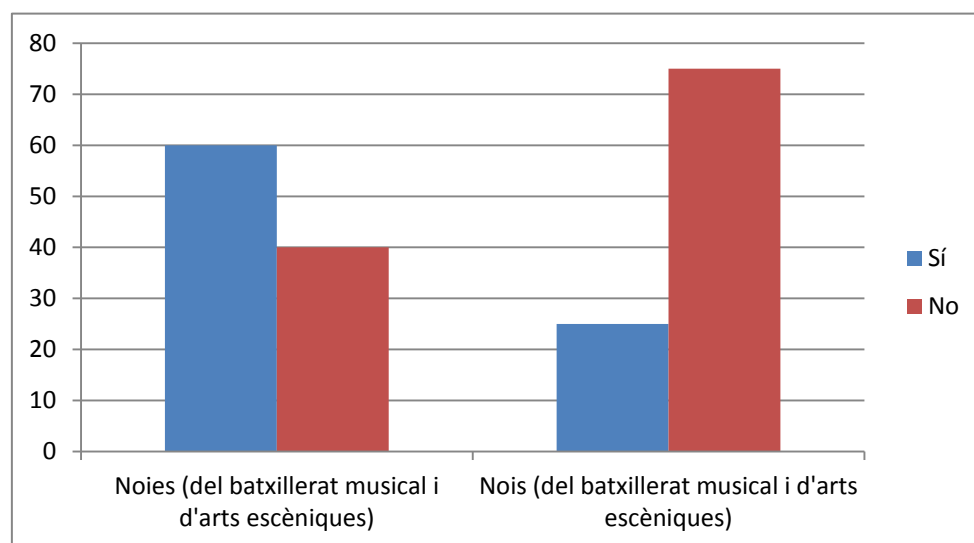
És important destacar però, que més de la meitat dels nois i noies coincideixen en què hi ha factors decisius, com l'elevat preu de les entrades o haver de fer llargs desplaçaments, que els influeixen directament a no anar al teatre.

La selecció dels gràfics amb les dades més interessants, algunes ja mencionades anteriorment, es mostren tot seguit:

T'agrada anar a teatre?

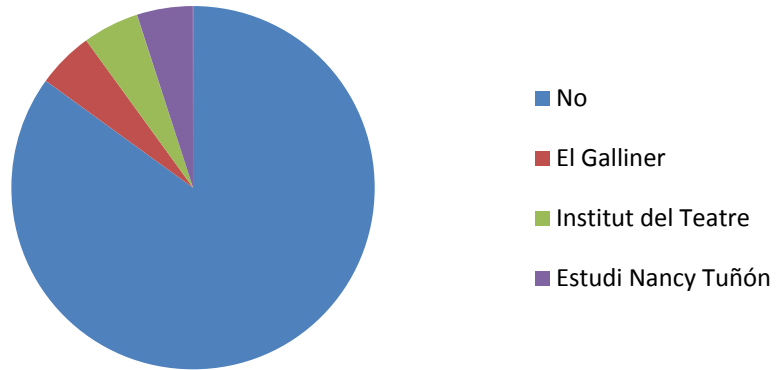

Vols dedicar-te a les arts escèniques? (Xifres verticals en %)

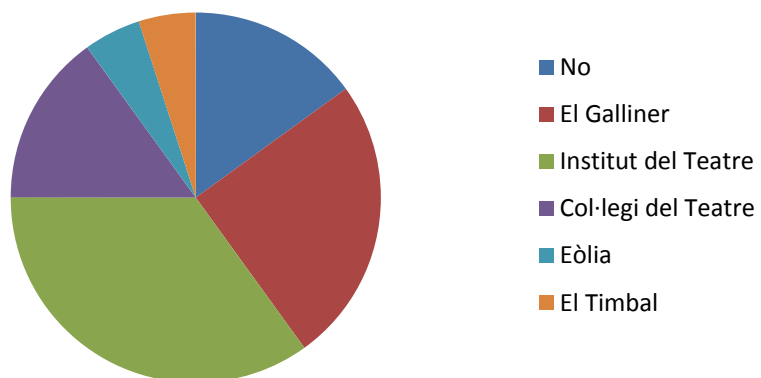

Coneixes algun centre de formació professional d'art dramàtic?

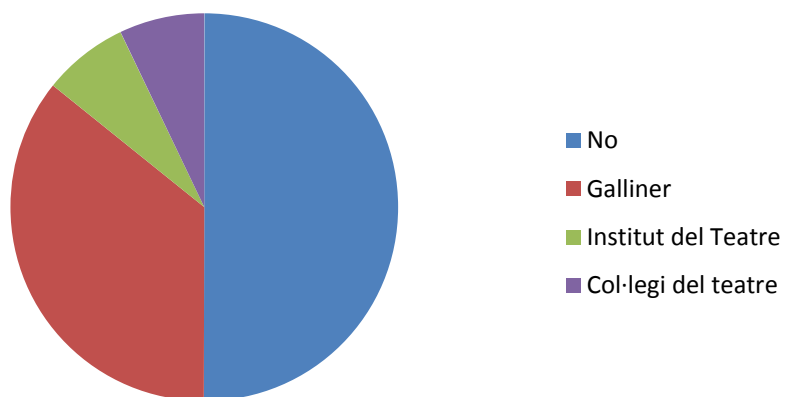
Batx. Científic-Tecnològic

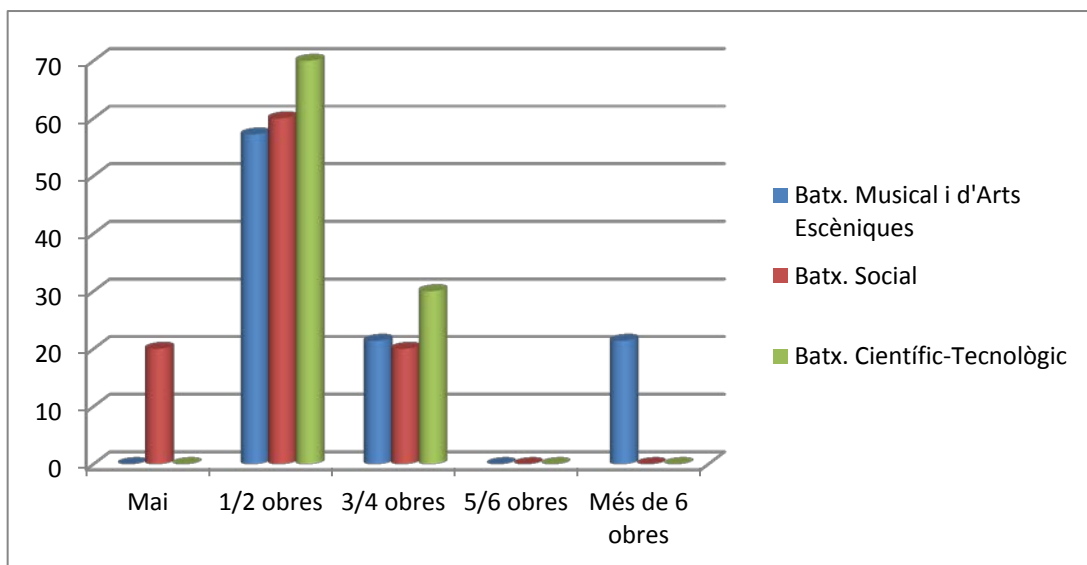
Batx. Musical i d'Arts Escèniques

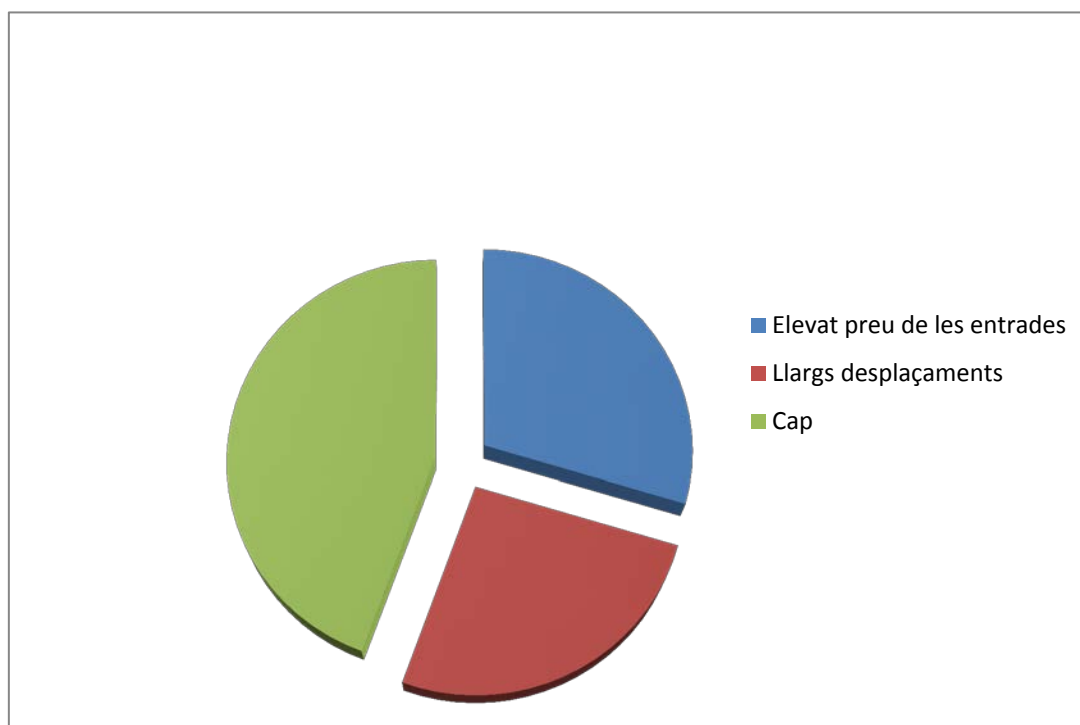
Batx. Social

Amb quina freqüència vas al teatre en un any? (Xifres verticals en %)

Hi ha algun factor que t'influeixi a no anar al teatre?

5. VÍDEO DOCUMENTAL

Aquest treball de recerca ve complementat amb un vídeo documental (situat a la contraportada del dossier), realitzat per mi mateixa, que conté diverses entrevistes fetes a una sèrie de professionals del sector de les arts escèniques al nostre país.

Aquest vídeo ha estat creat per poder conèixer de primera mà l'opinió de les persones que viuen directament el dia a dia de la professió, i també per donar veu a una font externa, que verifiqui o corregeixi la informació exposada en aquesta memòria.

Els entrevistats responen a una sèrie de preguntes, algunes genèriques iguals per a tots, i d'altres d'específiques segons la seva especialitat.

A continuació, apareixen tots els professionals que han fet possible la creació del vídeo documental:

Laura Iglesias Trafach - Crítica de teatre i bloguer del bloc de Temporada Alta, llicenciada en Filologia romànica i professora de batxillerat de Ciències pel Món Contemporani.

Nora Navas - Actriu professional de teatre, cinema i televisió (guanyadora d'una *Concha de plata* al Festival de Cinema de San Sebastián i d'un *Goya*, com a millor actriu per la pel·lícula *Pa Negre*).

Narcís Puig - Membre de la direcció artística del Teatre Lliure (2005-2011), de l'equip artístic del festival Temporada Alta, i de l'equip artístic de teatre de la Biennal de Venècia.

Marta Corral - Actriu professional, integrant de la companyia teatral *Soga Cia*, llicenciada en Interpretació per l'Institut del Teatre i professora del grup de joves del centre de formació teatral El Galliner.

Pere Sagristà - Sotsdirector de l'escola Superior d'Art Dramàtic Eòlia, llicenciat en Interpretació, i en Direcció i Dramatúrgia per l'Institut del Teatre.

6. CONCLUSIONS

Un cop acabat el projecte, són molts els interrogants que s'obren, dels quals fins i tot alguns no puc respondre, però en tot cas, intentaré extreure totes les idees possibles per concloure la meua anàlisi i estudi sobre el sector de les arts escèniques.

Tot seguit, doncs, desglosso les conclusions que considero important posar de relleu:

- S'ha d'entendre la cultura com un bé immaterial, és un patrimoni de tots que cal conservar, protegir i potenciar.
- Calen polítiques culturals actives i disposar de bons gestors culturals que administrin bé els recursos que rep el sector de les arts escèniques.
- Les arts escèniques i, en especial, el teatre, tenen una llarga història al nostre territori, en el present, la seva presència continua ben viva.
- Les arts escèniques representen un dels principals valors de les indústries culturals del nostre país.
- El paper determinant que han tingut les administracions públiques en la creació d'una xarxa d'espais escènics arreu del territori que, alhora, ha potenciat la creació de nous circuits de programació estables en el principat, la desestacionalització de les temporades i l'accés als espectacles d'un major nombre de persones.
- El paper clau de les administracions també ha conduït a una excessiva dependència dels espais escènics de caràcter públic amb els fons públics.
- És important recordar que més del 70 % dels espais escènics al nostre país són de titularitat pública, per la qual cosa l'administració exerceix alhora de programador i exhibidor. L'administració ha de poder destinar els recursos necessaris per oferir una programació estable de la màxima qualitat, però, que es garanteixi la viabilitat econòmica dels espais que gestiona.
- Cal tenir en compte que una gran majoria dels espais escènics públics són deficitaris, els ingressos que obtenen no són suficients per aconseguir la seva viabilitat econòmica. Per tant, és necessari aportar diners públics per assegurar la seva continuïtat.
- L'actual crisi econòmica fa que els pressupostos públics destinats a la cultura, s'hagin vist reduïts a unes xifres que obliguen a debatre com lluitar contra aquest fre de l'activitat escènica, que afecta tant a la creació, a la producció i a l'exhibició.
- L'auge d'infraestructures escèniques i la creació de circuits de programació estables ha fet que, en paral·lel, s'hagin consolidat companyies ja existents i n'hagin aparegut de noves arreu del país.
- Si el sector exhibidor veu disminuït el seu suport públic i privat, les companyies es veuen afectades ja que disminueixen les contractacions.

- Pel que respecta als ajuts públics, les companyies no depenen tant d'aquests com ho fan els espais escènics de titularitat pública, per la qual cosa la reducció dels ajuts els afecten, però en menor mesura.

- La formació i qualificació en tots els àmbits del sector de les arts escèniques ha augmentat al llarg de tots aquests anys. Tant la gestió dels espais escènics com la creació i producció escènica cal que siguin el més professional possible. En el cas concret de les companyies, es considera que encara predomina el caràcter semi professional i amateur.

- La rellevància i l'interès que el teatre sempre ha suscitat en la nostra societat, encara que no en tots els grups d'edat per igual, s'ha vist també reflectit en la important xarxa d'escoles i centres de formació teatral presents arreu del país, el que també denota que la docència d'arts escèniques és cada cop més professionalitzada. Cal destacar per la seva trajectòria, *L'institut del Teatre*, que enguany compleix el seu centenari.

No ha estat fàcil realitzar aquest treball. El que més m'ha costat ha estat transformar la informació de munts d'arxius plens de dades, i transferir-la a la memòria d'una manera sintetitzada i clara. A la xarxa hi he trobat fonts d'informació, especialment d'estadístiques, molt extenses i això m'ha portat a moltes hores de lectura per revisar-les, comparar-les i finalment seleccionar la més adequada per a cada cas.

Tota aquesta selecció juntament amb el procés d'escriure les fonts i la bibliografia, i també de revisar que hi hagués una ortografia correcte i coherència en l'escriptura, ha estat per mi el més feixuc del treball.

Ara que ja he acabat el projecte però, m'adono que tots els dubtes són una lliçó més apresada, que t'estimulen a treballar més i millor.

Crec que he aconseguit el resultat que volia, potser amb més temps i més experiència pròpia l'hagués pogut fer millor, però estic satisfeta perquè del que estic molt segura es que he treballat amb molta dedicació i constància i amb molta il·lusió per presentar un projecte ben fet.

Espero que el meu treball sigui útil i interessant, en tot cas, aquí hi ha el resultat del meu esforç, el meu granet de sorra, que espero que algú trepitgi.

Moltes gràcies i "molta merda"!

7. AGRAÏMENTS

Vull donar les gràcies a la meva tutora, la Mercè Giralt, a la meva família i a totes les persones que m'han ajudat o aconsellat alhora de realitzar el treball i que han aportat el seu temps i coneixement, ja que a no ser d'elles no hauria pogut vertebrar i desenvolupar adequadament aquest projecte de recerca.

8. BIBLIOGRAFIA

1. El teatre a la societat civil catalana

www.gencat.cat

- <http://www20.gencat.cat/docs/economia/Documents/Articles/Arxius/infraestructuresiinstituionsculturalsd'excel%C2%B7lenciaacatalunya.pdf>
- <http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/Arts%20esc%C3%A8niques%20s%2006-09.pdf>
- http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/Companyies_Teatre_2010.pdf
- http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/Estadistiques%20Culturals_WEB.pdf

www.atlesnacional.cat

- http://www.atlesnacional.cat/icc/atles-nacional/resource/static/mini/19_7.jpg

www.8tv.cat/programes/8-al-dia

- <http://www.8tv.cat/8aldia/videos/record-despectadors-als-teatres-catalans-28-milions/>

www.adetca.cat

- http://www.adetca.cat/media/docssites/311F9/01_059_00022364/Resum1112_NR.pdf
- http://www.adetca.cat/media/docssites/31195/01_059_00016598/d1011.pdf
- http://www.adetca.cat/media/docssites/31131/01_059_00010905/d0910.pdf
- http://www.adetca.cat/media/docssites/3112B/01_059_00008727/d0506.pdf
- http://www.adetca.cat/media/docssites/3112B/01_059_00008727/d0506.pdf
- http://www.adetca.cat/media/docssites/3112B/01_059_00008729/d0304.pdf

2. Centres de formació teatral a Catalunya

www.gencat.cat

- <http://www20.gencat.cat/portal/site/queestudiar/menuitem.e32cbab633a72f5cd56a1c76b0c0e1a0/?vgnnextoid=aa3a1017c58fb210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=aa3a1017c58fb210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

www.institutdelteatre.org

- http://www.institutdelteatre.org/diputacio/opencms/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Area.jsp?PathMenuSelec=/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Escoles/Esc_Sup_Art_Dram/
- http://www.institutdelteatre.org/diputacio/opencms/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Area.jsp?PathMenuSelec=/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Escoles/Esc_Sup_Art_Dram/Plans_estudis/
- http://www.institutdelteatre.org/diputacio/opencms/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Area.jsp?PathMenuSelec=/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Escoles/Esc_Sup_Art_Dram/Programes_signatures/
- http://www.institutdelteatre.org/diputacio/opencms/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Area.jsp?PathMenuSelec=/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaGaudir/Escoles/Esc_Sup_Art_Dram/Horaris/

- http://www.institutdelteatre.org/diputacio/opencms/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaEstudiar/Area.jsp?PathMenuSelec=/system/modules/org.iteatre.web/web/ca/AreaEstudiar/Estudis_superiors/Grau_Art_Dramatic/

www.eolia.es

- <http://www.eolia.es/catala/escola%20superior/indexint.html>
- <http://www.eolia.es/catala/escola%20superior/indexdram.html>
- http://www.eolia.es/pdf/1213_horaris%20primer%20interpretaci%C3%B3%20A.pdf

www.escolesteatre.org

- <http://www.escolesteatre.org/>
- <http://www.escolesteatre.org/contactar>

www.auladeteatre.net

- http://auladeteatre.net/index.php?option=com_content&view=article&id=151&Itemid=412
- http://auladeteatre.net/index.php?option=com_content&view=article&id=152&Itemid=413

www.coledeteatredebarcelona.com

- <http://www.coledeteatredebarcelona.com/>
- <http://www.coledeteatredebarcelona.com/cursos.jsp?id=3>

www.elgalliner.cat

- <http://www.elgalliner.cat/index.php?ficha=25>

www.escolateatre.com

- <http://www.escolateatre.com/el-timbal/historia.html>
- <http://www.escolateatre.com/tecnica-coda/tecnica-coda.html>
- <http://www.escolateatre.com/curs/2/formacio-professional/escola-d-actor.html>

www.centrelectura.cat

- <http://www.centrelectura.cat/index.php?mostra=formacio/escolateatre>

www.nancy-tunon.com

- http://www.nancy-tunon.com/ca/escola_teatre
- http://www.nancy-tunon.com/ca/escola_teatre/el_metode
- <http://www.nancy-tunon.com/ca/formacio/pla>
- http://www.nancy-tunon.com/ca/formacio/pla/grups_i_horaris
- http://www.nancy-tunon.com/ca/formacio/cursos_de_teatre/iniciacio

www.teatrestudis.com

- <http://www.teatrestudis.com/cat/programa>
- <http://www.teatrestudis.com/cat/1r-nivel>
- <http://www.teatrestudis.com/cat/2o-nivel>
- <http://www.teatrestudis.com/cat/la-escuela>
- <http://www.teatrestudis.com/cat/equipo-pedag%C3%B3gico>

www.lacasona.es

- http://www.lacasona.es/web_nueva/index.html
- http://www.lacasona.es/web_nueva/quienes-somos.html

- http://www.lacasona.es/web_nueva/assets/programa_la_casona_castellano.pdf
- http://www.lacasona.es/web_nueva/cursos.html

www.escolamemory.cat

- <http://www.escolamemory.cat/ct/index.php>
- <http://www.escolamemory.cat/ct/escola.php>
- <http://www.escolamemory.cat/ct/cursos.php>

www.moveo.cat

- <http://www.moveo.cat/cat/index.html>
- <http://www.moveo.cat/cat/diplomatura.html>
- <http://www.moveo.cat/cat/mimo.html>

www.escola-youkali.com

- http://www.escola-youkali.com/escola_presentacio.htm
- http://www.escola-youkali.com/estudis_programa.htm

3. Vies de comercialització

www.barcelonactiva.cat

- http://w27.bcn.cat/porta22/images/cat/Barcelona_treball_Porta22_Informe_sector_arts_esqueniques_032012_CAT_tcm9-4071.pdf

www.gencat.cat

- http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/Companyies_Teatre_2010.pdf
- http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/Estadistiques%20Culturals_WEB.pdf

www.enciclopedia.cat

Entrevista *Carles Castellnou* - Periodista, corresponsal de TV3 a Madrid

4. Perspectives actual i futures

www.conca.cat

- <http://www.conca.cat/ca/publicacions/publicacio/InformeannualsobrelstatdelaCulturaidelesArtsaCatalunya2011>

www.barcelonactiva.cat

- http://w27.bcn.cat/porta22/images/cat/Barcelona_treball_Porta22_Informe_sector_arts_esqueniques_032012_CAT_tcm9-4071.pdf

www.gencat.cat

- http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2012/01/27/12/28/0acbf1c5-6d3e-4650-b76d-b24405e0add4.pdf

- <http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SSCC/GT/Arxius%20GT/Memoria%20DCMC%202010.pdf>
- <http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/menuitem.83968aa24f46372a32572d32b0c0e1a0/?vgnextoid=2bfcfc85460f4310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=2bfcfc85460f4310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD>

5. Vídeo documental

Entrevista *Laura Iglesias Trafach* - Crítica de teatre i llicenciada en Filologia Romànica

Entrevista *Marta Corral* - Actriu professional i professora de teatre de l'escola El Galliner

Entrevista *Narcís Puig* - Programador de teatre

Entrevista *Nora Navas* - Actriu professional de teatre, cine i televisió

Entrevista *Pere Sagristà* - Sotsdirector de l'escola Superior d'Art Dramàtic Eòlia

9. Annexos

www.tnc.cat

- http://www.tnc.cat/uploads/externes/informacio_institucional/estudi_mercat.pdf

La Vanguardia - Dimecres, 19 de desembre del 2012. Pàgina 36

Diari Ara - Dimarts, 8 de gener del 2013. Pàgina 31

9. ANNEXOS

- **(1) Estudi de mercat del TNC: “Estudi del públic actual i potencial dels teatres a Catalunya”**
- **(2) Article diari La Vanguardia: “El model teatral trontolla”**
- **(3) Article diari Ara: “Estem cabrejats, però no desmoralitzats”**

Annex (1)

**Teatre Nacional
de Catalunya.
Temporada 2004/2005**

*Estudi del públic actual i
potencial del teatre a
Catalunya*

Resum

El Teatre Nacional de Catalunya ha encarregat a la consultora n-hamilton un estudi de mercat sobre els usos i hàbits del teatre a Catalunya. A continuació s'exposa un resum dels principals resultats obtinguts.

RESUM DE L'ESTUDI

- **El públic del teatre a Catalunya es pot dividir en:**
 - públic potencial (no han anat al teatre durant el darrer any):
70,1% del total
 - public actual (han anat al teatre almenys un cop el darrer any):
29,9% del total
- Considerant la població que va al teatre com a mínim una vegada l'any, s'observa que, **a més edat, major és la freqüència d'assistència al teatre.**
- Més de la meitat de la població (55%) va al teatre amb la **seva parella**, sobretot aquells que tenen entre 30 i 59 anys. Un 23% del **joves** hi va amb l'**escola**.
- El mitjà d'informació principal de totes les dades relacionades amb el teatre son les **notícies al diari**. De totes maneres, cal destacar la importància d'**Internet** en tots els passos del procés d'informació. Aquest és un mitjà d'informació a l'alça, sobretot entre els joves, que són el col·lectiu al que costa més accedir-hi a través de la premsa tradicional.
- La gent **jove** utilitza principalment els operadors de venda com a mitjà per la compra d'entrades de teatre. El **públic més gran** segueix preferint comprar-les a les **taquilles en persona**.

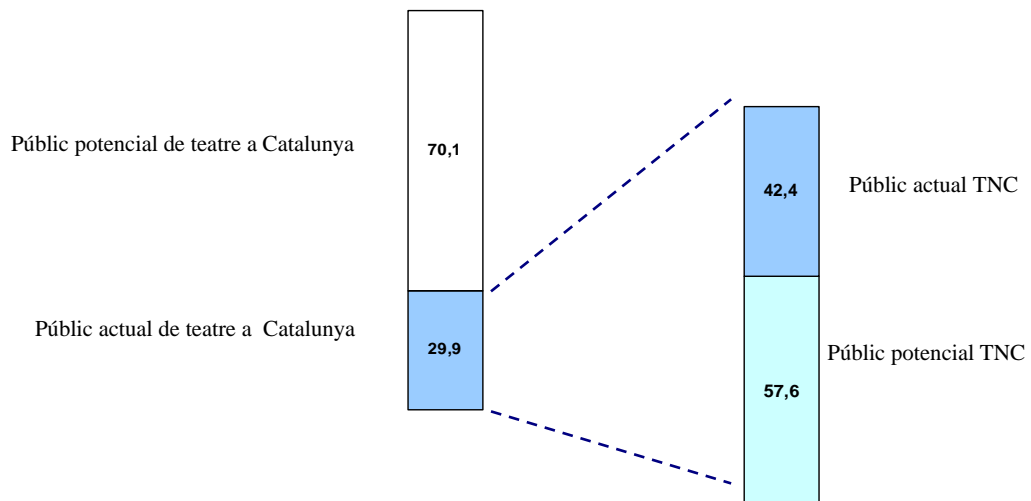
- La majoria del públic (68%) compra les entrades amb **més d'una setmana d'antelació**, la qual cosa converteix el teatre en una activitat que requereix certa planificació i organització.
- **Molt pocs espectadors es fixen en l'idioma** de l'obra (29%) i per la gran majoria d'aquells que s'hi fixen (72%) l'idioma no els condiciona la seva decisió de veure una obra.
- **El TNC té un alt nivell de coneixement espontani i suggerit**, i comparteix lideratge en notorietat amb l'Apolo, el Victoria i el Tívoli.

Públic del TNC:

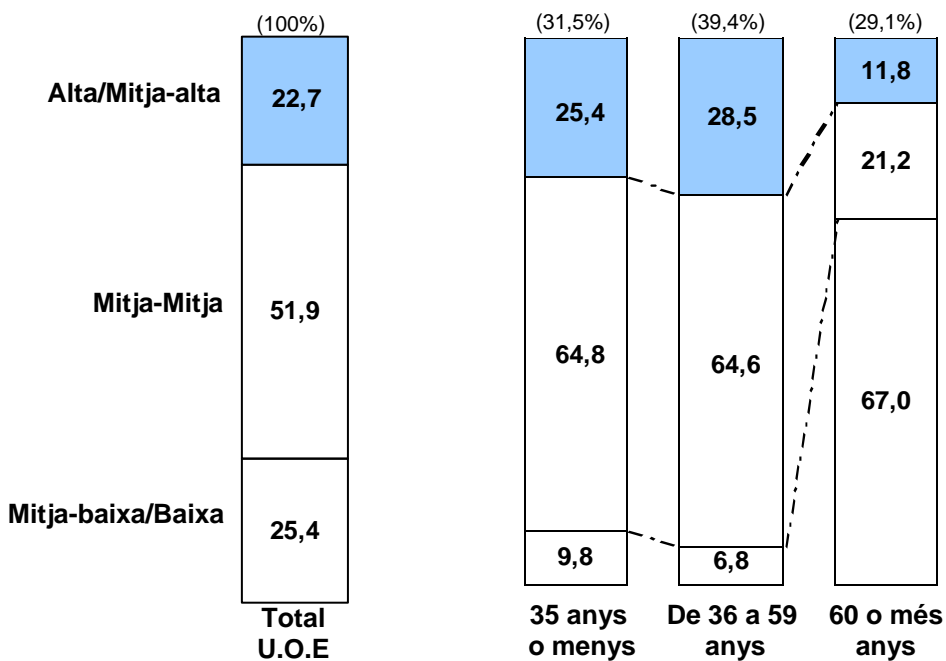
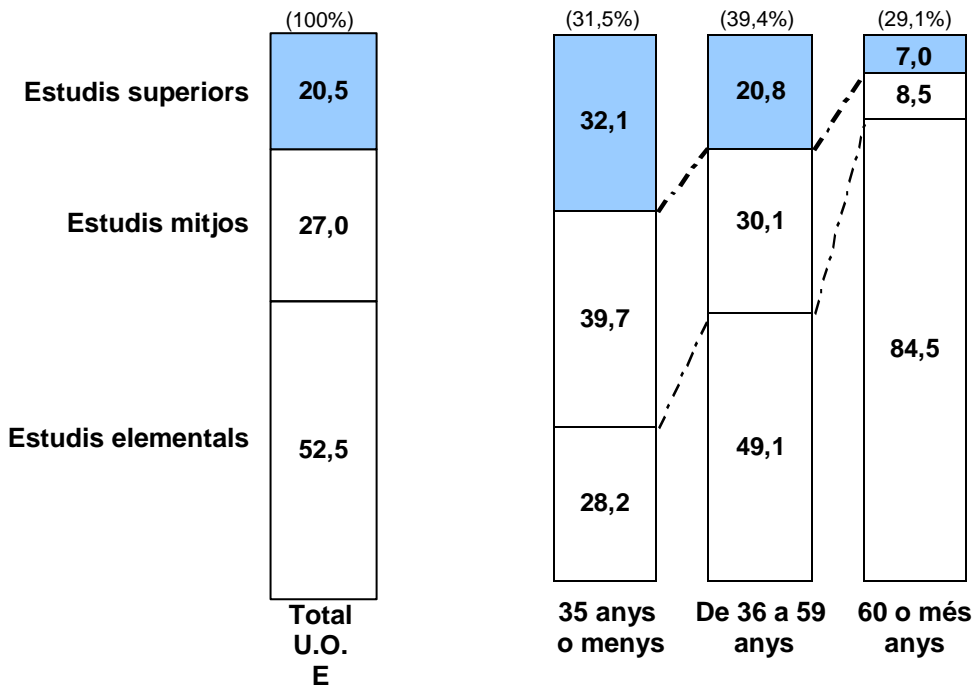
- Un 81% del públic de teatre de Catalunya coneix el TNC suggeridament.
- El **52%** de la població que ha anat al teatre durant el darrer any, **ha anat al TNC alguna vegada**.
- La imatge del TNC es mostra sòlida i constant en tots els targets. Se li associen clarament els atributs de “**teatre de qualitat**”, “**presència en els mitjans**” i “**millors obres clàssiques**”.
- Juntament amb aquests atributs també se li associen altres que, tot i estar molt relacionats, tenen una connotació més negativa pel públic, com poden ser els de : “**elitista**” i “**culte/per entesos**”.
- El públic que ha anat al TNC coneix l'existència de varies sales (93%) tot i que pocs són capaços d'enumerar-les. En canvi, entre els espectadors que coneixen el teatre però no hi ha anat mai, només un 38% sap que hi ha varies sales.

- S'observa un coneixement relatiu dels serveis que ofereix el TNC. El servei més conegut és el de restaurant (61%), seguit per la llibreria (40%).
- Els tres aspectes que generen un nivell més alt de satisfacció entre el públic del TNC són: el “**repartiment de l'obra**”, la “**posada en escena**”, la “**facilitat de compra d'entrades**”.
- En l'altre extrem s'observa que els aspectes pitjor valorats són el “**preu de les entrades**”, la “**facilitat d'aparcament**” i la facilitat per arribar en “**transport públic**”. De totes maneres, aquests aspectes, tot i estar poc valorats, són aspectes secundaris en la satisfacció global de l'espectador i per tant no determinen una experiència negativa.
- El públic abonat del TNC és de una classe social molt per sobre de la mitjana, un 70% són de classe alta/mitja-alta.

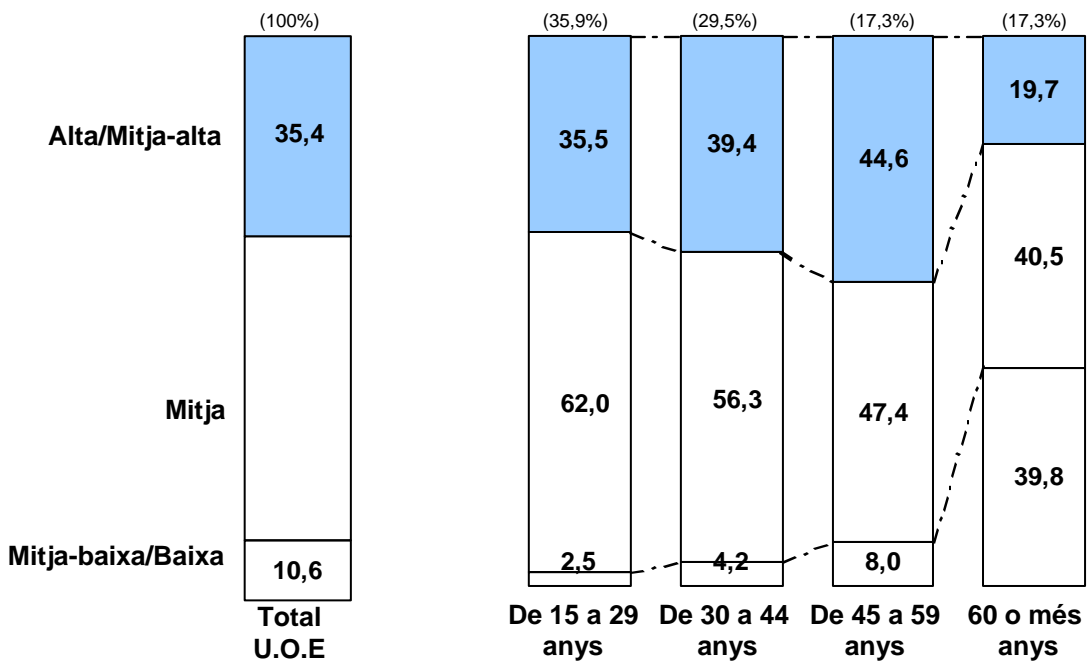
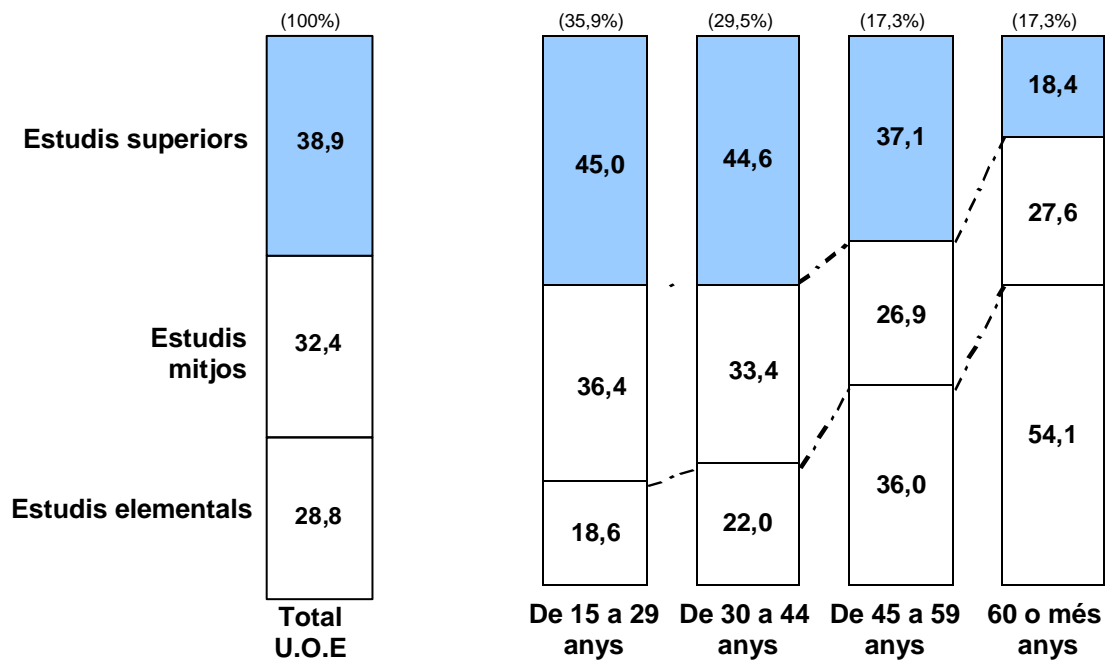
PÚBLIC DE TEATRE A CATALUNYA:

PERFIL DEL PÚBLIC POTENCIAL DE TEATRE A CATALUNYA:

PERFIL DEL PÚBLIC ACTUAL DE TEATRE A CATALUNYA:

L'empresa **n-hamilton** ha realitzat l'estudi del públic del teatre a Catalunya els mesos de febrer, març i abril de 2005:

-Investigació qualitativa:

-**metodologia:** reunions de grup i entrevistes en profunditat

-**treball de camp:** 9-18 de febrer

-Investigació quantitativa:

-**metodologia:** entrevistes telefòniques d'una durada aproximada de 25 minuts a una mostra de 554 entrevistes. Aquest tamany mostral global ha permès treballar amb un marge d'error de +/- 4,25.

-**treball de camp:** 16 de març-10 d'abril.

El servei de premsa del TNC està a la vostra disposició per ampliar la informació sobre aquest estudi.

Cultura

Els efectes de la crisi al sector cultural

El model teatral trontolla

El Lliure farà un ERO de tres mesos a tota la plantilla per no reduir més la programació

JUSTO BARRANCO
Barcelona

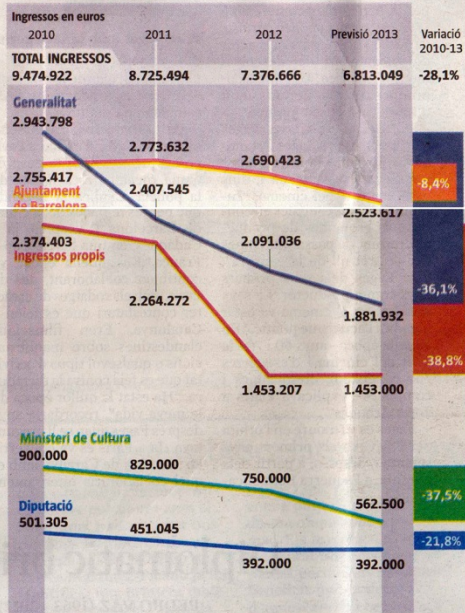
L'actual model teatral català trontolla. Les costures van saltant a poc a poc a causa de la tensió provocada pels pressupostos cada vegada més minvats i per la pujada enorme de l'IVA de les entrades. Així, després d'anys d'un important augment de públic malgrat la crisi, aquesta temporada els teatres no registren bones dades d'ocupació: al setembre i l'octubre la caiguda va ser d'un 32%. Les companyies amb prou feines tenen bolos fora de Barcelona per acabar d'amortitzar els espectacles. Hi ha poca producció, i els espectacles tenen pocs actors. I, en el cas dels teatres públics, que han patit retallades enormes de les subvencions, les programacions s'han reduït fortament: el Teatre Nacional de Catalunya (TNC) ofereix poc més de la meitat d'espectacles que abans de la crisi. Però ni amb això n'hi ha prou. El TNC, que depèn de la Generalitat, va haver de

UN ERO PER AL DIRECTOR
Fins i tot el mateix director del Lliure, Lluís Pasqual, és a l'ERO temporal

QUÈ FARÀ EL GREC?
Ramon Simó diu que no renuncia a utilitzar el Lliure al juliol i que buscarà una solució

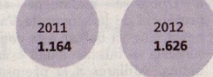
fer uns quants acomiadaments i abaixar sous per seguir la política de l'administració pública. I ara l'altre gran teatre públic de Barcelona, el Lliure, que ha perdut des del 2010 un 24,5% de les aportacions de les administracions -les de la Generalitat i el Ministeri han caigut un 36,1% i un 37,5%, respectivament- anuncia que, per no continuar retallant la programació, no li queda més remei que plantejar un expedient de regulació temporal d'ocupació, un ERO, per tres mesos pels 58 treballadors, inclòs el director de la institució, Lluís Pasqual.

En quatre anys perd el 28% dels seus ingressos

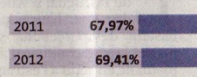
VENDA D'ABONAMENTS: 40% MÉS

De l'1 de setembre al 16 de desembre

OCUPACIÓ DE L'AFORAMENT

De setembre a desembre de cada any

FONT: Teatre Lliure

LA VANGUARDIA

I això just en un moment en què el Lliure, a l'inrevés que la majoria de teatres de la ciutat, guanya públic: entre setembre i desembre ha tingut 2.400 espectadors més, fins a arribar a 26.103, i l'ocupació ha pujat un punt i mig, fins al 69,41%. A més, els abonaments han augmentat un 40%, fins a 1.626. El "teatre contra la por" que va proposar Pasqual a començament de temporada va bé. Però ni això serveix: les últimes retallades de subvencions han restat mig milió d'euros més al teatre, i cal disminuir les despeses en una quantia

semblant. Amb reduir sous no n'hi havia prou, perquè les despeses de manteniment de les dues seus del Lliure seguien: seguretat, electricitat, neteja... Així que la solució ha estat radical: durant juny, juliol i agost el Lliure tancarà les portes -la seu de Gràcia el 16 de juny, però tornarà més tard- i els treballadors se n'aniran a casa. L'estalvi, 400.000 euros. Els altres 100.000 sortiran de retallar encara més tota mena de despeses. I l'any que ve, a confiar en els brots verds i la província perquè no s'hagin de prendre mesures més extremes. Això,

si no s'ha de fer abans: el Lliure ha estimat que el descens de les aportacions de la Generalitat el 2013 serà d'un 10%, però aquesta xifra dependrà dels pressupostos del nou govern. I a la Generalitat no li sobren recursos: encara deu al Lliure el 75% de la subvenció del 2012, un milió i mig d'euros.

Pasqual explica que l'any passat ja van eliminar tres espectacles com a mesura d'urgència, però que no poden seguir per aquesta via i menys amb un públic que continua confiant en el Lliure i l'omple en un 70% de mitjana. A més, volen continuar sent un teatre de preus accessibles -el preu mitjà per entrada és de 16,5 euros- i volen continuar produint teatre, que és "l'ànima del Lliure", i no només exhibint-lo: "Com a teatre d'exhibició, només, no té sentit l'estructura que tenim, seriem un teatre privat molt subvencionat", adverteix Pasqual. Si a això se suma que tancar alguna sala no era sobre la taula -"és molt fàcil tancar les coses, però tornar a obrir-les costa molt", diu el director-, que més patrocinadors és difícil que vinguin -"van als esports, la música,

la dansa clàssica, que no fa mal, i en últim lloc al teatre"- i que amb l'IVA al 21% no tindran més ocupació de la que tenen, ha fet que només quedés com a sortida l'ERTO.

Un ERO amb efectes secundaris greus: el festival Grec utilitza el Lliure de Montjuïc durant tot el juliol com una de les sales principals. El Grec i el Lliure tenien un acord pel qual el festival no pagava per l'ús del teatre, però es comprometia a coproduir una obra de 80.000 euros cada temporada. "Ara aquest conveni no es complirà -reconeixia ahir el director del Grec, Ramon Simó, des de París- però la intenció és mantenir el Lliure com una de les seus del Grec. No sé com, però no hem de renunciar-hi, hem d'arbitrar una solució, trobar la fórmula". Ara per ara, va dir ahir Pasqual, aquesta "és la solució d'aquest any, el següent, no sé què passarà. No ho sap ni l'educació, ni la sanitat, ni la Generalitat ni Wert, que se suposa que ho sap tot", va concloure.

TENU MÉS INFORMACIÓ SOBRE ELS EFECTES DE LA CRISI A www.lavanguardia.com

Contra la por

La foto de família del Teatre Lliure a començament de temporada posava un somriure al mal temps: Pasqual va dir llavors que era una temporada de "teatre contra la por"

ROSER VILALLONGA / ARXIU

Cinquanta-vuit còmplices

ANÀLISI

Joan-Anton Benach

L'1 de desembre passat es van celebrar els trenta-sis anys de la fundació del Teatre Lliure. Trenta-sis anys al llarg dels quals el Lliure ha escrit una de les aventures teatrals més apassionants del país. I de les més brillants, també.

Una aventura, val a dir, no gens planera ni immune a les amenaces dels riscos de tota mena, professionals, artístics, econòmics... Pels que encara es creuen que l'entitat va assolir gratuïtament una condició privilegiada ja que va ser objecte d'un ampli suport institucional, val la pena recordar que aquesta va ser una conquesta del treball creatiu del dia a dia, i que els ajuts només li van arribar d'una manera regular i estable, quan les actrius i els actors, quan els directores i els professionals de la casa, van aconseguir fer visible

aquell propòsit de bastir "un teatre públic de gestió privada", com proclamava el 1976 el lema fundacional del teatre.

El Lliure ha viscut moments complicats, conjuntures que posaven en perill la seva supervivència, i els uns i les altres es van rendir a un fet viscut en la discreció però d'una consistència marmòria: la vocació

La vocació de produir un art dramàtic al servei del poble és en el gest del personal actual

per produir un art dramàtic al servei del poble. El Lliure, vull recordar, es va posar en marxa sense cap diner forà i fins als anys vuitanta no va començar a rebre alguna subvenció periòdica. L'entitat va suportar dues sotragades doloroses que l'abocaven a crisis envitricollades i difícils, la mort de Fabià Puigserver, el

1991, i la de Josep Montanyès, el 2002, enmig dels problemes ingents que suposava l'acabament del Palau de l'Agricultura. I sempre, però, va surar aquella vocació que deia, com un destí indefugible. Com un ADN fonamental de la institució. Amb la seva insidiosa brutalitat, la crisi actual ha vingut a desballestar el funcionament normal del Lliure. Ahir a la reunió del patronat del teatre, Lluís Pasqual va pintar amb serena objectivitat la negror del panorama. Però la seva exposició lúcida, es produïa sabent que disposava d'una rereguarda sòlida, racionalment optimista, essencialment còmplice de les mesures per afrontar l'estat d'emergència actual: parlo de les 58 persones que treballen al Lliure. Un personal, encapçalat pel mateix director, disposat a acceptar un ERO de tres mesos, l'estiu que ve, mesura indispensable per assegurar la solvència i la qualitat suficient de la temporada 2013-2014. Només cal esperar que ningú no vulgui aprofitar-se malèvolament d'aquesta mostra de responsabilitat. ●

TEATRE

“Cabrejats, però no desmoralitzats”

La productora Focus perd un 25% de públic el 2012 però mantindrà la inversió d'1,8 milions d'euros

La crisi ha arribat al teatre. Focus, empresa líder en la producció teatral a Catalunya i Espanya, ha perdut un 25% del públic i un 50% de les gires. Malgrat això, mantindrà la inversió d'1,8 milions per al 2013.

LAURA SERRA

BARCELONA. El teatre ha sigut l'últim sector que ha notat la crisi, però finalment no se n'ha pogut escapar. Tot i que al setembre la patronal Adetca anunciava un nou rècord d'espectadors –la temporada passada van fregar els 2,9 milions–, la patcada dels últims quatre mesos del 2012 és escandalosa. Falten pocs dies perquè es faci públic el balanç oficial de tots els teatres de Barcelona, però ahir la principal empresa privada del sector, Focus, va avançar les seves xifres i va confirmar els pitjors pronòstics. La productora, però, va assegurar que la davallada no servirà d'excusa per trair el seu ideari i va detallar les línies previstes per capejar la crisi “amb la màxima dignitat i les mínimes pèrdues”.

Combatre les males xifres

El públic cau un 25% i les gires baixen al 50%

El punt de partida del 2013 són uns números indiscutiblement dolents. El públic de Focus –que el 2012 han xifrat en 488.000 espectadors– ha caigut un 20-25% respecte a l'any anterior, una davallada que s'ha centrat en els últims quatre mesos de l'any. L'empresa ho atribueix a la crisi, però també a l'augment del preu de les entrades per culpa d'un IVA al 21%. El sector continuarà reivindicant que govern espanyol faci marxa enrere: “La batalla de l'IVA no s'ha acabat”, avisava Daniel Martínez, president de Focus i també de la patronal catalana Adetca i de la federació estatal Faeteda.

En el capítol de mals resultats, s'hi ha d'afegir la davallada de les gires a la meitat –una situació que és encara més greu a Espanya que a Catalunya– i els impagaments de les administracions. La Generalitat no ha abonat les subvencions del 2012 (que ja estaven retallades un 10% i que calculen que el 2013 ho estaran al 20%) però, a més, les altres administracions tampoc no han abonat la majoria de bolos i serveis realitzats. “Gairebé totes les factures que hem emès durant el 2012 a l'administració estan sense pagar”, ha dit Martínez. “La morositat és un problema encara més greu perquè les entitats bancàries no concedeixen crèdits a les empreses amb deutes amb l'administració”, ha afegit.

Mantenir la inversió

Focus invertirà 1,8 milions d'euros a produir obres

L'anunci de les males xifres d'ahir, però, va anar acompanyat d'un missatge netament positiu: “No estem desmoralitzats, estem cabrejats. Les passem putes, però volem donar

LA SORTIDA DE LA INTERNACIONALITZACIÓ

El president de Focus, Daniel Martínez, presentava el Barcelona Internacional Teatre (BIT) l'estiu del 2011, un projecte europeu de difusió teatral que volen seguir explotant com a sortida a la crisi. A l'esquerra, el seu director, Borja Sitjà, al costat de Calixto Bieito, que en deixa la direcció artística. PERE VIRGILI

Baixes
Carol López
deixa la
direcció de
La Villarroel i
Calixto Bieito
la del BIT

Substitut
Borja Sitjà,
director de
projecció
internacional,
assumirà els
dos càrrecs

una nota optimista: ens hem preparat per al 2013”, deia Martínez. L'empresa s'ha conjurat per resistir el 2013 i “mantenir totes les línies de producció i exhibició, per assegurar la personalitat i esperit dels teatres”. A més, aposten per “reforçar els criteris de qualitat i no caure en la banalització”, que donaria “més rendiment econòmic però destruiria l'essència del projecte”, segons Martínez. Per això ajustaran costos estructurals amb el compromís doble de “mantenir el capital humà” –hi haurà rebaixes de salaris però no acomiadaments– i “salvaguardar la producció teatral”.

Això vol dir que Focus mantindrà la inversió d'1,8 milions d'euros per al 2013 destinats a produccions pròpies dels seus teatres: el Romea, el Goya Condorniu, La Villarroel i el Condal. Només hi haurà retallada de pressupost en les activitats de la Fundació Romea. L'objectiu és “recuperar el públic”, segons el president de Focus, que destacava que els teatres amb més bons resultats han sigut els que tenen un compromís artístic més exigent. “No malmetrem nosaltres un públic tradicionalment més exigent que a Madrid fent un teatre més fàcil”, afirmava.

Relleus en les direccions

Carol López deixa La Villarroel i Calixto Bieito abandona el BIT
Els canvis més visibles externament del 2013, que ja són efectius, són el relleu de Carol López al capdavant de La Villarroel i de Calixto Bieito en la direcció artística del BIT (el Bar-

celona Internacional Teatre, el projecte internacional de Focus). López tanca una etapa de tres anys en la direcció de La Villarroel de mutu acord amb Focus, amb qui seguirà col·laborant. Bieito deixa el BIT perquè no ho pot compaginar amb la seva intensa agenda. Borja Sitjà, que s'ocupa dels projectes internacionals de la productora, assumirà els dos projectes: de director artístic de La Villarroel i de director del BIT.

Projectes internacionals

Exportar produccions pròpies i buscar coproductors

La internacionalització, de fet, és un dels balons d'oxigen en què confia Focus. Les converses amb teatres estrangers són, en un context de crisi general, molt fàcils. D'una banda, el BIT seguirà coproduint una obra internacional per any: el 2013 serà *Llull*, un espectacle basat en *El llibre del gentil i els tres savis*, de Ramon Llull, que faran amb el National Theatre of Scotland. El director, que serà diferent en cada muntatge, encara no està tancat. També s'organitzaran unes jornades europees i interdisciplinàries de debat biennals.

A més, Focus ja té emparaulada l'exportació de tres obres a Mèxic, París i a l'Extrem Orient. Això, a banda de les set produccions que es faran a Madrid, tant al seu teatre, La Latina, com en d'altres. Les coproduccions seran a l'ordre del dia: Focus passarà d'11 produccions pròpies a 9 i, en canvi, de 2 coproduccions a 7. “No podem evitar un cert replegament”, deia Martínez.

Les principals produccions del 2013

- **‘Adreça deconeguda’**
Borja Sitjà ha programat a La Villarroel un duel de Lluís Homar vs. Eduard Fernández.
- **‘Llull’**
El pròxim espectacle del BIT amb el Nacional d'Escòcia girarà al voltant de Ramon Llull.
- **‘Bona gent’**
Després de l'èxit de *Qui té por de Virginia Woolf?*, Daniel Veronese dirigirà, al març, al Goya.
- **‘Roberto Zucco’**
Julio Manrique dirigeix al febrer al Romea l'obra magna de Bernard-Marie Koltès.
- **‘Stilton: viatge al món en 80 dies’**

Nou musical basat en les històries del ratolí periodista. S'estrenarà a finals d'any i farà gira internacional.

- **‘Sí, primer ministre’**
Abel Folk dirigeix al Condal una obra amb Joan Pera que parteix de l'exitosa sèrie anglesa.

- **Pinter i Beckett**
Josep Maria Pou crearà per al Teatre Goya un projecte que unirà dos dels grans dramaturgs contemporanis.

- **‘Hermanas’ i ‘Desclasificados’**

Les versions en castellà de les obres de Carol López i Pere Riera faran temporada a Madrid.

